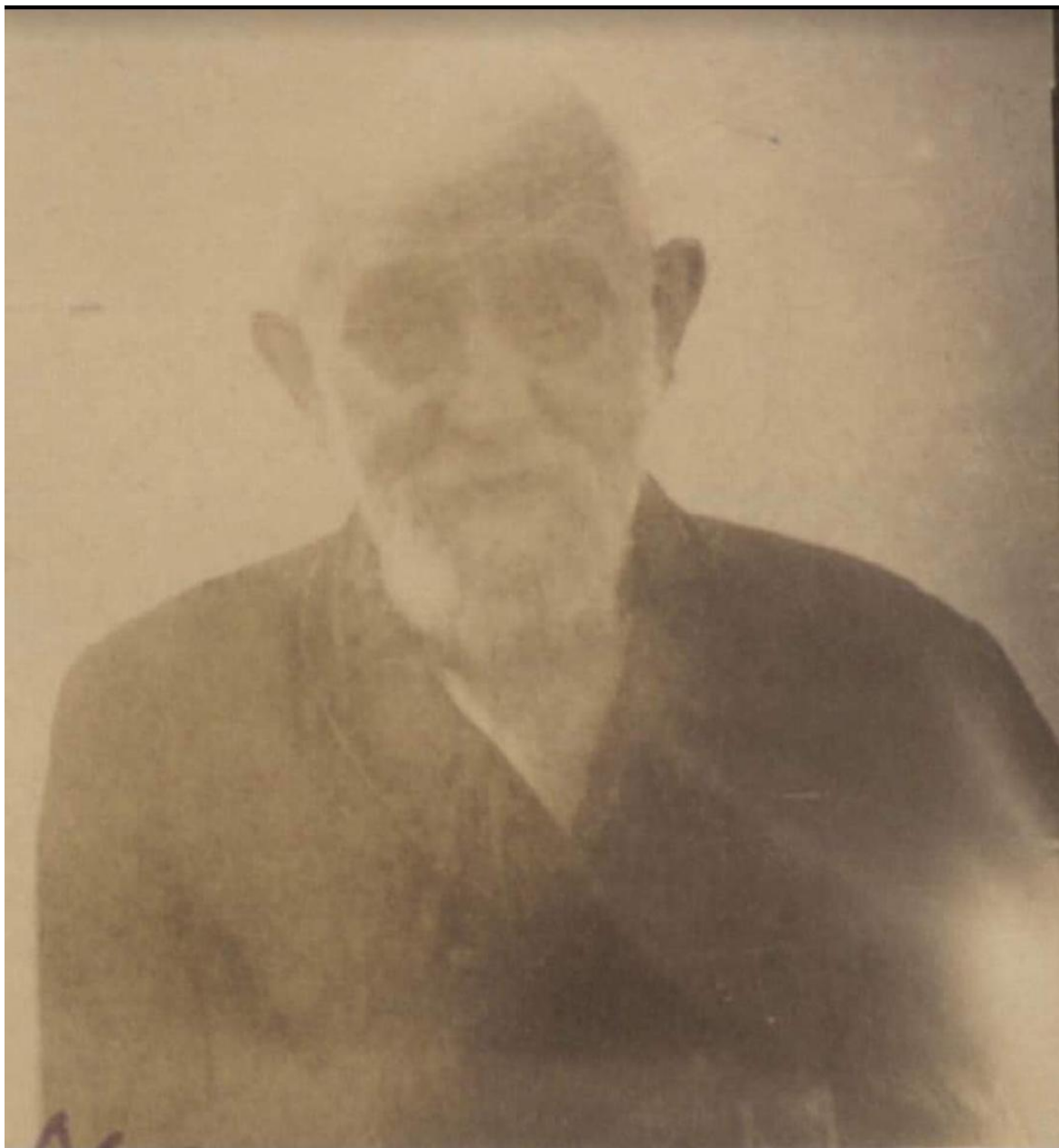

הרוגי מלכות

מתורגם מתוך המסמכים הרשמיים.
הערות בצבע אדום או בשולי הטקסט -- שלי, המתרגם. כל השאר: תורגם ונערך
מעמוד הפייסבוק של דובר איגוד הקהילות היהודיות ברוסיה, השליח הרב ברוך
גורין.

בברכה,
מיכאל אוישי.

הרב מנחם מענדל ברלוי"צ שניאורסאהן.

נולד גדל והתחנך בשנת תרכ"ד¹ בליובאוויטש, כנכד לרה"ק ר' ברוך שלום, בן הצמח צדק. כיהן כרב של רעפקא במחוז טשערניגאוו, ובשנות הצ' - בטשערניגאוו עצמה. י"ז אדר תרצ"ט - נאסר בעוון ארגון פעילות פוליטית יהודית אנטי-סובייטית. מתיק מאסרו: "בעל קשרים משפחתיים ואחרים נרחבים מעבר לגבול, ביניהם, עם הצדיק שניאורסאהן (כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ) המתגורר בפולין, אליה היגר בשנת תרפ"ט, כשלפני הגירתו פעל בבריה"מ בפעילות אנטי-סובייטית ענפה. שניאורסאהן ניהל עם קרוב-משפחתו זה קשרי מכתבים, קיבל מטבע חוץ, חבילות, וחפצי דת ... והיה בקשרים עם הפעיל הדתי-פוליטי המחתרתי, הרב מדליה".

בערש"ק ויצא, ה' כסלו ת"ש, בהחלטת הנקוו"ד, נשפט לחמש שנים גלות. בה' טבת ת"ש, בהיותו בן 76, בדרך מחרקוב למקום גלותו, לא עמדו לו כוחותיו, והוא החזיק נשמתו לבוראו. לאחר פטירתו הובל לבית הכלא, ומקום קבורתו לא נודע.

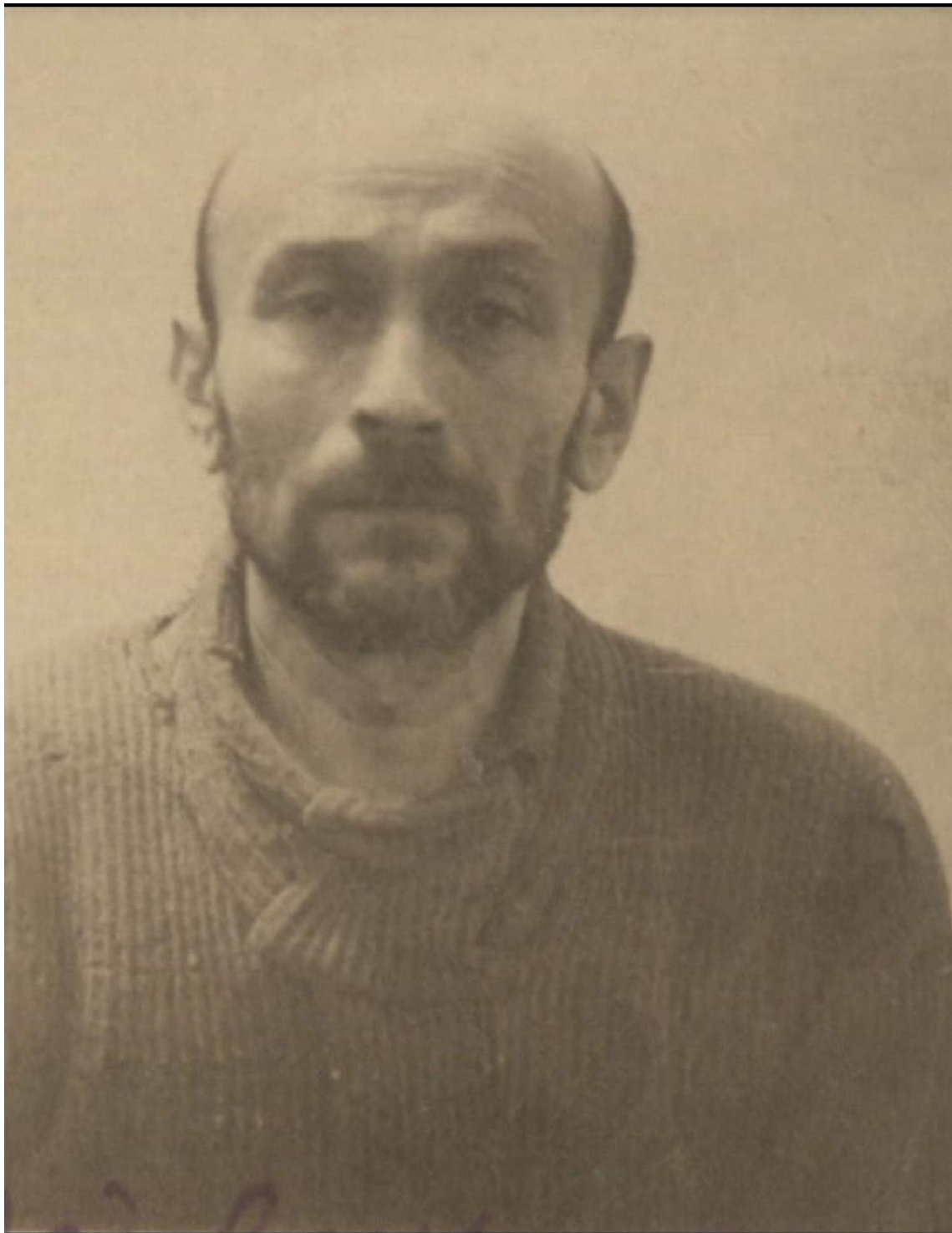
בנו הרב שניאור זלמן שניאורסאהן ע"ה מפריז. בתו היא הרבנית יהודית, אשת הרב שניאור זלמן בוטמאן, הוריו של הרב שלום דובער בוטמאן מתל אביב.

אחיו, היה הרב ברוך שניאור זלמן שניאורסאהן, סבו של הרבי.

התמונה כאן, צולמה בעת מאסרו, ויסורי המאסר ניכרים היטב.

¹ באמת, נולד בשנת תרל"ב. ולא יכל להיולד לפני תרכ"ו, כיון שנקרא ע"ש הצ"צ. שנת הלידה בפנים מופיעה כפי שכתוב בפספורט, שכמובן לא אומר שום-דבר, וכנראה זויף מסיבות מובנות, שלא להתגייס לצבא וכו'.

שניאורסאהן לייוויק¹ בן אבראם²

נולד בשנת תרמ"ט בפודוברנקה, פלך מוהילוב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. כיהן כשוחט בטשרניגוב. י"ז אדר תרצ"ט נאסר בטשרניגוב ונאשם בנטילת חלק בארגון יהודי קלריקלי³ אנטי סובייטי. "ידע אודות פעילותם האנטי סובייטית של שניאורסאהן יוסף⁴ (צדיק⁵) ושניאורסאהן זלמן⁶ שהיגרו לחו"ל. בהיותו שוחט דתי, עבד במפעל השייך לממשלה, וקיים שם טקסים דתיים."

ה' כסלו ת"ש בהחלטת ישיבה מיוחדת של הנקוו"ד לגלות למשך חמש שנים. בערש"ק פרשת פקודי, ה' אדר שני שנת תש"ג, נפטר בגלותו בכפר צ'יאילי מחוז קזיל אַרדא, קזחסטן⁷.

בי"ז חשוון תשמ"ט - טוהר שמו⁸.

התמונה כאן, צולמה בעת מאסרו, ויסורי המאסר ניכרים היטב.

¹ לוי יצחק. בן-דוד של אב הרבי.

² הרב אברהם בן הרב לוי"צ בהרה"ק ברוך שלום בן כ"ק אדמו"ר הצ"צ.

³ קלריקליזם - כינוי (בד"כ, גנאי) לאנשי דת הרוצים להשליט את ערכי הדת על המדינה ועל החברה הכללית. בד"כ מדברים על אנשי כנסיה, ושימוש במילה זו כלפי יהודים החיים בבריה"מ או בכל ארץ אחרת בחו"ל, הוא אבסורדי מגוחך ותלוש מהמציאות ממש.

⁴ כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ

⁵ המילה "צדיק" נמצאת במרכאות במקור, וכן במקור כתובה בלה"ק בכתב רוסי. משמעות המילה בקונטקסט הזה, היא "מנהיג חצר חסידית".

⁶ מפריז. בן הרב מנחם מענדל בן הרב לוי יצחק בהרה"ק ברוך שלום בן כ"ק אדמו"ר הצ"צ

⁷ אם למישהו מוכר המקום, אז צדקתם. ממש באותו זמן היה שם עוד יהודי בשם בגלות - הלא הוא קרוב משפחתו הרה"ג הרה"ח המקובל וכו' מו"ה הרב לוי יצחק שניאורסאהן זי"ע, אביו של הרבי. שגם הוא נידון לגלות שם, וגם הוא למשך חמש שנים.

⁸ "טיהור שם האסיר", בפרט לאחר פטירתו, היה בעצם תהליך משפטי. באם היו מגיעים למסקנא שיש לטהר את שמו, קרובי-המשפחה יכלו לקבל עותק מהמסמכים שיש עליו, ואז לדעת מה עבר עליו, לקבל תמונות משם, ומה עלה בגורלו.

מאסקאלניק יעקב-זכריה בן וואַלף (המכונה "ז'וראוויצער").

נולד בכפר ז'וראוויטש איזור ביכאוו פלך מוהילוב, במשפחת חסיד ליובאוויטש. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבת "תומכי תמימים". עד המהפיכה - מלמד בחדר. בשעות העשרים (תר"פ והלאה) רב בז'וראוויטש. בשנות השלושים (תר"צ והלאה) - נסע למוסקבה, עבד כשומר לילה במפעל. שותף פעיל במחתרת הליובאוויטשאית הדתית, ביצע הוראות שונות מרבי יוסף יצחק שניאורסאהן. בשבת-קודש פרשת כי

תבא, טז אלול תרצ"ה -- נאסר במוסקבה באשמת "פעילות אנטיסובייטית". מתוך "כתב האישום": "לקח חלק פעיל באיחוד צעירים וילדים יהודיים בחדרים ושיבות, לימד באחד החדרים במלחובקה. הפיץ שמועות שקריות על רדיפות המתרחשות בבריה"מ כביכול נגד יהודים מאמינים".

ז' מרחשוון תרצ"ו - נידון לשלוש שנות גלות בקזחסטן. בנובמבר אותה שנה, נשלח לאלמא אטא. כ"ג כסלו תרצ"ו - הועבר לטשימקענט. בשנת 1937 (תרצ"ז/תרח"צ) נעצר במקום גלותו, נידון לעונש הגבוה ביותר - והוצא להורג ביריה.

התמונה צולמה בזמן מאסרו.

שגלוב יצחק אלחנן.

קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי, וכן, השכלה רפואית. למד בישיבת "תומכי תמימים" בליובאוויטש. גדל במשפחה של שישה ילדים. חבר פעיל במחתרת הליובאוויטשאית הדתית. עבד כמוהל, שנסע בערים שונות. בשנים תרצ"ז-תרצ"ח - נאדר בעוון "פעילות אנטי סובייטית לא חוקית". החקירה נמשכה שלושה חודשים. נידון לעונש החמור ביותר. הוצא להורג ביריה.

ראסקין איצקא (יצחק) בן בנציון

נולד בשנת תרמ"ד בז'לובין, פלך מוהילוב, במשפחת בעל מלאכה. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבת "תומכי תמימים" בליובאוויטש. עד המהפיכה ולאחריה היה שוחט ומוהל. התגורר בלנינגרד. במשפחה היו ארבע בנות. חבר הנהלת בית הכנסת הגדול. חבר פעיל במחתרת הליובאוויטשאית. מילא תפקיד של שוחט ומוהל. א אדר

ראשון תרח"צ -- נאסר בתור "מארגן ומשפיע אידיאולוגי של ארגון הנוער האנטיסובייטי "תפארת בחורים". מתוך "כתב האישום": "חבר בקבוצה האנטי-מהפכנית והלאומנית של קלריקלים¹ יהודים, גרם לתסיסה אנטי סובייטית בקרב האוכלוסיה היהודית, ביטא כוונות טרור, באופן מערכתי ניהל התכתבויות עם נציגי חוגים קלריקליים¹ יהודיים מעבר לגבול, שבהן הוציא דיבה רעה אודות מצב היהודים בבריה"מ".
י"ז אדר שני תרח"צ - נידון לעונש החמור ביותר, ולהחרמת רכוש.

בשבת הגדול, ח' ניסן תרח"צ - הוצא להורג ביריה ב"שממה של לעוואשאָווא"².

בכ"ד אדר תשי"ט - טוהר שמו³.

1 קלריקליזם - כינוי (בד"כ, גנאי) לאנשי דת הרוצים להשליט את ערכי הדת על המדינה ועל החברה הכללית. בד"כ מדברים על אנשי כנסיה, ושימוש במילה זו כלפי יהודים החיים בבריה"מ או בכל ארץ אחרת בחו"ל, הוא אבסורדי מגוחך ותלוש מהמציאות ממש.

2 כינוי לבית קברות בפטרבורג. מקום שהיה בשימוש כאתר הוצאה להורג של הנקוו"ד והקג"ב. קבורים שם כארבעים וחמישה אלף איש, שנהרגו ב"טיהורים הגדולים" של סטאלין, בין השנים תרצ"ז - תשי"ג.

3 "טיהור שם האסיר", בפרט לאחר פטירתו, היה בעצם תהליך משפטי. באם היו מגיעים למסקנא שיש לטהר את שמו, קרובי-המשפחה יכלו לקבל עותק מהמסמכים שיש עליו, ואז לדעת מה עבר עליו, לקבל תמונות משם, ומה עלה בגורלו.

הרב אלחנן דוב (חאניע) מרוזוב.

למד בישיבת "תומכי תמימים" בליובאוויטש. מזכיר הרבי השישי מליובאוויטש. למעשה, מנהל המחתרת הליובאוויטשאית ברוסיה הסובייטית. נעצר עם בנו שמואל בשנת תרח"צ. יש עדויות, שאת בנו הרגו לנגד עיניו. הוצא להורג ביריה בשנת תרח"צ.

Michael Oishie

כתב היום הרב משה קליין שיחי' מקראון
הייטס:

"הייתי להבחל"ח בהתוועדות עם הרב שלום
ע"ה מרוזוב בן של חוניע הי"ד.
הוא לקח הרבה משקה.
בכה כילד קטן.
הוא נזכר כשבאו לקחת את אביו.
אביו אמר להם שהוא מוכרח להתפלל
מעריב.
התפלל מעריב. אחרי שמונה עשרה. חזר ג'
פסיעות. עמד כמו שמו"ע עם עיניים סגורות
ודיבר באידיש לילדיו:
אני הולך כנראה שלא אחזור. תזכרו טוב טוב
יש הקב"ה ויש רבי. תלמדו טוב תהיו
מקושרים חזק לרבי. להתראות !!!"

הרב יונה קאגאן (פאלטאווער).

למד בישיבת "תומכי תמימים" בליובאוויטש. החל משנת תרצ"ו - אחד ממנהיגי רשת "תומכי תמימים" הליובאוויטשאית המחתרנית. מראשי "ועד הבריחה" בלבוב ומארגן "הבריחה הגדולה" של אלפי חסידי חב"ד מרוסיה בשנים ה'תש"ו וה'תש"ז. לאחר שנתגלתה הבריחה, הסתתר מעין המשטר בלבוב, לאחר מכן שהה במוסקבה ועבד במפעל קטן שהקים אברהם אשר קוגן. מאוחר יותר עבר להסתתר בלנינגרד.

בלנינגרד הוא נתפס ונאסר בעקבות הלשנה בי"ט בכסלו ה'תש"ח, ומאוחר יותר הוגלה לסיביר, שם נרצח תוך עינויים והכאות.

צייטלין אהרון-לייזר (אהרון אליעזר) בן לייב.

נולד כ"ד מנחם-אב תרנ"ה בעיירה ז'וראוויטש פלך מוהילוב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי והשכלה כללית תיכונית. למד בישיבת "תומכי תמימים" בליובאוויטש. רב. החל משנת תרפ"ו - כרב, נשללה ממנו זכות ההצבעה. חבר פעיל במחתרת הליובאוויטשאית הדתית. בשנת תרצ"ה - קנה בית בכפר יאמסקאיה סלאבאדא באיזור מאַזשייסק שבמחוז מוסקבה¹ וארגן בו בית-כנסת לא חוקי². במשפחה היו שני בנים, האחד בן 16 והשני בן 19, שלמדו בחדר ובישיבה לא חוקיים. בשנת 1936 הגיש בקשה לנסוע יחד עם משפחתו לפלסטינה. בקשתו לויזה נדחתה. ביום-טוב ראשון של חג הסוכות תרח"צ נעצר באשמת "לימוד בדירתו לילדי יהודים מקומיים חוקים דתיים ופולחן דתי".

מכתב האישום: "מארגן קבוצה אנטי-מהפכנית להכנת יהודים להגירה לפלסטינה והתנגדות פעילה לחוקים הסובייטים".

ט"ז טבת תרח"צ נשפט לשמונה שנות מאסר במחנה עבודה לחינוך מחדש בסיביר³. נפטר שם מרעב ומחלות באותה שנה, בהיותו בן 43 בלבד.

כ"ג טבת תש"כ - שמו טוהר⁴.

1 כפר קטן כ 115 ק"מ ממוסקבה.

² בית כנסת לא חוקי - אין הכוונה שקיום בית-הכנסת היה עבירה על החוק. היו בתי כנסת חוקיים ברוסיה הסובייטית, חלק קטן מהם פעל ללא הפסק עד נפילת בריה"מ. אולם פתיחת בית-כנסת חדש מצריכה אישורים שונים, הן מהמחלקות הממשלתיות העוסקות בענייני דת, הן בענייני מיסים, חוקי בניה, ביטחון בניה, כיבוי אש, וכד'. ובדרך זו הערימו קשיים רבים ומצאו אמתלאות אין-ספור שלא לאשר עד שזה הפך פשוט בלתי אפשרי לקבל אישורים כאלה, וממילא, קיום בית-הכנסת היה לא חוקי.

³ שמנהלו היה אז יהודי בשם נפתלי בן אהרון פרנקל. פושע שהצליח בשל יעילותו להתברג היטב בשורות מלאכי החבלה...

⁴ "טיהור שם האסיר", בפרט לאחר פטירתו, היה בעצם תהליך משפטי. באם היו מגיעים למסקנא שיש לטהר את שמו, קרובי-המשפחה יכלו לקבל עותק מהמסמכים שיש עליו, ואז לדעת מה עבר עליו, לקבל תמונות משם, ומה עלה בגורלו.

נמויטין סאמואיל בן יעוסיי
(שמואל בן יהושע).

נולד בשנת תרל"ט בבעשנקאוויטש איזור פאלאצק פלך וויטבסק, במשפחת רב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש. עד מהפיכת

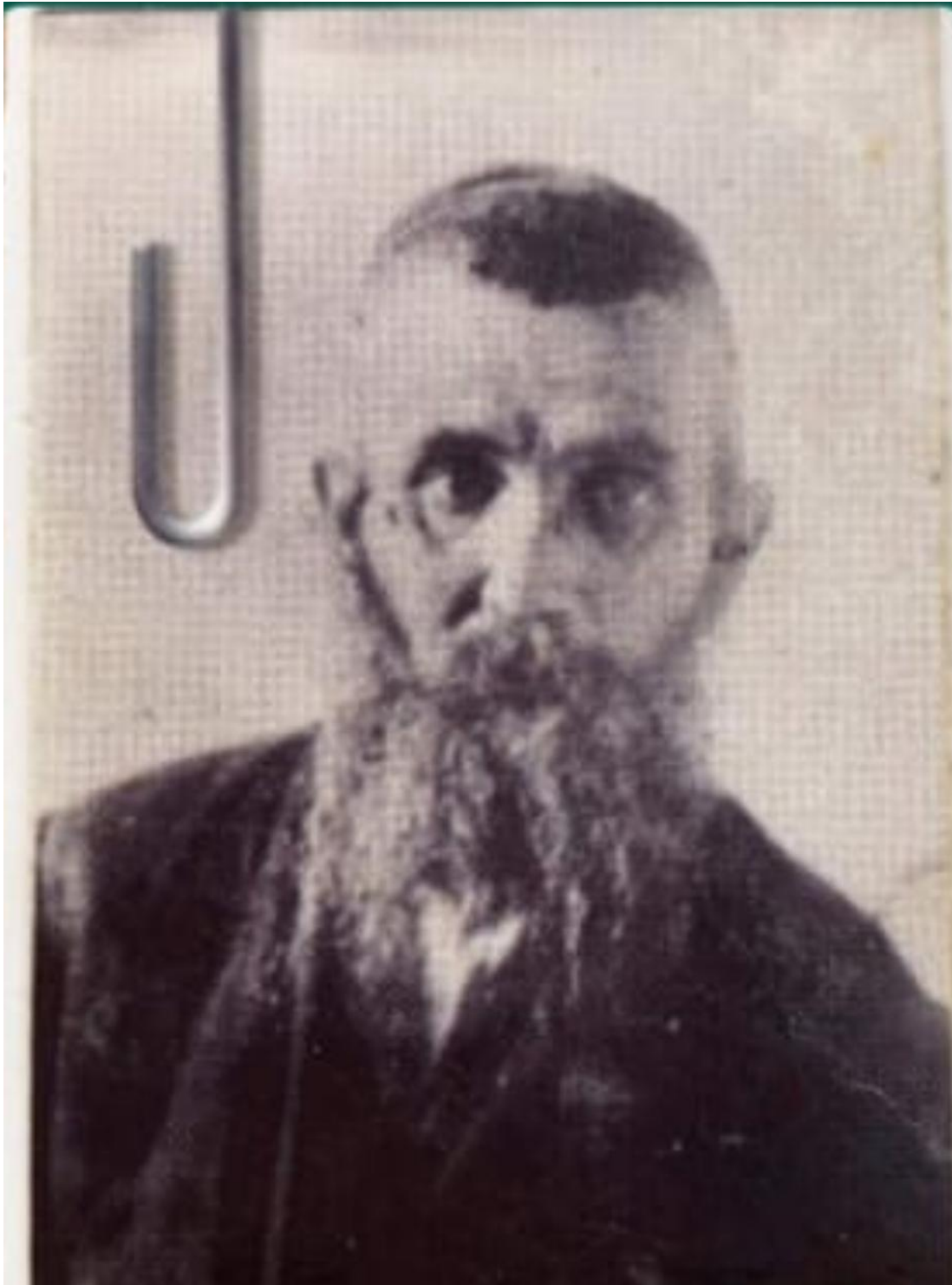
אוקטובר (תרע"ח) התגורר בדווינסק. לאחר המהפיכה התגורר בלנינגרד. עבד כסורג בביתו. חבר פעיל במחתרת הליובאוויטשאית הדתית. במשפחתו היו שני בנים ושלוש בנות. במוצש"ק פרשץ ראה בדר"ח אלול תרצ"ז נעצר בלנינגרד כ"חסיד-אנטי סובייטי פעיל וציוני, בעל קשרים עם חוגים ציוניים בחו"ל". בחיפוש בביתו, מלבד פספורט, מכתבים וספרים ב"יהודית עתיקה"¹, נתפס צרור כתבים יהודיים עתיקים². מכתב האישום: "הינו ציוני פעיל, מפעיל תסיסה אנטי מהפכנית לעידוד הגירת יהודים מבריה"מ לפלסטינה, עודד מתקפה אנטי מהפכנית נגד החבר סטאלין, מביע רגשות ברוח טרוריסטית נגד מנהיגי המפלגה [הקומוניסטית], בעל קשרים בחו"ל".
י"ט אלול תרצ"ז נידון לעונש הגבוה ביותר. כ"ב אלול תרצ"ז הוצא להורג ביריה ב"שממה של לעוואשאָווא"³.
כ"א אדר-ראשון תשי"ז, טוהר שמו⁴.

¹ כך כונתה ברוסית לשון הקודש שבה כתובים ספרי קודש, ובכך הבדילו לשון זו מ"יהודית" סתם, שבכך התכוונו לאידיש, ומ"עברית" שבכך התכוונו לעברית המודרנית.

² אולי מאמרי חסידות בכתב יד, וכד'

³ כינוי לבית קברות בפטרבורג. מקום שהיה בשימוש כאתר הוצאה להורג של הנקוו"ד והקג"ב. קבורים שם כארבעים וחמישה אלף איש, שנהרגו ב"טיהורים הגדולים" של סטאלין, בין השנים תרצ"ז - תשי"ג.

⁴ "טיהור שם האסיר", בפרט לאחר פטירתו, היה בעצם תהליך משפטי. באם היו מגיעים למסקנא שיש לטהר את שמו, קרובי-המשפחה יכלו לקבל עותק מהמסמכים שיש עליו, ואז לדעת מה עבר עליו, לקבל תמונות משם, ומה עלה בגורלו.

לעווערטאָו בערקאָ בן שייל [דובער בן שאול] (שכיניו "בערל קאַבעליאַקער")

נולד בשנת תרמ"ה בקרמנטשוג, במשפחת מלמד. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בחדר בקרמנטשוג. החל משנת תר"ס -- בישיבה בקארסון ובישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש. חבר פעיל במחתרת הליובאוויטשאית, ביצע הוראות אישיות של הרבי יוסף יצחק שניאורסאהן. מילא תפקיד מרכזי בחיי הקהילה החסידית של מארינה רושצ'ה [במוסקבה]. יוזם הקופה הציבורית לעזרה הדדית, משם הלך הכסף ללימוד לא חוקי של ילדים, ולטובת חסידים מורשעים, ומשפחותיהם.

כ"ז מנחם-אב תש"ז -- נעצר במוסקבה באשמת "במשך מספר שנים הנהיג מחתרת חסידית, ולאחר המלחמה [מלחמת העולם השנייה] הנהיג את ארגון החסידים המוסקבאים".

מתוך "כתב האישום": "ניהול עבודה אנטי סובייטית פעילה: השתתף בהתכנסויות לא חוקיות של המשתתפים בעבודה זו; נאם באופן פעיל לפני השותפים לדיעותיו בנאומים מוציאי דיבה שקריים ואנטי סובייטים, קרא ליהודים מאמינים לסרב לקחת בחיים הציבוריים של המדינה; הוביל את העבודה הבלתי חוקית שביצע הארגון לחינוך ילדים יהודים ברוח אנטי-סובייטית, ודתית-לאומנית; לקח חלק פעיל בהברחה בלתי חוקית של יהודים אנטי-סובייטים לחו"ל; ארגן באופן אישי הברחה כזו עבור שני בניו, בתו ובעלה; ובאופן גם הוא תכנן לברוח לחו"ל".

כ"ח אדר שני תש"ח נידון לעשר שנים מאסר במחנה חינוך מחדש. נפטר במחנה ביום ז' אלול תש"ט.

סלאווין אברהם-לוי בן ישראל-נתן.

נולד בשנת תרנ"א ברוגאטשוב, פלך מוהילוב. בילדותו התייתם בזמן מגיפת הטיפוס. למד בישיבות בבאברויסק וב"תומכי תמימים" בליובאוויטש. בין השנים תרע"א-תרע"ז - רב בבאברויסק. בשנת תרע"ז נשלח ע"י הרבי החמישי מליובאוויטש, רבי שלום דובער שניאורסאהן לגרוזיה. היה רב בעיר קולאשי. בין השנים תרפ"ה-תש"א - רב בכותאיסי. בשנת תש"א נאסר, ושמונה עשר חודשים עבר חקירות ועינויים בטביליסי, לאחריהם הועבר למוסקבה ונשפט לעשר שנים ב"מחנה לחינוך מחדש". מיקום פטירתו ותאריך פטירתו לא ידועים. החוק הסובייטי הרשה לבני המשפחה לשלוח ולקבל מכתב פעם בשנה. משפחתו ניסו לשלוח מכתבים, אך מלבד מכתב אחד, כל המכתבים חזרו עם הודעה שהנמען מאושפז עקב מחלה. באותם ימים זה היה סימן ברור שהעציר נפטר. כשהגיע המכתב כתבה אשתו מכתב לאדמו"ר הריי"צ, בו סיפרה על כל האירועים האחרונים, ושאלה, שהיות ואין הם יודעים מתי הוא נפטר, איך עליהם

לנהוג בעניין אמירת קדיש ושמירת היארצייט. תשובת הרבי הייתה, שהיות ואביו - אדמו"ר הרש"ב, שלח את אביהם לשליחות, עליהם לשמור את יום השנה שלו כיום השנה של אביו-משלחו. היארצייט נקבע לב' ניסן.

סאסאנקא מויסיי בן שמערקא
(ששונקין משה בן נחום שמריה)

נולד בשנת תער"ב ליד יקטרינוסלב (היום: דניפרו, אוקראינה) במשפחת רב. למד בישיבת "תומכי תמימים" המחתרתית בבאטומי. התגורר בלנינגרד. בשבת מברכים חודש אדר שני, כה אדר ראשון שנת תרח"צ, נעצר באשם היותו "חבר פעיל בארגון הצעירים הקלריקלי¹-לאומני היהודי האנטי-מהפכני «תפארת בחורים»". מתוך "כתב האישום": "בהיותו עוין למשטר הסובייטי, הוא ביצע תעמולה לאומנית אנטי-מהפכנית בקרב יהודים שמטרתה ליצור חוסר שביעות רצון מפעילותה של המפלגה הקומוניסטית והממשלה הסובייטית".
י"ז אדר-שני תרח"צ נשפט לעשר שנים במחנה לחינוך מחדש. נשלח לסיביר. בשנת ת"ש הועבר למחנה אחר בסיביר. י' אדר-שני תשי"ג -- נפטר במקום גלותו. בשנת תשי"ז טוהר שמו².

1 קלריקליזם - כינוי (בד"כ, גנאי) לאנשי דת הרוצים להשליט את ערכי הדת על המדינה ועל החברה הכללית. בד"כ מדברים על אנשי כנסיה, ושימוש במילה זו כלפי יהודים החיים בבריה"מ או בכל ארץ אחרת בחו"ל, הוא אבסורדי מגוחך ותלוש מהמציאות ממש.

2 "טיהור שם האסיר", בפרט לאחר פטירתו, היה בעצם תהליך משפטי. באם היו מגיעים למסקנא שיש לטהר את שמו, קרובי-המשפחה יכלו לקבל עותק מהמסמכים שיש עליו, ואז לדעת מה עבר עליו, לקבל תמונות משם, ומה עלה בגורלו.

אסאנקא חיים בן שמערקא
(ששונקין חיים בן נחום שמריה)

נולד בתרע"ה בניז'ני-דנייפרופטרובסק, במשפחה רבנית. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבה המחתרתית "תומכי תמימים" בבאטומי (גרוזיה). התגורר

בלנינגרד. בשבת מברכים חודש אדר שני, כ"ה אדר ראשון שנת תרח"צ נעצר יחד עם אחיו משה, באשם היותו "חבר פעיל בארגון הצעירים הקלריקלי-לאומני היהודי האנטי-מהפכני «תפארת בחורים»". מתוך "כתב האישום": "בהיותו עוין למשטר הסובייטי, הוא ביצע תעמולה לאומנית אנטי-מהפכנית בקרב יהודים שמטרתה ליצור חוסר שביעות רצון מפעילותה של המפלגה הקומוניסטית והממשלה הסובייטית". י"ז אדר-שני תרח"צ נשפט לעשר שנים במחנה לחינוך מחדש. נשלח לסיביר, שם נפטר בכ"א תמוז שנת תש"ב, והוא בן 27 בלבד. י"ז אלול תשי"ז טוהר שמו².

¹ קלריקליזם - כינוי (בד"כ, גנאי) לאנשי דת הרוצים להשליט את ערכי הדת על המדינה ועל החברה הכללית. בד"כ מדברים על אנשי כנסיה, ושימוש במילה זו כלפי יהודים החיים בבריה"מ או בכל ארץ אחרת בחו"ל, הוא אבסורדי מגוחך ותלוש מהמציאות ממש.

² "טיהור שם האסיר", בפרט לאחר פטירתו, היה בעצם תהליך משפטי. באם היו מגיעים למסקנא שיש לטהר את שמו, קרובי-המשפחה יכלו לקבל עותק מהמסמכים שיש עליו, ואז לדעת מה עבר עליו, לקבל תמונות משם, ומה עלה בגורלו.

РСФСР

СВИДЕТЕЛЬСТВО О СМЕРТИ

НОБ № 109173

Кузнецов

Фамилия Кузнецов Имя Александр

Дата рождения 18.12.1913 Место рождения Владимирская губерния

Место смерти 57 км Причина смерти Хроническая почечная недостаточность

Дата смерти 15.9.1988 Место смерти № 36

Место смерти: город, район _____

Место захоронения _____

Завра
И. Кузнецов
Кузнецов

קוזנעצאוו בערקא (זלמן דובער) בן אהרון

נולד בתרמ"ו בעיירה שצעדרין, פלך מינסק, במשפחת איכרים. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבת "תומכי תמימים" בליובאוויטש. בשנות הפ' -- ממנהיגי ישיבות "תומכי תמימים" בקרמנטשוג. בשנות הצ' - התגורר בלנינגרד. ב' אדר ראשון תרח"צ - נעצר כ"חבר בקבוצת יהודים קרליקלים' לאומנים אנטי מהפכניים".

מכתב האישום: אחד ממארגני והוגי הדיעות המשפיעים בארגון הצעירים האנטי סובייטים "תפארת בחורים"; ניהל בקרב האוכלוסיה היהודית תסיסה אנטי סובייטית, ניהל באופן סיסטמטי התכתבות עם חוגים יהודיים קרליקלים¹ מחו"ל, והפיץ בקרבם עלילות-שוא אודות מצב היהודים בבריה"מ".
י"ז אדר-שני תרח"צ נידון לעונש הגבוה ביותר, והחרמת רכוש.
הקג"ב שלח למשפחתו בשנת תשי"ט תעודה שקרית (תמונה מצו"ב) ובה נכתב שהוא נפטר בשנת תש"ג
אך למעשה, הוא הוצא להורג בשבת הגדול, ח' ניסן תרח"צ - הוצא להורג ביריה ב"שממה של לעוואשאָווא"², יחד עם שאר חסידי חב"ד שנעצרו באותו לילה.
כ"ד אדר-שני תשי"ט - טוהר שמו³.

1 קלריקליזם - כינוי (בד"כ, גנאי) לאנשי דת הרוצים להשליט את ערכי הדת על המדינה ועל החברה הכללית. בד"כ מדברים על אנשי כנסיה, ושימוש במילה זו כלפי יהודים החיים בבריה"מ או בכל ארץ אחרת בחו"ל, הוא אבסורדי מגוחך ותלוש מהמציאות ממש.

2 כינוי לבית קברות בפטרבורג. מקום שהיה בשימוש כאתר הוצאה להורג של הנקוו"ד והקג"ב. קבורים שם כארבעים וחמישה אלף איש, שנהרגו ב"טיהורים הגדולים" של סטאלין, בין השנים תרצ"ז - תשי"ג.

3 "טיהור שם האסיר", בפרט לאחר פטירתו, היה בעצם תהליך משפטי. באם היו מגיעים למסקנא שיש לטהר את שמו, קרובי-המשפחה יכלו לקבל עותק מהמסמכים שיש עליו, ואז לדעת מה עבר עליו, לקבל תמונות משם, ומה עלה בגורלו.

אלטגאוז (אלטהויז) פינחס בן אליהו.

נולד בחודש פברואר 1896 (אמצע תרנ"ו) בניקולייב, במשפחת הרב אליהו-חיים. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבת "תומכי תמימים" בליובאוויטש. התגורר בלנינגרד, חבר הנהלת בית הכנסת הגדול.
בדר"ח אדר ראשון תרח"צ נעצר כאחד מ"מהמארגנים והוגי-הדיעות המשפיעים של ארגון הצעירים האנטי סובייטי «תפארת בחורים»".

מכתב האישום: ניהל בקרב האוכלוסיה היהודית תסיסה אנטי סובייטית, ניהל באופן סיסטמטי התכתבות עם חוגים יהודיים קרליקלים¹ מחו"ל, והפיץ בקרבם עלילות-שוא אודות מצב היהודים בבריה"מ".
י"ז אדר-שני תרח"צ נידון לעונש הגבוה ביותר, והחרמת רכוש.
בשבת הגדול, ח' ניסן תרח"צ - הוצא להורג ביריה ב"שממה של לעוואשאָווא"², יחד עם שאר חסידי חב"ד שנעצרו באותו לילה.
כ"ד אדר-שני תשי"ט - טוהר שמו³.

1 קלריקליזם - כינוי (בד"כ, גנאי) לאנשי דת הרוצים להשליט את ערכי הדת על המדינה ועל החברה הכללית. בד"כ מדברים על אנשי כנסיה, ושימוש במילה זו כלפי

יהודים החיים בבריה"מ או בכל ארץ אחרת בחו"ל, הוא אבסורדי מגוחך ותלוש מהמציאות ממש.

² כינוי לבית קברות בפטרבורג. מקום שהיה בשימוש כאתר הוצאה להורג של הנקוו"ד והקג"ב. קבורים שם כארבעים וחמישה אלף איש, שנהרגו ב"טיהורים הגדולים" של סטאלין, בין השנים תרצ"ז - תשי"ג.

פינחסון נאָחים בן טאליע (נחום-יצחק בן תנחום)

נולד בשנת תרמ"ה בפאָהאַר. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש. התגורר בחרקוב. במוצאי שושן פורים שנת תרצ"ט נעצר כאחד מ"חברי ארגון קלריקלי¹ אנטי סובייטי". מכתב האישום: "ניהל תעמולה אנטי סובייטית ולאומנית באמצעות דיעות קדומות דתיות בקרב האוכלוסיה היהודית. היה בקשרים עם שניאורסאהן".

ה' כסלו שנת ת"ש לחמש שנות מאסר במחנה לחינוך מחדש. נשלח לגולאג באיזור אוראל, ובי"א מרחשוון שנת תש"א לא עמדו לו כוחותיו, ונפטר במקום גלותו, והוא בן 51 בלבד.

1 קלריקליזם - כינוי (בד"כ, גנאי) לאנשי דת הרוצים להשליט את ערכי הדת על המדינה ועל החברה הכללית. בד"כ מדברים על אנשי כנסיה, ושימוש במילה זו כלפי יהודים החיים בבריה"מ או בכל ארץ אחרת בחו"ל, הוא אבסורדי מגוחך ותלוש מהמציאות ממש.

ליפמאן ביינוס (בנימין) בן ישעיהו העניך.

נולד בשנת תרס"ח בפולין, בזמן מלחמת העולם הראשונה משפחתו עברה לגור בסלוצק (שם למד אצל רבי יחזקאל אברמסקי). קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנת תרפ"ה עבר ללמוד בסניף תומכי תמימים בנעוול. היה אחד ממארגני הישיבה המחתרתית "תומכי תמימים" בקייב. י"ט אדר תרצ"ט נעצר כ"חבר במחתרת קלירקלית" אנטי סובייטית" ונאסר בבית הכלא "ליוקיאנאווסקאיא" בקייב.

מכתב האישום: "השתייך לקבוצה אנטי סובייטית, ניהל התססה אנטי סובייטית פעילה". לא הכיר באשמתו. ד' טבת שנת תרצ"ט, בהיותו בן 31 בלבד, נידון לשלוש שנים במחנה חינוך מחדש. מקום ותאריך פטירתו המדויקים לא נודעו. בשנת תשמ"ט טוהר שמו מאשם.

בין הפטיש לסדן. הרב בנימין ליפמאן לימד בישיבת תומכי תמימים המחתרתית בקייב. יחד עם ר' מוטל ליפשיץ, אחד מהזקנים הבולטים בזמננו. יחד עצרו אותם, באותו תיק חקירה. וגזר דינם בשנת תרצ"ט היה שווה - שלוש שנות גלות במחנות. זו היתה תקופה 'קלה' יותר...

הוא היה נשוי לאחות האחים רפופורט, אסתר-גולדה. על המצבה של אחיה, הנציחו את שמם. כתוב, שהם נהרגו ע"י הנאצים. משפחה סבור, שהם נרצחו בבאבי יאר. אולם, מאוד לא סביר, שבמקרה שלו כך היה. רק בשנת תש"ב הוא יכל להשתחרר. אולם על גורלו במחנה אנחנו לא יודעים שום-דבר.

לך תנחש, באיזו מיתה משונה מת לו יהודי, שמתוך רגש מתלהב אמר עליו ר' מוטל, שהחדר היה נהיה מואר יותר כאשר הוא נכנס אליו. האם מת מרעב ומחלות בגולאג, או שמא מידי הנאצים בבאבי יאר יחד עם אשתו?

מדליה שמער-לייבא בן יענקל (שמריהו יהודה לייב בן יעקב)

נולד בשנת תרל"ב בעיירה שאוולי פלך קובנה שבליטא (למשפחה מחסידי חב"ד). קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבת סלבודקה. בשנת תרנ"ה היה רבה של העיר טולה (כמאה ושמונים ק"מ דרומית ממוסקבה). בשנת תרנ"ה היה רב בקארעליץ שבפלך מינסק (כיום: במחוז גרודנא). משנת תרס"ה עד תרצ"ג - רבה של מינסק. בשנים תרס"ט-תרע"ג היה נציגו הרשמי של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע מליובאוויטש באסיפות רבנים. החל משנת תרצ"ג היה רב בית הכנסת הגדול (הכוראלי) במוסקבה. ב' שבט תרח"צ נעצר כ"חבר בארגון אנטי מהפכני טרוריסטי". נאשם בכך ש"החזיק בקשרים לא חוקיים עם שניאורסאהן, וכן עם ארגון הג'וינט רוזן. בזמן החגים היהודיים בשנת תרצ"ה נפגש עם נציג השגרירות האמריקנית והעביר לו אינפורמציה שקרית אודות מצב היהודים בבריה"מ. כמו-כן נטל חלק בפעילות מרכז יהודי דתי אנטי סובייטי".

כ"ה ניסן תרח"צ -- נידון לעונש החמור ביותר. באותו יום הוצא להורג ביריה, בגיא ההריגה בקומונרקה¹.

י"ד כסלו תשח"י - טוהר שמו² (ורק אז קיבלה משפחתו מידע על גורלו).

¹ גיא ההריגה בקומונרקה -- מקום בו הוצאו להורג ונקברו כעשרת אלפים איש שנידונו למוות באופן סודי, בהוראת הנקוו"ד. מקום זה היה בשטח בית אחוזתו של מפקד הנקוו"ד (היהודי) הנריך יגודה. אבל בזמן רציחות אלה, הוא כבר הודח, והוצא להורג בעצמו.

2 "טיהור שם האסיר", בפרט לאחר פטירתו, היה בעצם תהליך משפטי. באם היו מגיעים למסקנא שיש לטהר את שמו, קרובי-המשפחה יכלו לקבל עותק מהמסמכים שיש עליו, ואז לדעת מה עבר עליו, לקבל תמונות משם, ומה עלה בגורלו.

מדליה מויס"י בן שמערל-לייב
(משה בן שמריהו יהודה לייב)
בתמונה -- מארכיון משפחת מדליה. לפי הערכת המשפחה, זהו הרב משה מדליה

נולד בשנת תרס"ב בעיר טולה (כ 180 ק"מ דרומית למוסקבה במשפחת הרב שמריהו יהודה) לייב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הצ' -- היה רבה של רוסטוב ע"נ דון.

ג' אלול תרצ"ה נעצר יחד עם קבוצת חסידי חב"ד ברוסטוב באשמת "נטילת חלק בקבוצה אנטי מהפכנית" ולאחר כחצי שנה, בשנת תרצ"ו, נשפט לחמש שנות גלות במחנה לחינוך מחדש.

במהלך חודש אדר (סוף אדר ראשון, או במהלך אדר שני) תרח"צ -- ע"י טרויקה¹ של הנקוו"ד במזרח הרחוק משה מדליה נידון לעונש הגבוה ביותר, באשמת "התנהגות אנטי מהפכנית שיטתית במחנה והתססה טרוריסטית". גזר הדין יצא לפועל והוא הוצא להורג ביריה בכ"ח אייר תרח"צ, והוא בן 36 בלבד.

נשיאות בית המשפט המחוזי בחאבארובסק ביום י"ב אדר שני תשי"ז הודיע על ביטול החלטת הנקוו"ד בעניינו, עקב חוסר פעילות עבריינית מצידו. בהושענא רבה, כ"א תשרי, תשע"ה, התביעה האיזורית הודיעה על טיהור שמו.

¹ טרויקה" (שלישיה) של הנ.ק.וו.ד. תרגום מתוך ויקיפדיה ברוסית: גופים של דיכוי מנהלי (חוץ משפטי) בברית המועצות, שנוצרו לצורך ביצוע מבצע לדיכוי "גורמים אנטי-סובייטיים" שפעלו בברית המועצות מאוגוסט 1937 עד נובמבר 1938 (תרצ"ז-תרצ"ט)

הם כללו שלושה אנשים - ממונה ראשי ("נאטשאלניק"), מזכיר, ותובע -- מה שנתן להם את כינויים -- טרויקה, שלישיה. בסמכותם היה לגזור על עצורים הוצאה להורג, וכן מאסר במחנות או בבתי סוהר לתקופה של 8 עד 10 שנים.

ההחלטות התקבלו על ידי הטרויקה שלא בפני האסיר - על סמך חומרי תיק שהוגשו על ידי הנקוו"ד, ובחלק מהמקרים, ובהיעדר חומרים כלשהם - ברשימות שכתבו העצורים עצמם. הליך בחינת התיקים היה חופשי, לא נערך פרוטוקול. מאפיין אופייני למקרים שנשפטו על ידי ה"טרויקה" היה המספר המינימלי של מסמכים שעל בסיסם התקבלה החלטה על שימוש בדיכוי. בכריכת קרטון עם כיתוב "סודי ביותר. שמור לנצח" מוגשים בדרך כלל: צו מעצר, פרוטוקול חיפוש ומעצר בודד, דף או שתיים של תיעוד חקירת הנעצר, וכתב אישום. לאחר מכן, רישום החלטת ה"טרויקה". על החלטת הטרויקה לא היה ניתן לערער, וככלל, עם המסמך הסופי בתיק היה בד"כ גם ההוצאה לפועל של ההחלטה. מ-1 באוקטובר 1936 עד 1 בנובמבר 1938, עזרו הנ.ק.וו.ד 1,565,041 איש. במהלך תקופה זו הורשעו 1,336,863 בני אדם, מתוכם 668,305 בני אדם - כ-50% - נידונו למוות.

בסופו של דבר, רובם המוחלט של חברי ה"טרויקה" הוצאו בעצמם להורג בעצמם בתקופת הטיהורים הגדולים של סטאלין, וחלק נכבד מהם - עד נובמבר 1938, כלומר, במסגרת ה"טרויקה" שהם עצמם היו חברים בה עד לא מזמן.

דובין מרדכי בן זלמן

נולד בשנת תרמ"ט בריגה, במשפחת חסיד ליובאוויטש. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתית. משנת תרס"ט עד תרצ"ד - חבר ב'סיים' הלטבי מטעם מפלגת אגודת ישראל. ידידותו עם נשיא לטביה קארליס אולמאניס, סייעה להמעיט את האוירה האנטישמית במדינה. נטל חלק פעיל בחיי החברה והדת היהודיים, וכיהן כיושב ראש המחלקה של היהודים הדתיים.

בעזרתו קיבל כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ מליובאוויטש זי"ע אישור לצאת מברית המועצות ללטביה. בשנת ת"ש, עם כניסת הכוחות הסובייטים וביסוס שלטונם בלטביה נעצר כ"מנהיג מפלגת אגודת ישראל - מפלגה ריאקציונית¹ קלריקלית² יהודית". נשלח לגלות לאיזור סאמארה, למעלה מאלף ק"מ מזרחה ממוסקבה. בשלהי שנת תש"ה, לאחר שחרורו מהגלות, התגורר במוסקבה. נחשב בין החסידים לסמכות שאין עליה עוררין. י"ט אדר ראשון תש"ח - נעצר כ"חבר בארגון לאומני אנטי סובייטי".

מתוך כתב האישום: "לאחר הקמת השלטון הסובייטי בלטביה, היה מעורב בארגון העברה בלתי חוקית של הבורגנות היהודית לחו"ל והפיץ בדיות שקריות אודות השלטון הסובייטי; ניהל מערכת יחסים פלילית עם יהודים עוינים, והסית אותם לברוח לחו"ל". לא הכיר באשמתו.

בשבת-קודש פרשת האזינו, י"ג תשרי תש"ט, נידון לעשר שנות מאסר. ישב בבית הכלא בוטירקה במוסקבה. בשנת תשי"א חלה בבית הכלא, למסקנת הבדיקה הפסיכיאטרית המשפטית, הוכר כסובל ממחלת נפש. בשבת-קודש פרשת ויחי, י"ד טבת תשי"ב -- נשלח לאשפוז כפוי בבידוד בבית החולים הפסיכיאטרי בעיר טולה (כ 180 ק"מ דרומית למוסקבה), ונפטר שם בשנת תשי"ז. הועבר לקבורה מוכבדת בבית החיים במלחובקה, על-יד מוסקבה, בשנת תשמ"ז (בהוראת הרבי).

1 ריאקציונית - מלשון ריאקציה, תגובה. כינוי בזמנו לתנועות המתנגדות ל"קידמה" וה"נאורות" הסובייטית.

2 קלריקליזם - כינוי (בד"כ, גנאי) לאנשי דת הרוצים להשליט את ערכי הדת על המדינה ועל החברה הכללית. בד"כ מדברים על אנשי כנסיה, ושימוש במילה זו כלפי יהודים החיים בבריה"מ או בכל ארץ אחרת בחו"ל, הוא אבסורדי מגוחך ותלוש מהמציאות ממש.

כשהפילוסוף האנטישמי פגש את ר' מרדכי דובין

וואסילי שולגין היה אנטישמי גדול, שעשה מזה מקצוע. היה פילוסוף והוגה דיעות, רוסי לאומני, ששנא יהודים בצורה מודעת ומבוססת. התמזל מזלו, וגם אותו שלחו הקומוניסטים לחמם קצת את מחנות החינוך מחדש שנקראו גולאג, והתמזל מזלו עוד יותר לחלוק תא עם יהודי. לא סתם יהודי, אלא יהודי דתי. לא סתם דתי, אלא חסיד חב"ד. לא סתם יהודי חסיד חב"ד, אלא ר' מרדכי דובין, שהיה פוליטיקאי לשעבר, חבר הפרלמנט הלטווי מטעם מפלגת אגודת-ישראל בריגה במשך 15 שנה • את זכרונותיו מהמפגש הבלתי נשכח עם החסיד הוא העלה על הכתב • שטורעם מגיש קטעים נבחרים • מפורסם באדיבות הרב ברוך גורין. התרגום באדיבות הרב מיכאל אוישי

מערכת שטורעם

לשם ההקדמה:

וואסילי שולגין היה אנטישמי גדול, שעשה מזה מקצוע. היה פילוסוף והוגה דיעות, רוסי לאומני, ששנא יהודים בצורה מודעת ומבוססת. התמזל מזלו, וגם אותו שלחו הקומוניסטים לחמם קצת את מחנות החינוך מחדש שנקראו גולאג, והתמזל מזלו עוד יותר לחלוק תא עם יהודי. לא סתם יהודי, אלא יהודי דתי. לא סתם דתי, אלא חסיד חב"ד. לא סתם יהודי חסיד חב"ד, אלא ר' מרדכי דובין, שהיה פוליטיקאי לשעבר, חבר הפרלמנט הלטווי מטעם מפלגת אגודת-ישראל בריגה במשך 15 שנה, אדם מאוד מכובד ואציל-נפש, שהיה אהוד על כל שכבות הציבור היהודי.

על השהות הזאת של שולגין האנטישמי עם דובין החסיד, כותב שולגין:

העבירו אותי לתא בו היו כמה אנשים, וביניהם זקן יהודי בשם דובין. כבר ביום הראשון לשהייתנו יחד בתא הוא הציע לי חתיכת לחם לבן, פעולה שנחשבה בכלא כסימן לקבלת-פנים ידידותית. על פעולה זו מצידו, עניתני אני:

- סלחו לי, אני כלל לא מכיר אתכם ומתנה כזו מאדם שאיננו מוכר לי, אינני יכול לקבל. ענה הוא:

- אולם אני מכיר אתכם היטב. חמש-עשרה שנים הייתי חבר פרלמנט בריגא, זאת-אומרת, אני גם פוליטיקאי. לכן, אני מכיר אתכם היטב. ואם לא תקבלו ממני את הלחם שלי, אחשיב זאת לעלבון על לא-דבר מצידכם כלפיי. אמרתי אני:

- בסדר. במקרה כזה, אקבל.

כך שנינו, אם לא נהיינו חברים – לפחות התקרבונו זה לזה.

לאחר-מכן נודע לי, שהדובין הזה – הינו המאמין האדוק ביותר מבין המאמינים האדוקים שבין היהודים, ומאוד מכובד על-ידי היהודים הדתיים. אולם עוד קודם-לכן, בכלא, הוא הפך בעיני לדמות בלתי-נשכחת. הוא שמר עד לפרטים הכי קטנים, על כל הכללים והאיסורים הלא קלים, אשר נתונים בהם היהודים האדוקים. במשך כל היום כולו, הוא לא אכל ולא-כלום. מדוע? מכיון שליהודי, אסור לאכול מזון יחד עם גויים, זאת-אומרת, לא-יהודים. בסוף היום, כאשר כל מנות ארוחת-הערב ושתיית התה הסתיימו, הוא התיישב לשולחן ואכל ארוחת-ערב. ארוחת-הערב שלו הכילה מנה-יומית של לחם שחור. רק בשבת הוא הרשה לעצמו... הוא קנה בדוכן לחם לבן, דג-מלוח, וסוכר. כיון שעל-פי ההלכה בשבת יהודי חייב לאכול טוב יותר, מאשר בימי החול.

לסיכום הסיפור על שבת, אספר, שהוא פנה אלי בבקשה להדליק עבורו בלילה נר. כיון שמאז הזמן העתיק, כאשר הדלקת אש היתה בהחלט דבר קשה, התהליך הזה נחשב למלאכה, האסורה בשבת. כמובן, בזמננו, מצחיק לקרוא להדלקת גפרור 'מלאכה', אולם היהודים האדוקים מהסוג הישן מתייחדים בהיצמדות המוחלטת שלהם ללשון החוק ופחות ל'רוח החוק' ולכן אפילו הצתת גפרור נחשבת למלאכה. עוד מהעת העתיקה יהודים שכרו בכסף או במתנות עבור סוג מלאכות מעין זה גויים, זאת-אומרת, לא-יהודים, ולשכירים אלה קראו היהודים "שבת-גוי". בשמחה רבה הפכתי אני להיות ה"שבת-גוי" אצל דובין והדלקתי עבורו את האור. על-ידי-זה, עם חיוך בליבי, הצדקתי את הלחם הלבן והסוכר, שקיבלתי ממנו. אגב, הוא אמר לי, שפעם הוא היה בתא בו, חוץ ממנו, היו גרמנים. למה הושיבו אותו עם גרמנים, בו בזמן, שהיטלר השמיד יהודים במליונים, קשה לומר. שכן, אז עוד לא הורגשה אנטישמיות בממשל הסובייטי.

אז איך התפתחו היחסים בין דובין לבין חבריו לתא? דובין סיפר: -- אנחנו, היהודים, מכירים היטב את קרובי-המשפחה שלנו, יותר מכפי המקובל אצל הרוסים. לפי החשבון שלי, הגרמנים הרגו בערך מאה מקרובי-משפחתי. שרדה רק אחותי, שברחה למוסקבה. היא גם שולחת לי כסף, איתו אני יכול לקנות בדוכן... בגבולות מסוימים... בהלכה נאמר: "תאכיל רעב". הגרמנים רעבו. נתתי להם, כל מה שיכלתי... אז התברר לי, שליבו של היהודי הקשוח הזה התרכך לטוב, והלחם שנתן לי הפך טעים יותר, והסוכר מתוק יותר.

מה עשה דובין במהלך היום? הוא התפלל..

הוא התפלל בעמידה, ולא על עצמו - נדמה כי יהודים לא יכולים לעשות זאת - ולא בלחש. הוא מלמל בעצב מילים, שעבורי היו בלתי-מובנות. לפעמים, המלמול הפך לבכי... בכי קולני... "על נהרות בבל בכו היהודים"... מתי שהוא, ראיתי את זה... נדמה לי, שבפינסק, שם יהודים יצאו לגדת נהר פינה ובכו בקול שעות שלימות... בכו, באיזה שהם ימים מיוחדים להם. על מה הם בוכים, כמובן, ידוע ממה שמסופר בתנ"ך, אבל אני לא יודע... על איזה ביש-מזל... חורבן מקדש, כנראה, שאירע לפני הרבה מאות של שנים. זה, ניתן לומר, בכי ריטואלי. דובין הסביר לי, שבתפילות מסוימות, יהודים חייבים לבכות... לפי ההלכה.

אך היו גם דמעות 'שלא מפני הציווי'... והן זרמו מעיניו של דובין כל-כך בשפע, שעל הרצפה נוצרו שלוליות. שלא יחשוב הקורא כי הנני מגזם - ממש, שלוליות... אף-אחד לא צחק מזה. אבל אני שאלתי איך-שהוא את דובין:

- למה אתם בוכים כל-כך בתפילות מסוימות?

הוא ענה, ללא דמעות, ובענייניות:

- היתה לי אמא. כל יום ביקרתי אותה. אך מדי-פעם, לא ביקרתי. אתם עצמכם יודעים, כחבר בדומה, כמה זמן לוקח העיסוק בפרלמנט, לעתים על דברים חסרי-טעם, של מה-בכך... חוץ מזה, היה לי עסק של חטיבת-עצים שממסחרו התפרנסתי... היו לי כארבעת-אלפים עובדים... דאגתי עבורם. הם לא היו יהודים. אך דאגתי עבורם, בתקוה, שהם... יזכרו את זה יום אחד... בזמן הפוגרומים ביהודים... באמת, לא מהם סבלתי... אולם, הנה, בשל כל עיסוקי ודאגותי, בימים מסוימים לא יכלתי לבקר את אמא. והנה, על זה אני כה בוכה בכי מר כעת...

* * *

ושוב הרגשתי איזה שהוא טוב... באותה חרטה, תשובה, של הבן האוהב.

* * *

- נשארה לי אחות אחת במוסקבה. היא שולחת לי לא רק כסף, אלא גם ספרים... ספרי תפילה יהודיים.. יש לי מזה כאן ספריה שלימה, עשרים כרכים...

- ומרשים לכם לקרוא בהם?

- כן. כל פעם נותנים ספר אחד.

חשבתי לעצמי: "אלה הרי ספרים על אלוקים..."

למה זה מותר לדובין? הרי אף-אחד מהנוצרים בכלא לא יכלו אפילו להעלות בדעתו שיתנו לו לקרוא את "הברית החדשה". בספריית הכלא היו עשרת-אלפים ספרים... אבל לא היה את "הברית החדשה" ולא את ה"קוראן"... אבל לדובין נתנו את התנ"ך שלו...

באיזה אופן הוא הצליח לסדר זאת, מעולם לא נודע לי. אולם בעיני שלי ראיתי, כיצד הוא הצליח לסדר לעצמו דבר אחר.

בכלא, ימי הרחצה היו ללא-רחמים. כל עשרה ימים... מה שאומר, שלא היה צריך להתחנן לאף-אחד מהאסירים - כולם היו רצים מיד להתקלח. גם דובין. אולם כאשר יום הרחצה היה נופל בשבת, הוא אמר, שההלכה אוסרת עליו להתקלח בשבת.

- בכוח נוביל אותך!

והובילו. אבל הוא היה מתייפח כל-כך, שהם היו צועקים כמה קללות גסות במיוחד, ועוזבים אותו במנוחה.

כוח-הרצון הטבוע ביהודים, מבלי שימת-לב לַמְדִים, גבר על התנגדות הסוהרים, שהיו מחויבים לרחוץ את האסירים, אפילו ע"י כפיה בכח.

כאן לא היה "טוב" במובנה הישיר של המילה. אך גם אם זה לא היה תקין, אך בכל-זאת היה כאן קיום רצון האלוקים, גם זה "טוב" במובן מסוים.

* * *

באופן מגושם, ואולי, חסר-אונים... ובמקרה יוצא מאוד מהכלל... הכרזתי בכל-זאת, איך הרגשתי בניחוח של טוב

ובתור הערת סיכום, יכול אני לומר:

דובין, היהודי המושלם, מצא חן בעיניי."

מפורסם באדיבות הרב ברוך גורין. התרגום באדיבות הרב מיכאל אוישי.

מערכת שטורעם. ד' בסיון תשע"ד

פרידמאן אברהם בן זוסיא

נולד בשנת תרס"א באודסה, במשפחת רב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. משנת תרפ"ג כיהן כרב בשני בתי-כנסת באודסה. כ"ח אדר ראשון תרח"צ נעצר באשמת "פעילות אנטי מהפכנית". מכתב האישום: בהיותו עוין לשלטון הסובייטי, באופן שיטתי ניהל תסיסה לאומנית ואנטי מהפכנית מתוך כוונה לארגן הגירת יהודים לפלסטינה ונגד אירועים מטעם הממשל הסובייטי; הסית נוער יהודי נגד הממשל הסובייטי". כ' אדר שני תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד באודסה לעונש החמור ביותר. ב' ניסן תרח"צ הוצא להורג ביריה, והוא בן 37 שנים בלבד. ל"ג בעומר תשמ"ט -- טוהר שמו.

פרידמאן שולים בן זוס
(שלום שכנא בן זוסיא)

נולד בשנת תרס"ה באודסה, במשפחת רב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הפ' והצ' כיהן כרבה של ברדיטשב. בשנת תרח"צ נעצר בברדיטשב באשמת נטילת חלק

בארגון מחתרתי בהנהגת רבנים ש"היגרו לחו"ל וייסדו בשורת מדינות "ועידה לעזרת יהודי בריה"מ". תחת כיסוי של פעילות דתית חברי ארגון זה ניהלו עבודה אנטי מהפכנית פעילה במשך מספר שנים בקרב האוכלוסיה היהודית בברדיטשב, החדירו שנאה כלפי השלטון הסובייטי וזרועותיו, חינכו נוער ברוח לאומנית, וכן פיתחו אצל היהודים רצון להגר, כששכנעו אותם לנסוע לחו"ל".

י"ג סיון הוצא להורג ביריה, והוא בן 33 בלבד.

קצנבלוגן מיכאל בן גאמשע
(מיכאל בן יהושע)

נולד בשנת תרל"ג ברוגאטשוב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש. התגורר בסטאראיה רוסה (במחוז נובגורוד. כשלוש מאות ק"מ דרומית לפטרבורג). כ"ח תשרי תרח"צ נעצר. מכתב האישום: "בהיותו בעל רגשות איבה כלפי השלטון הסובייטי והמפלגה הקומוניסטית, היה חבר פעיל בקבוצה אנטי מהפכנית, והפיץ פאנאטיזם דתי אנטי מהפכני. חניך נוער ברוח דתית אנטי מהפכנית ע"י בית-ספר לא חוקי [בשם] "חדר", והחדיר בהם שנאה לשלטון הסובייטי. הפיץ שמועות דיבה ושקר אנטי מהפכניים אודות החיים הקשים של היהודים בבריה"מ ורדיפה כלפיהם. גרם לחוסר שביעות-רצון ומרירות בקרב האוכלוסיה בבריה"מ".

בי"א כסלו תרח"צ, נידון לעונש החמור ביותר ע"י טרויקה של נקוו"ד בלנינגרד. ט"ו כסלו תרח"צ הוצא להורג ביריה ב"שממה של לעוואשאָווא"י". בשבת קודש חיי שרה כ"ב מרחשוון תשי"ז טוהר שמו.

1 כינוי לבית קברות בפטרבורג. מקום שהיה בשימוש כאתר הוצאה להורג של הנקוו"ד והקג"ב. קבורים שם כארבעים וחמישה אלף איש, שנהרגו ב"טיהורים הגדולים" של סטאלין, בין השנים תרצ"ז - תשי"ג.

:Michael Oishie [03:40, 12/19/2021]

בין החוקרים, קציני הנקוו"ד, וגם בין שופטי הטרויקה היו לא מעט יהודים. חלקם יעווסעקים, חלקם סתם נקוו"ד'שניקים.

:Michael Oishie [03:40, 12/19/2021]

במעצרים בפולטבה, נעצרו 21 חסידי (וחסידות!) חב"ד שהוצאו להורג.

אחד מהמענים, מקציני הנקוו"ד, היה אברהם פישמן. יליד פולטבה. הוא היה כה אכזרי וסאדיסט, עד שבדו"ח של הנקוו"ד בעצמו! מופיע שהקצין הגוי אמר לו שהוא מגזים, מכה חזק מדי באברי הרביה של העצורים, מכה כה חזק עד שאצל חלק מהעצורים נקרע עור התוף ונתחרשו!

הגוי אומר ליהודי, שהיהודי מגזים באלימותו.

והיהודי משיב, שכך קבלה בידו מיום שנכנס לנקוו"ד -- "עם אויבי העם לא צריך לנהוג כבייביסטר"..

:Michael Oishie [03:43, 12/19/2021]

חיפשתי עליו עוד... התגייס לצ'קה בגיל 19. מסתבר שבאותה שנה, במקום בו הוא גר, היה פוגרום שעשו הלבנים, תומכי הצאר. ואלה שהגינו על היהודים נגדם, היו האדומים. ובאותה שנה התגייס לצ'קה..

לא שזה מצדיק את הסאדיסטיות שלו, אבל זה נותן קצת רקע לתופעה האיומה הזאת.

קצלנבוגן שרה בת בנציון (מומע שרה)

נולדה בשנת תרנ"א בעיר הומיל, במשפחה חסידית. בזמן מלחמת העולם השנייה התגוררה בסמרקנד (היום: אוזבקיסטן). עבדה באופן פעיל במחתרת בועדה המחתרתית בלבוב (היום: אוקראינה, קרוב לגבול הפולני) לארגון יציאה של משפחות מחסידי ליובאוויטש לפולין, מאביב תש"ז עמדה בראש ועדה זו. בסתיו תש"ז נסעה עם קבוצת חסידים לטשרנוביץ (היום: אוקראינה, קרוב לגבול הרומני) באמצע תש"ט לכותאיסי (היום: גרוזיה) ושם נעצרה בשנת תש"י באשמת "ארגון פעילות המיועדת לביצוע פשעים אנטי מהפכניים". נידונה לעונש החמור ביותר, אך העונש הומר לעשרים וחמש שנות מאסר במחנה לחינוך מחדש. נפטרה ז' אדר תשי"ב בכלא בטביליסי.

פבזנר אברהם-ברוך בן הלל

נולד בשנת תר"נ בעיירה פּוֹצ'פּ בפּלך טשרניגוב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש. רב ומלמד תשב"ר. משנת תרפ"ב המנהיג הרוחני לקהילת חסידי ליובאוויטש במינסק. בשנת תר"צ נעצר ונשלח לגלות למשך שנתיים. בשנת תרצ"ב לאחר שחרורו התגורר בחרקוב, והיה חבר פעיל במחתרת החסידית. ט"ז אדר תרצ"ט נעצר שוב באשמת היותו "חבר במחתרת קלריקלית אנטי סובייטית" ונאסר בבית הכלא "לוקיאנובסקאיה" בקייב. מכתב האישום: "מנהיג ארגון קלריקלים אנטי מהפכניים, ניהל תעמולה לאומנית אנטי מהפכנית בעזרת שימוש בדת".

ה' כסלו ת"ש נידון לחמש שנות גלות בקזחסטאן. בכ"ד שבט ת"ש הגיע למקום גלותו במחוז קזיל ארדא בקזחסטאן, ונפטר שם חודשים ספורים לאחר-מכן, בשבת-קודש פרשת שלח, טז סיון ת"ש.¹
ו' שבט תשמ"ו - טוהר שמו.

¹ תאריך הפטירה כאן, הוא לפי המסמכים הרשמיים. בשונה מהמקובל במשפחה, שנפטר בערב פסח ת"ש, חודשיים קודם.

באגאטין יוסף בן יעקב

נולד בשנת תר"נ בנאוואגרודאק (נובהרדוק) פלך מינסק (היום: מחוז גרודנא). קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. רב. משנת תרס"ז כיהן במשולב כ"רב הרוחני" וכ"רב מטעם"1 בלעפלי. החל משנות הפ' -- רב בעיר סאראטוב. בנר ראשון של חנוכה, כ"ה כסלו תרח"צ, נעצר באשמת פעילות אנטי מהפכנית ואנטי סובייטית. "בהיותו רב, באותו זמן גם ניהל את הכת האנטי מהפכנית «חסידיים», וקרא למאמינים ללוחמה מאורגנת כנגד השלטון הסובייטי".

בתוך פחות משבוע, בשבת-חנוכה, פרשת מקץ, אדר"ח טבת תרח"צ, עמד לפני הטרויקה?

А. И. И. 6
гос. Саратов. Девятис 4го июня 1927 года
Я пишу тебе уведомление 7го отъезда
15го отъезда тебе уведом. по Саратову
Лозарев. А. в уведомлении тебе уведом-
ления уведомление 15го отъ. тебе уведом. Корни-
маша и Сейменовна погранучастка
Александровна со мной наемщик
а в уведомлении уведом.
-Сего числа арестованы Лозарев
Успен. Иванов (бавки) при 20го
А отъезд уведом. отъезда от уведом.
уведомления уведом. по уведом. уведом.
уведомления уведом., уведом. уведом. уведом.
уведом. и. А. уведом. уведом. уведом. уведом. уведом.
уведом. уведом. уведом. уведом. уведом. уведом.
Лозарев. Успен. уведом. 15го отъ. тебе уведом.
уведом. тебе уведом. уведом.
Сейменовна. Успен. уведом. уведом. уведом.
уведом. уведом. уведом. уведом. уведом. уведом.

Копия документа № 1048 от 09.11.11

2

(מצו"ב פרוטוקול מאותה שבת, עליה חתומים שלושה קציני נקוו"ד, בה הם מדווחים שהעציר באגאטין יוסף (בסוגריים הוסיפו: "רב") מסרב בתוקף לחתום על הפרוטוקול מסיבות דתיות, באמרו ש"היום שבת" והודיע שבשום-אופן לא יחתום.) באותו יום, דנוהו לעונש החמור ביותר. למחרת בערב, אור ליום שני, נר שמיני של חנוכה, ב' טבת, תרח"צ -- הרב באגאטין הוצא להורג ביריה, והוא בן 48 בלבד. כ"ז ניסן תשל"ח -- טוהר שמו.

1 "רב מטעם" - תואר פקידותי בקהילות היהודיות באימפריה הרוסית החל מתחילת המאה ה-19. ה"רב מטעם" לא היה צריך להיות בעל השכלה תורנית, אך היה צריך לדעת מנהגי היהודים הבסיסיים, לדעת רוסית, ולהיות בעל השכלה כללית בינונית. היו גם סמינרים רשמיים מטעם המדינה להיבחן על החומר. הקהילה היתה משלמת את משכורתו של "הרב מטעם", ותפקידו הסתכם ברישום לידות, נישואין, גירושין, ופטירה, וגם כנציג הרשמי של הקהילה מול הרשויות. פעמים רבות, "הרב מטעם" לא היה ירא-שמים כלל, ולעתים כן היה. תפקידו הרשמי של הרב 'האמיתי' היה "עוזר לרב מטעם", והוא כונה ברוסית "הרב הרוחני", דהיינו, מורה הדת והאמונה, שאין לו עסק עם האדמיניסטרציה הניהולית והרשמית של הקהילה. לעתים, רבנים שכן ידעו רוסית והיתה להם ידיעה מסוימת גם בהשכלה כללית, נבחנו על החומר הנדרש מ"רב מטעם" וכך יכלו לכהן בו-זמנית גם כ"רב הרוחני" וגם כ"רב מטעם".

2 "טרויקה" (שלישיה) של הנ.ק.וו.ד. תרגום מתוך ויקיפדיה ברוסית: גופים של דיכוי מנהלי (חוץ משפטי) בברית המועצות, שנוצרו לצורך ביצוע מבצע לדיכוי "גורמים אנטי-סובייטיים" שפעלו בברית המועצות מאוגוסט 1937 עד נובמבר 1938 (תרצ"ז-תרצ"ט)

הם כללו שלושה אנשים - ממונה ראשי ("נאטשאלניק"), מזכיר, ותובע -- מה שנתן להם את כינויים -- טרויקה, שלישיה. בסמכותם היה לגזור על עצורים הוצאה להורג, וכן מאסר במחנות או בבתי סוהר לתקופה של 8 עד 10 שנים. ההחלטות התקבלו על ידי הטרויקה שלא בפני האסיר - על סמך חומרי תיק שהוגשו על ידי הנקוו"ד, ובחלק מהמקרים, ובהיעדר חומרים כלשהם - ברשימות שכתבו העצורים עצמם. הליך בחינת התיקים היה חופשי, לא נערך פרוטוקול. מאפיין אופייני למקרים שנשפטו על ידי ה"טרויקה" היה המספר המינימלי של מסמכים שעל בסיסם התקבלה החלטה על שימוש בדיכוי. בכריכת קרטון עם כיתוב "סודי ביותר" שמור לנצח" מוגשים בדרך כלל: צו מעצר, פרוטוקול חיפוש ומעצר בודד, דף או שתיים של תיעוד חקירת הנעצר, וכתב אישום. לאחר מכן, רישום החלטת ה"טרויקה". על החלטת הטרויקה לא היה ניתן לערער, וככלל, עם המסמך הסופי בתיק היה בד"כ גם ההוצאה לפועל של ההחלטה.

מ-1 באוקטובר 1936 עד 1 בנובמבר 1938, עצרו הנ.ק.וו.ד. 1,565,041 איש. במהלך תקופה זו הורשעו 1,336,863 בני אדם, מתוכם 668,305 בני אדם - כ-50% - נידונו למוות.

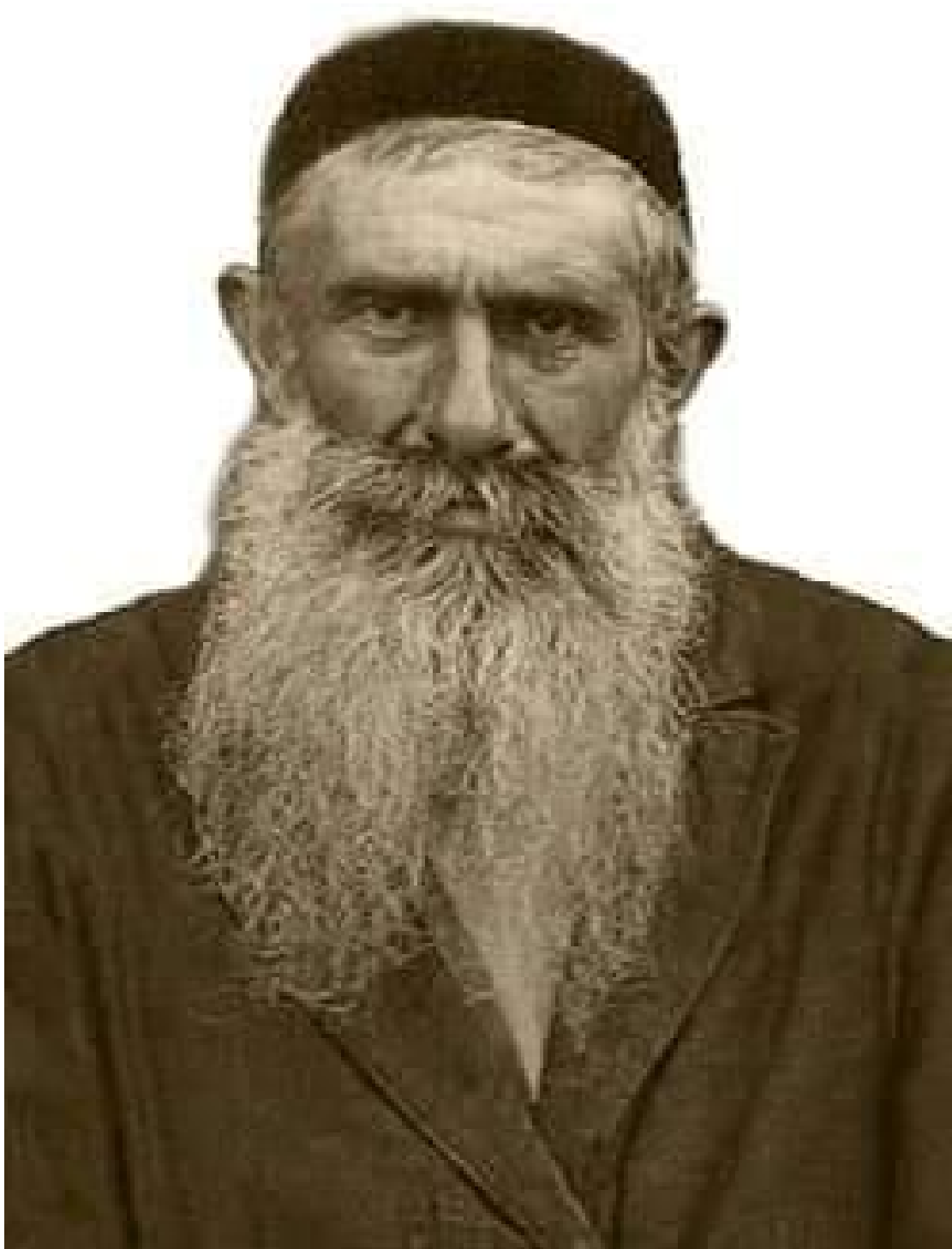
בסופו של דבר, רובם המוחלט של חברי ה"טרויקה" הוצאו בעצמם להורג בעצמם בתקופת הטיהורים הגדולים של סטאלין, וחלק נכבד מהם - עד נובמבר 1938, כלומר, במסגרת ה"טרויקה" שהם עצמם היו חברים בה עד לא מזמן.

היום במסגרת הרוגי מלכות, נלמד על גיבור ברית-המועצות, יהודי שהשתתף בקרב בסטלינגרד וקיבל על זה מדליה. קיבל גם מדליה על שחרור קניגסברג ואף על שחרור ברלין. עטור דרגות ומדליות. פודפאלקובניק ("סגן אלוף" בצה"ל או

"לוטננט קולונל" בצבא ארה"ב) גולדפרב לייב בן יעקב. נולד במחוז אודסה, בשנת תר"ס. התגייס לצבא האדום בגיל 19. הצטרף למפלגה הקומוניסטית בגיל עשרים. לצ'קה התגייס כבר בגיל 26. תיכף נבין למה נזכרתי בו...

**טווערסקוי איצקא בן העשל
(טווערסקי חיים-יצחק בן אברהם יהושע העשיל)**

נולד בשנת תרמ"ו (בתעודות הרשמיות: תרל"ד¹) בלויב פלך מינסק, במשפחת מייסד זרם טשרנוביל בחסידות. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. משנת תרפ"ג מנהיג החסידים בקייב. כ"ה טבת תרח"צ נעצר על "התססה אנטי סובייטית, קשר עם ארגונים אנטי סובייטיים מחו"ל, אליהם שלח הוצאות דיבה שקריות אודות המצב בבריה"מ" ונכלא בבית הכלא "ליוקיאנאָווסקאיא" בקייב.

מתוך "כתב האישום": "הוא רב, בעצמו מגיע ממשפחת רב, את ילדיו מחנך ברוח אנטי סובייטית, מקיים תסיסה אנטי סובייטית בקרב מאמינים". ביום א' דראש-השנה שנת תרצ"ט בהחלטת הנקוו"ד נשפט לחמש שנים גלות בקזחסטאן.

ט"ו תמוז תש"א נעצר שוב במקום גלותו, באשמת "בעמדו בתור לקבלת עיתון, בנוכחות אזרחים, הביע עוינות לממשל הסובייטי, כמו-כן, ערך פעילות עבודה דתית אנטי סובייטית לא חוקית בקרב האוכלוסיה ... [ו]שיבח את עוצמת גרמניה הפאשיסטית". נכלא בבית הכלא העירוני באטבאסאר (אטבאסאר - עיר בקזחסטאן). לא הודה באשמה.

י"ד כסלו תש"ב נידון ע"י בית המשפט המחוזי של אקמולה (קזחסטאן) לעשר שנים במחנה לחינוך מחדש. ד' ניסן תש"ב נשלח למחנה בקארלאג (במחוז קרגנדה בקזחסטאן, איזור צחיח ויבש במיוחד). ובי"ב אייר, "יסוד שבנצח", שנת תש"ב נפטר שם².
כ"ה אלול תשמ"ט, טוהר שמו³.

את תיק המאסר והחקירה של האדמו"ר רבי חיים יצחק טווערסקי זצ"ל, ניהל קצין נקוו"ד יהודי, בשם גולדפארב לייב בן יעקב. וכעת הבנתם, למה למדנו קודם על "גיבור מלחמת העולם השניה המעוטר, לייב גולדפארב..."

¹ דבר רגיל הוא בין התעודות מהזמן ההוא, ששינו את שנת הלידה לצורך התחמקות מצבא הצאר וכדומה.

² בידי המשפחה נקבע יארצייט אחר, יומיים אחרי אחרון של פסח תש"ג, בשל מידע שהגיע אליהם אודות תאריך פטירתו. לרבנית האלמנה הודיעו שתאריך פטירתו היה 29 אפריל 1943. אולם בתעודה הרשמית שנמצאת בידינו כעת, בה הנקוו"ד מודיע לתביעה הכללית על פטירת האסיר, אנו רואים שתאריך פטירתו היה שנה קודם. 29 אפריל 1942 שחל ביום רביעי, י"ב אייר תש"ב.

³ "טיהור שם האסיר", בפרט לאחר פטירתו, היה בעצם תהליך משפטי. באם היו מגיעים למסקנא שיש לטהר את שמו, קרובי-המשפחה יכלו לקבל עותק מהמסמכים שיש עליו, ואז לדעת מה עבר עליו, לקבל תמונות משם, ומה עלה בגורלו.

גורטנברג (גוטנברג) מושקו (משה)-חיים בן אייזיק-הערש

נולד בשנת תרמ"ב בדובנא, חבל וואהלין, במשפחת מלמד. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי, והשכלה כללית ממוצעת. משנת תרס"ד - חזן בקייב. משנת תרפ"ב - בבית-הכנסת ברחוב באלשאיה ברוניה, במוסקבה. שבת קודש וישלח, טז כסלו תרח"צ, נעצר באשם "ניהול תעמולה אנטי מהפכנית עם אופי טרוריסטי". לא הכיר באשמתו, וסירב לספק עדות נגד הרב המוסקבאי מדליה. בחודש דצמבר 1937 (סוף כסלו-רוב טבת תרח"צ) נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במוסקבה לעונש החמור ביותר. ערב שבת קודש פר' ויגש, ו' טבת תרח"צ -- הוצא להורג ביריה במחנה בוטאווא¹.

¹ מתוך ויקיפדיה:

מטווח הירי של בוטובו או מחנה בוטובו (ברוסית: Бутовский концлагерь) הוא אחוזה פרטית לשעבר בסמוך לכפר דרוז'ינו (ברוסית: Дроздино) במחוז המשנה לנינסקי, שבמחוז מוסקבה, ליד מחוז יושנויה בוטובו במוסקבה שנכבש על ידי הסובייטים לאחר

מהפכת 1917 ואחריה שימש את המשטרה החשאית כמושבה חקלאית ומטווח ירי, ובשנים 1938 עד 1953, כאתר להוצאות להורג וקברי אחים של אנשים הנחשבים "אויבי העם". המספר המדויק של הקורבנות שהוצאו להורג נותר לא ידוע, שכן רק נתונים מקוטעים סווגו על ידי השירותים החשתיים. עם זאת, בין 1937 ל-1938, מרבית קורבנות הטרור הגדול של יוזף סטלין, 20,761 אסירים הועברו למקום והוצאו להורג, בדרך כלל בריות בחלק האחורי של הראש. הקורבנות הבולטים כללו את בלה קון, גוסטב קלוטסיס, סרפים צ'יצ'אגוב, כמו גם מעל 1,000 אנשי הכמורה האורתודוקסית הרוסית. הכנסייה הרוסית האורתודוקסית השתלטה על המגרש בשנת 1995 והקימה כנסיית זיכרון. כיום ניתן לבקר בקבר האחים מדי יום.

שץ יענקל בן בער

נולד בשנת עת"ר בעיירה בערעזדאוו באיזור שפטובקה, במשפחת רב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בשנות הפ' בישיבות "תומכי תמימים" המחתרתיות בנאוואגראד-וואלינסקי (זוועהיל), וויטעבסק, ונעוול. בשנים תרצ"ה-תרצ"ו ניהל את הישיבה בברדיטשב. משנת תרצ"ו התגורר בכפר טשערטאנאווא איזור מאזשאיסקי מחוז מוסקבה. כ"ו טבת תרח"צ - נעצר כ"חבר באסיפות תפילה לא חוקיות בבית [משפחת] קאָק". שהה בבית הכלא בוטירקה במוסקבה.

מתוך כתב האישום: "הינו אחד מהחברים הפעילים ביותר בקבוצה יהודית הקלריקלית אנטי מהפכנית ובלתי חוקית, ניהל באופן מערכתי התססה אנטי מהפכנית בסביבתו, וביטא הלכי רוח ממורמרים נגד מנהיגי המפלגה הקומוניסטית וחברי השלטון הסובייטי. עקב יחסו העוין כלפי השלטון הסובייטי, התכוון לברוח לפלסטינה".
ה' אדר-שני תרח"צ, נידון לעונש החמור ביותר ע"י הטרויקה שע"י הנקוו"ד במחוז מוסקבה.
ד' ניסן תרח"צ הוצא להורג ביריה, והוא בן 27 בלבד. (חתנו של המשפיע הידוע, הרה"ח ר' חיים שאול ברוק ע"ה).

מתוך תיק החקירה עולה כי בחודש הראשון למאסרו, נחקר ע"י אחד בשם מאלנין, והחקירה לא התקדמה לשביעות רצון הארורים. אולי לקצין אדלמן זה יילך יותר טוב? מסתבר שלא. ובחקירה בז' אדר ראשון תרח"צ ה'חשוד' מודה רק בכך, ש"אני אמרתי שהמדיניות של השלטון הסובייטי והמפלגה הקומוניסטית מובילים את בריה"מ לקריסה, שהשלטון הסובייטי עבור הצדקה של מדיניותה מדכאת עשרות אלפי אנשים שאינם אשמים בשום-דבר, ששלטון זה פועלת נגד אנשים המאמינים באלוקים...".

בוגר תומכי תמימים יעקב שץ היה אחד מהצעירים ביותר והפעילים ביותר מקרב מארגני רשת הישיבות המחתרתיות בבריה"מ. הוא היה בן 27 כאשר ירו בו למוות. בנו בן השנתיים, כמובן, שכח אותו.

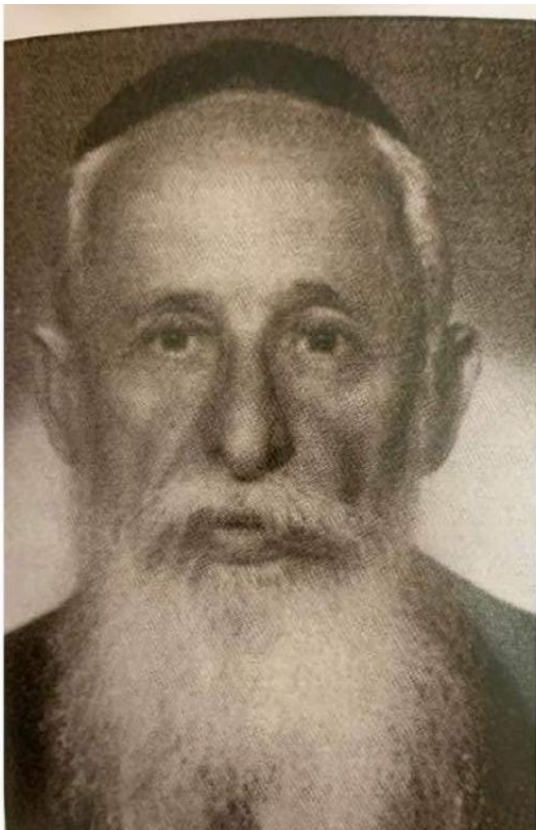
קאק' (לאש) מאט-נאסאן (מרדכי נתן) בן יעפרעם (אפרים).

נולד בשנת תרמ"ז בעיירה סיניאגי בפלך פראסקורוב (היום: חמלניצקי, אוקראינה). קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. התגורר בכפר טשערטאנאווא איזור מאזשאסקי מחוז מוסקבה. כ"ו טבת תרח"צ נעצר באשמת "פעילות אנטי סובייטית". מכתב האישום: בזמן החגים היהודיים ערך בביתו בכפר טשערטאנאווא אסיפות תפילה לא חוקיות ויחד עם המשתתפים באסיפות אלו ניהל שיחות אנטי מהפכניות".

כ' אדר ראשון תרח"צ נידון ע"י הטרויקה שע"י הנקוו"ד במחוז מוסקבה לעונש החמור ביותר.
י"ז אדר שני תרח"צ הוצא להורג ביריה.

מצאצאיו, משפחות קוק ולאש מאנ"ש.

1 שם משפחתו המקורי היה לאש, וכאשר נדד מפולין לרוסיה החליף תעודותיו עם יהודי שנפטר ששם משפחתו היה קוק. ומאז נשא שם זה. חלק מילדיו נשארו עם שם זה, וחלק חזרו לשם לאש.

קצת אור, בתוך ים החושך ששמו "הרוגי מלכות".

תמונתו של נער מתיק החקירה של הישיבה המחתרתית בלנינגרד. החקירה היתה בשנת 1929. יעקב גורעוויטש בן השמונה-עשרה (למעשה, שמו נחום זלמן. אך הוא נעצר כשברשותו ניירותיו של אחיו) נשלח לגלות מלנינגרד, והוא, תלמיד ישיבות ליובאוויטש המחתרתיות, המשיך ללמוד עד שנת תרצ"ד. בשנת תש"א גויס לצבא, שירת כתותחן, היגן על מוסקבה במלחמת העולם השנייה. בשנת תש"ו ע"י מסמכים פולניים מזויפים עזב עם משפחתו את בריה"מ. הגיע לרבי מליובאוויטש, ובשליחותו נסע לאוסטרליה. שם הוא לימד, חי חיים ארוכים, השאיר צאצאים רבים.

קצת אור, בתוך החושך.

גיבורינו היום, ר' פייבל אסתרין. אדם כזה, לגמרי חסר-פחד. לא מחתרתני - ראש הקהילה הרשמי של בית הכנסת הראשי בלנינגרד. אפיזודה, המתוארת בכל הספרים אודות החסידים בלנינגרד, לא פחות ממדהימה. את הרב אסתרין, ואת ר' בערל קוזנצוב, האחראי על המקווה, קראו בשנת תרצ"ז למפקדת הנקוו"ד ודרשו מהם למסור את מבנה המקווה למעמד הפועלים. שניהם סירבו בתוקף -- עדיף לסגור את בית-הכנסת, ולא את המקווה! ולכן, הודיעו להם חגיגית, שהם עוד ישלמו על זה. למחרת, הגיע איזה אידיוט מהקומסומולים (תנועת הנוער הקומוניסטית) היהודיים ודרש "בשם הציבור" למסור את מפתחות המקווה. לפני שישלח אותו לכל הרוחות, ר' פייביש ביקש ממנו להציג את עצמו. לאלר שבירר את כתובת הוריו, הגיע לאמו, על-מנת לבקש ממנה שתדבר עם בנה ותשכנעו שלא להשתתף במעשה הנבלה הזה. האמא המסכנה, יהודיה שומרת מצוות, פרצה בבכי -- "מה אני יכולה לעשות, אם נגזרה עליי גזירה כזו, לראות למה נהפך להיות בני שלי?!"

את המקווה סגרו אח"כ. עבור זה היו צריכים בסך-הכל לירות למוות בשניהם - הגיבורים הקדושים, הרבנים אסתרין וקוזנצוב.

אסתרין פאוועל בן סאמואיל
(פייביש בן שמואל)

נולד בשנת תרל"ב ברוגאטשוב, פלך מוהילוב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. התגורר בלנינגרד, עבד כשוחט. ראש הקהילה בבית הכנסת הכוראלי הראשי בלנינגרד. בשנת תרצ"ז חתם על עצמת מחאה נגד האיסור על אפיית מצות שנשלחה לסטאלין, קאלינין, ומולוטוב. ב' אדר ראשון תרח"צ נעצר כ"חבר קבוצת קרליקלים לאומנים אנטי מהפכניים". מכתב האישום: "באסיפות לא חוקיות של יהודים מאמינים נאם בתעמולה אנטי סובייטית ולאומנית, והעליל עלילות-שוא שהמציא אודות מצב היהודים בתחום

בריה"מ; העניק תמיכה גשמית לארגון הצעירים האנטי סובייטי "תפארת בחורים",
העניק לרשותם את מבנה בית-הכנסת לצעירים שלמדו תורה".
י"ז אדר-שני תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז לנינגרד לעונש החמור
ביותר, ולהחרמת רכוש.
בשבת הגדול, פרשת מצורע, ח' ניסן תרח"צ - הוצא להורג ביריה.
כ"ד אדר-שני תשי"ט - טוהר שמו.

דאברוסקין שמואל בן וואלף

נולד בשנת תרמ"ד במושבה אינגולעץ בפלך חרסון. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש. התגורר בפולטבה. אחד ממארגני ומנהיגי ישיבת תומכי תמימים המחתרתית בפולטבה בשנים תרפ"א-תרפ"ג. כיהן כשוחט. בפורים תרח"צ נעצר באשם "עבודה אנטי מהפכנית". מכתב האישום: "היה חבר פעיל בארגון ריגום ציוני אנטי סובייטי, ובשליחות ארגון זה ניהל התססה לאומנית אנטי סובייטית, וכן נטל חלק בריגול לטובת מערכת הריגול הבריטית".

בשבת קודש פרשת "קדושים" ו' אייר תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד בפולטבה לעונש החמור היותר. בשבת קודש פרשת במדבר, ערב חג השבועות תרח"צ, הוצא להורג ביריה, והוא בן 54.
ד' מרחשוון תשי"ז - טוהר שמו.

אודות ר' שמואל דאברוסקין אנו יודעים מעט מאוד, אך גם הרבה מאוד. הוא היה מאלה שהיו מוכנים למסור נפשם כפשוטו עבור לימוד התורה. אנו יודעים זאת, לא רק משום נפילתו קרבן בפועל, אלא גם בזכות פירורי המידע שהגיעו אלינו אודותיו. בשנת תרפ"א, כאשר סגרו את ישיבת תומכי תמימים ברוסטוב, הוא הצטרף לקבוצת חסידים פעילים בפולטבה, שלקחו על עצמם את אחזקת הישיבה בפולטבה, שהתקיימה שם קצת יותר משנתיים, ור' שמואל גם הספיק לעמוד בראש הנהלתה לקראת סוף זמן קיומה.

בסמיכות לחג הפסח תרפ"ג הופיעו בישיבה ייבסקים בליווי סוכני צ'קה, וערכו חיפוש. בעיתון הייבסקי המקומי, הופיעה כתבה משמיצה במיוחד אודות גילוי של קן אנטי מהפכני. הישיבה התפנתה במהירות והתפצלה לנעוול, קרמנטשוג, וחרקוב. עד שנות הצ', הנקוו"ד ירדוף אחרי הישיבה הנודדת הבלתי מנוצחת. בשנת תרצ"ו שוב חנה חלק מהישיבה בפולטבה, במחותרת כמובן. ומעניין לציין, במכתבם הסודי לרבי, המארגנים קוראים לפולטבה "עירו של שמואל דאברוסקין". והוא עצמו, במכתבו לרבי, מתאר את אושרו הגדול -- ברוך השם, הבחורים לומדים תורה!

ירו בו למוות, משפחתו פחדה אפילו להיזכר אודות מאסרו. אבל יש כמובן צדק עליון בכך שנינו גם הם הלכו לישיבת תומכי תמימים שחזרה לתפקד ברוסיה באופן חוקי עוד בזמן ברית-המועצות, בסוף שנות המ', במקום שבו עד לא מזמן ירו למוות רק באשמת ההשתייכות לישיבה זו.

ר' שמואל דאברוסקין לשמאל אביו, ר' זאב
וואלף, ואחיו זעליג

בתמונה זו, ר' שמואל מצולם יחד עם בנו קלמן,
תלמיד הישיבה בפולטבה.

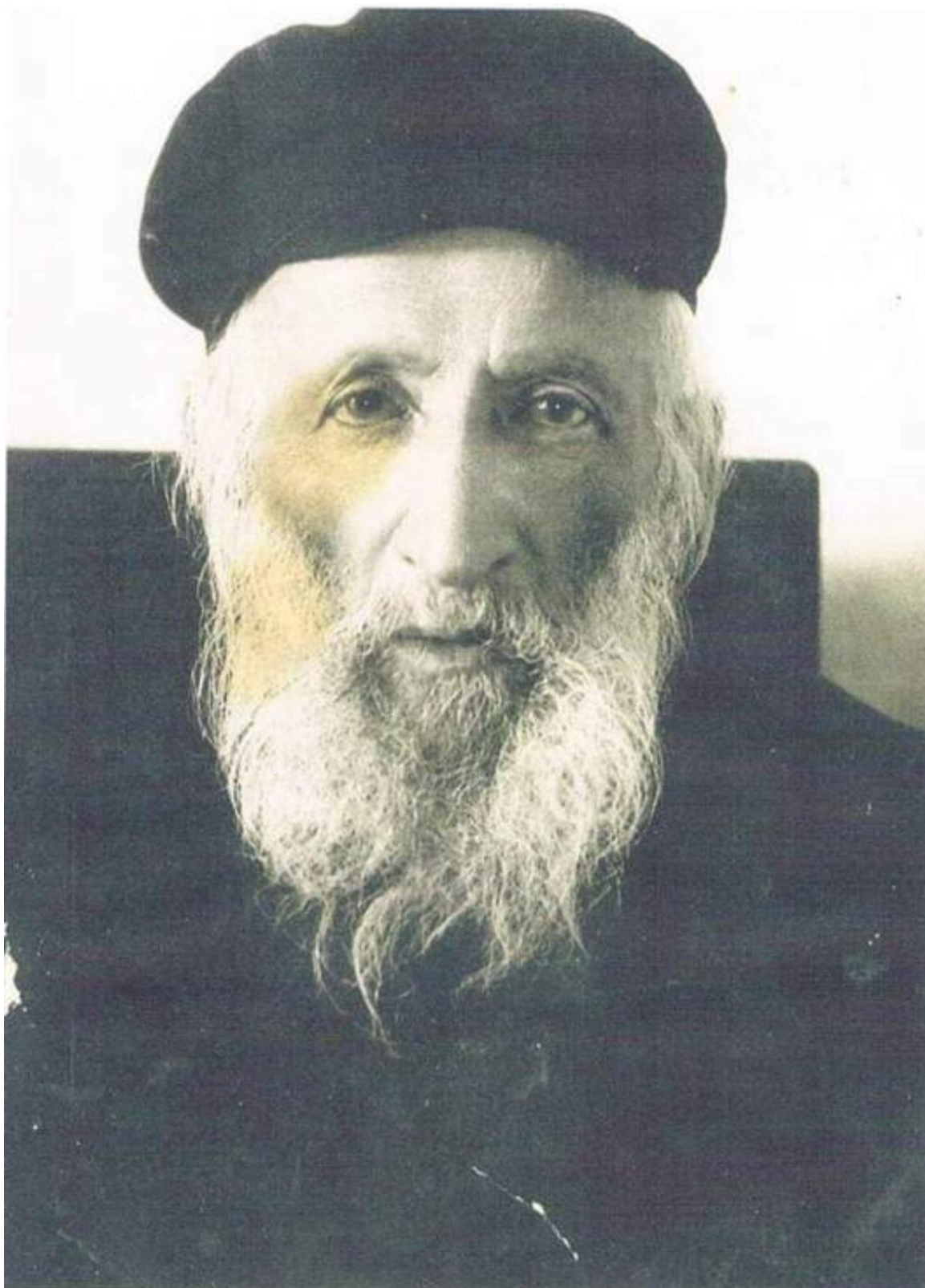

בתמונה זו, רואים את בר המצוה של איציק, נינו של
ר' שמואל דאברוסקין, בתחילת שנות ה-60. לצידו, ר'
יחיאל פריד, תלמיד ישיבת תומכי תמימים
המחתרתית בקרמנטשוג, באמצע השנים שבין
תר"פ-תר"צ.

גרינפרס בער בן חזקל
(דוב בער בן יחזקאל)

נולד בשנת תרל"ג בעיר ראמען במשפחת רב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש. משנת תר"פ-תרצ"צ - רבה של העיר פולטבה. פורים תרצ"צ, נעצר באשם ניהול "עבודה אנטי מהפכנית". מכתב האישום: "נטל חלק פעיל בארגון ריגול ציוני אנטי סובייטי, ובשליחות ארגון זה ניהל התססה לאומנית אנטי סובייטית, וכן נטל חלק בריגול לטובת מערכת הריגול הבריטית". בשבת קודש פרשת "קדושים" ו' אייר תרצ"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד בפולטבה לעונש החמור ביותר. בשבת מברכים חודש מנחם-אב פרשת פינחס כ"ד תמוז תרצ"צ - הוצא להורג ביריה. ד' חשוון תשי"ז טוהר שמו.

ר' בערקע גרינפרעס היה בנו של אחד הרבנים המשפיעים ביותר בזמנו, ר' יחזקאל, רב העיר ראמען.

הרב יחזקאל גרינפרעס, רב העיר ראמען. אביו
של ר' בערקע

מיד לאחר המהפיכה, ר' בערקע התתמנה לרבה של פולטבה, השתתף בועידת הרבנים הידועה בקורוסטין, לימד ילדים, לימד בישיבה. מה עוד צריך, על-מנת להיות מוצא להורג ביריה ברוסיה הסובייטית..?

"דער עמעס", הגרסא הייבסקית באידיש לעיתון "פראוודא" הסובייטי, כותב ביום כ' תמוז תרפ"ו:

"הקלריקלים לא רוצים ש"יקלקלו" את ילדיהם, יהפכו אותם לכופרים. בראשם עומד איזה-שהוא גרינפרעס, מוכן למסור עצמו לקרבן לשם השם. הוא מארגן ישיבות וחדרים, אוסף תלמידים. כבר עצרו אותו, אבל זה לא מטריד אותו. עבור ה'תוירע' הוא מוכן למאסר! בימי שישי הוא הולך לדוכנים וקורא להם לסגור. בגללו, אפילו מפעל שיתופי לטבק הפסיק לעבוד בשבתות. הוא כל-כך משכנע, שהוא מותיר רושם גם על אנשים מהצד. סנדלר מקומי, רוסי, התגייר עקב הרושם שהוא השאיר עליו!"

הרב בערקע גרינפרעס לא זכה לזחו"ק. אלמנתו הרבנית יוכבד נהרגה ע"י הנאצים.

מומחים שנשאלו מדוע בתיק המאסר הזה אין תמונות ענו כי מסתבר שבשנת תרח"צ מסוע הנעצרים והמוצאים להורג היה כה אינטנסיבי, שלא תמיד היה זמן לצלם.

СПРАВКА.

Григорье Бер Хакелевич

.....¹⁸⁷³... года рождения, постановлением Особой Тройки
УНКВД по Полтавской области от "7" Мая... 1938.
протокол №...⁸³... осужден к РАССТРЕЛУ.

Приговор приведен в исполнение "83" Мая... 1938.

/ СЕКРЕТЪРЬ ОСОБОЙ ТРОЙКИ:

Масей

החלטת הטרויקה על הוצאתו להורג ביריה של
"גרינפרעס בער חאצקעלעוויטש"

**שניאורסאהן נאחים בן איזראיל-נעוה
(הרב נחום בן אדמו"ר רבי ישראל נח מניעז'ין, בן כ"ק אדמו"ר הצמח צדק
מליובאוויטש)**

נולד בשנת תרמ"ג בניעז'ין, במשפחת בנו של הרבי השלישי מליובאוויטש. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. כיהן כרב בניעז'ין.

יג אדר-ראשון תרח"צ נעצר בניעז'ין באשמת השתתפות בארגון אנטי מהפכני ציוני: "יש לו קרובי-משפחה בחו"ל: בפלסטינה ובמקומות נוספים, ומשם קיבל סכומי-כסף גדולים".

יח ניסן, ב' דחומ"פ, תרח"צ, נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז טשרניגוב לעונש החמור ביותר. בשבת-קודש פרשת קדושים, ו' אייר תרח"צ, הוצא להורג ביריה בטשרניגוב.

כ' אדר-שני תשמ"ט - טוהר שמו.

הכל תועד. מי ירה, מי נוכח. השלטון בידם לעד ולנצח, ממי צריכים להתבייש..?

יש מי שטענו שלא צריכים לגלות את השמות של המוציאים לפועל? נו, בסדר. אז נקרא את ההספד הבא, **באתר אינטרנט יהודי**:
"ד' שבט תשכ"ה הוא נפטר. ללוות את גריגורי גאָוּזמאַן בדרכו האחרונה הגיעה כל העיר. הגיעו נציגי מפעלי המוזיקה מכל רחבי בריה"מ. האדמירל אלכסנדר רודימצב אפילו הפסיק את לימודי המוסדות הצבאיים. שורת האנשים שהביאו פרחים לשים על ארונו, התמשכה ממלון "אוקראינה" עד הכיכר האדומה. אנשים בכו, כפי שבוכים בעת פטירת איש משפחה קרוב. תנועת התחבורה הציבורית הופסקה. טשרניגוב קוברת את גריגורי בן מארק גאָוּזמאַן!"

А К Т

" 7 " мая, 1938 года, г.Чернигов

Я, Командант Черниговского Областного Управления НКВД
 Сержант Государственной Безопасности - **Ф И Л Е Н К О**, в
 присутствии Начальника Административно-Хозяйственного Отд.
 НКВД - **г. ГОВЗМАНА** и Начальника Внутренней Тюрем **ДР С О Т И** -
 тов. **ДР С О Т И**, сего числа, на основании выписки из прото-
 кола № 62 от 10 Апреля 1938 года заседания Тройки при
 Черниговском Областном Управлении НКВД и приказа Начальника
 Управления НКВД - Капитана Государственной Безопасности
 тов. **Б Г С О В А** от 31 Апреля 1938 года - привел в исполне-
 ние приговор над осужденным к Высшей Мере Наказания -
РА С С Т Р Е В

ПЕРСОНА: **Нахман-Израиль Цуковича 1883 г**

в чем и составлен настоящий акт в 3-х экземплярах.

КОМАНДАНТ УНКВД
 СЕРЖАНТ ГОСБЕЗОПАСНОСТИ

/Ф И Л Е Н К О/

НАЧАЛЬНИК АДХО УНКВД

/ГОВЗМАН/

НАЧ. ВНУТРЕННЕЙ ТЮРЕМ УНКВД

/ДР С О Т И/

החלטת הטרויקה להוציא להורג את הרב
 שניאורסאהן. השני שחתום -- גריגורי גאוזמאן.
 מעניין לדעת, אם כותבים "הי"ד" על יהודי שהוצא
 להורג על קידוש ה', ע"י יהודי מבני עמו.

אתם יכולים להיות בטוחים שאין כאן טעות -- הוא-הוא.

ריז'יק יענקל-יודה (יעקב יהודה) בן הערש

נולד בשנת תרנ"ב, בעיירה סיינו בפלך מוהילוב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבות תומכי תמימים בליובאוויטש, ובנעוול. בין השנים תרפ"ט-תרח"צ - רב העיר בוריסוב שבמחוז ויטבסק. כ"ד תשרי תרח"צ, למחרת שמחת-תורה, נעצר הרב ריז'יק

באשמת התססה אנטי סובייטית במסגרת "ארגון קבוצה קלריקלית, שהתבטאה נגד אירועים מטעם הממשל הסובייטי וביצעה איסוף חתימות נגד סגירת בתי כנסת".¹ פחות משבוע לאחר מעצרו, ביום כ"ט תשרי תרח"צ, נידון הרב ריז'יק ע"י הטרויקה של הנקוו"ד בבלרוס של ברית-המועצות לעונש החמור ביותר, הוצא להורג ביריה, והוא בן 46.

ביוגרפיה רגילה, אך קצת פתלתלה. תלמיד ישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש למד בה עד שנת תרס"ט. שנים נפלאות. למד היטב, אך חזר לבית הוריו בסיינו לתמוך כלכלית במשפחתו. גם לאחר המהפכה, בזמן הנא"פ², הצליח במסחרו. אבל בשנות הפ', החסידים פרסו את חסותם על ההתנגדות הפעילה לכפירה. חדרים, ישיבות, מקוואות. זקוקים לאנשים, ומיודל ביקשו לנסוע לנעוול ללמוד על-מנת לקבל סמיכה לרבנות בישיבה מחתרית. והוא מיד נוסע. כמו שהוא כותב בשנת תרפ"ט במכתב לחבר המצו"ב: **"כוונת אדמו"ר נבג"מ שכל מי שלמד במוסד הקדוש יהי מורים ומדריכים לעדת ישורון התחילה לבא אצלי לידי פועל"**.

זה יום א צרה תמוז ותפסו.

בארמון

איביי היעו והעצב התהנהה הרהח איה לעו

מהרה שראית פאניצנין אחזשהס.

ול גוד החוהס אשר את פה יתן אנה יוסף

השית גם על אהזא אלאץ איס אמאי וניקנהו אע

טע וחסה ה' על הימים, אם כי נטות הבטח

נרים נסחג שפחע מ שלומע הטע זעג לא אפיע

שיצא הצפה אידי פוק טעג, אע זאה על חלני אקליו

איהות אמי התמטל. והתי מולכא אמיל אהוביק משלום

נקלח אפסר כמים הסתי אפפ אהזנות גם אמי

זה קלונת אדמול נעקד טעג מילא במוסי הנקום

נבי מורים ומפפיים אצות ישולן התמלה אקא אצלי

אידי פוקל כי זה פטרתיים שהו לרפת אקעג ארת

עסן עסחתי ומהמית על ילעי אהלי תורה היית

אזיק טנה ומתלה בקיב קיסך רעם יה' ארס קלונת

על התי אצנו (עולן חטנית) ארצת אחתי נבלי סמי פוג חפתי

על ה ומתי אקליו יצפ היספעת קטני אנה/במשה לא בקר

שנתיים למד, משנת תרפ"ז עד תרפ"ט, ואז נסע להיות רבה של בוריסוב, בגיל 37. רעב, עוני, מעצרים. תמיכה במשפחות העצירים, לוחם עם הרוח, מנסה לתפוס את שאריות היהדות ששרדו בעירו. כל זה הספיק די והותר, עבור מעצר ויריה בראש.

את שאר העבודה סיימו הגרמנים, כאשר הגיעו לבוריסוב. את האלמנה וארבעת היתומים של הרב הנרצח, הם רצחו לא הרבה זמן אחריו, יחד עם שאר יהודי בוריסוב, להם כה דאג הרב יעקב יהודה ריז'יק.

1 בעיר בוריסוב נסגרו בזה אחר זה כמעט כל בתי הכנסת. בעיר בה היו קצת פחות מחמישים אלף תושבים, כשבערך עשרים אחוז מהם היו יהודים, פעלו עד אז 13 בתי כנסת.

2 "המדיניות הכלכלית החדשה" שהונהגה לזמן מוגבל בשנים הראשונות למהפכה הקומוניסטית ונתנה אפשרות חוקית מצומצמת לקיום מסוים של עסקים פרטיים קטנים.

פראדקין סאמואיל בן פרוים **(שמואל בן אפרים)**

נולד בסביבות שנת תרמ"ה בעירה קלימאוויתש בפלך מוהילוב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש. בשנות הע' - לימד בסניף ישיבת תומכי תמימים בעירה שצעדרין (אז, מחוז מינסק. היום, מחוז הומיל). בין השנים תר"פ-תרצ"צ - כיהן כרבה של שצעדרין. בשבט תרח"צ נעצר באשם פעילות קלריקלית אנטי סובייטית. הוצא להורג ביריה. שמו טוהר בשנת תשמ"ט.

מי שלמד יחד עם ר' שמואל פראדקין, זוכר אותו כאחד מתלמידי הישיבה הטובים ביותר. כבר בגיל 25 הוא מסר שיעורים! בשנת תרח"צ הרגו אותו, והוא השאיר אחריו יתום בן 13, חיימק'ה, אותו לימד בעצמו גמרא וגם מתמטיקה. לאחר הוצאתו להורג, קרובי משפחתו לקחו את הילד משצעדרין, לעיר גז'אטסק (בשנת תשכ"ח הוסב שם העיר ל"גאגארין", במחוז סמולנסק). שם הסתבר שהילד כמעט ולא יודע רוסית, אבל ממש ילד-פלא במתמטיקה. בהמשך, משפחתו כולה הושמדה ע"י הנאצים, והוא נשאר בודד. הוא גויס לצבא האדום בגיל 17, נלחם בחזית המערבית ובקרב על סטלינגרד (היום: וולגוגרד), ולאחר המלחמה היה מוכר כ"פימה פראדקין" - פיזיקאי חשוב ובעל-שם. נישא ליהודיה. תמיד היה גאה ביהדותו ולא הסתירה מעולם, וגם מעולם לא הצטרף למפלגה הקומוניסטית. שני דברים, שלא היו מובנים מאליהם כלל בזמן ובמעמד המדעי שלו. נפטר בשנת תשנ"ט ברוסיה. ילדיו עלו ארצה.

דוליצקי אבראם בן נאום **(שמואל-אבא בן נחמן)**

נולד בשנת תרל"ב בעיר פוטיבל, פלך בריאנסק. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. התגורר באודסה, עד המהפכה, ניהל חנות טקסטיל. היה מחוג מקורבי הרבי החמישי

והשישי מליובאוויטש. השתתף באחזקת ישיבות תומכי תמימים המחתרתיות. אחד מראשי קהילת חסידי ליובאוויטש באודסה. גזבר בית-כנסת חב"ד ברחוב קוזנעטשנאיא 44. לאחר סגירת בית-הכנסת חב"ד בשנת תרפ"ט, ארגן בית-כנסת סודי בבית פרטי ברחוב טיראספול מספר 22. כ"ז אדר ראשון שנת תרח"צ - נעצר באשם "פעילות אנטי מהפכנית". מכתב האישום: "עמד בראש עמותה לא חוקית של יהודים-חסידיים, תפקד כמטיף בקרב חסידים יהודים דתיים. חדור איבה נגד השלטון הסובייטי ובאופן קבוע גרם לתסיסה אנטי מהפכנית בקרב החסידים הדתיים, לטובת הגירת כל היהודים מברית-המועצות לפלסטינה, כמו-כן הפיץ דיבה כוזבת אודות השלטון הסובייטי, שכביכול רודף את הדת בברית-המועצות".
כ' אדר-שני שנת תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז אודסה לעונש החמור ביותר. ו' ניסן תרח"צ הוצא להורג ביריה.
ד' סיון תשמ"ט - טוהר שמו.

ואי-אפשר שלא להמשיך לספר, אודות בנו, ר' נפתלי דוליצקי. תלמיד ישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש. נסע לארץ-ישראל, והתעסק במכירת תכשיטים. נסע לעתים קרובות לניו-יורק, והיחידות שלו אצל כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, היתה היחידות האחרונה לפני ההסתלקות. בשנת תשי"ז הוא הגיע לניו-יורק למכירה בבורסת היהלומים, עם סכום אדיר של כסף. בזמן זה, הוא גם היה בהתוועדות של הרבי, בה הרבי הכריז על איסוף כספים עבור כפר חב"ד. "למי שיקדיש היום כספים לכפר חב"ד, הקב"ה יחזיר בכפל כפליים!" הודיע הרבי. ר' נפתלי, בלי לחשוב הרבה, מיד הקדיש חמישית מהכסף שהביא איתו לבורסת היהלומים - עבור כפר חב"ד. והרבי, בתגובה, אמר לו להקדיש פי חמש! נשימתו של ר' נפתלי נעתקה לרגע... אבל הוא קיבל חינוך טוב מאביו. הרבי אמר, עושים!
לא פלא, שלמחרת בבורסה, הציעו לו עסקה לא צפויה שעשתה אותו עשיר בהרבה ממה שהיה קודם. לא, זה לא "חסידישע ביינדל". זה חסיד!

15 К о н а я .

ПРОТОКОЛ ВОПРОСА

Вопрос: ...

...

Обвиняемого **ДУЖИНСКОГО** Абрама Ивановича, 1872 г. рождения, уроженца с. Путьяель Брянской области, беспартийный, еврей, гражданин г-ва СССР, без определенных занятий.

От 10 марта 1938 года.

...

...

ВОПРОС: Следствие располагает материалом о том, что Вы систематически просидели центрально-азиатскую националистическую организацию среди еврейских евреев.

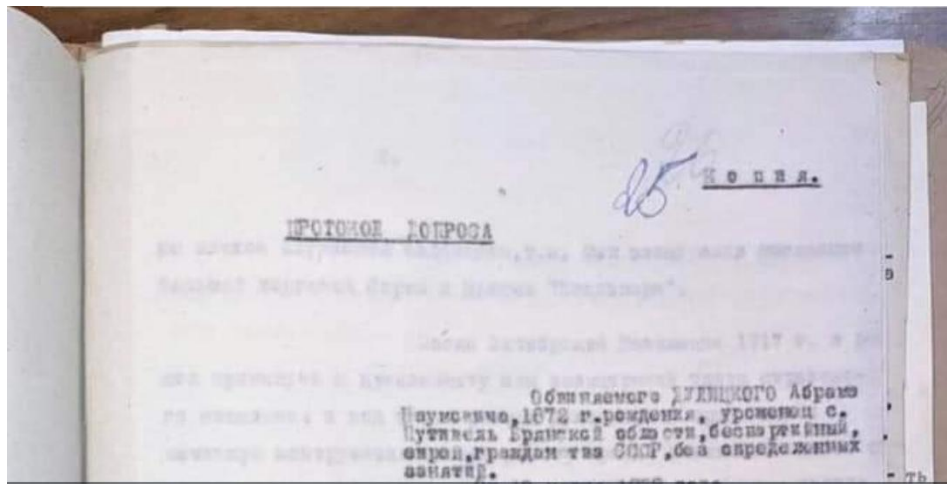
Расскажите об этом правду.

ОТВЕТ: Я это категорически отрицаю.

ВОПРОС: Предлагаем прекратить ускорение и говорить только правду.

ОТВЕТ: Знаю, что сказать своих преступлений мне не удастся, поэтому решил говорить правду.

Будучи активным религиозником я был вращаюсь на неострой протестантской службе с начала ее существования, еще до Октябрьской революции 1917 г., а не только после появления большого авторитета среди дуэлянтов, а также возникла

85 КОПИЯ.

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА

Вопрос: ...

...

Обвиняемого ИУДИНКОГО Абрама Ивановича, 1872 г. рождения, уроженца с. Путьево, Блинский области, безработный, еврей, гражданин ГДР, без определенных занятий.

10 марта 1958 года.

החוקר של הרב דוליצקי, היה משכנע מאוד. מתיק החקירה, שאלה של החוקר - שיגיד את האמת, אודות פעולתו להתססה אנטי מהפכנית בקרב יהודים מאמינים. תשובת הרב דוליצקי: מכחיש לחלוטין.

החוקר שואל שוב: בבקשה, להגיד רק את האמת... הרב דוליצקי בתגובה: אני רואה שלא ניתן להסתיר את פשעיי, אז אספר את האמת...

כמובן, בתחילה הרב דוליצקי הקשיש הכחיש, אבל החוקר הרחום הסתכל בעיניו וגרם לו לשוב בתשובה שלימה...

ניתן רק לדמיין מה עשה לו החוקר הארוך, ליהודי מבוגר בגיל 66. וזה יהודי, שעליו אמר כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, שהוא נולד חסיד. נולד חסיד. גידל בתנאים בלתי אפשריים בנים "תמימים". ונהרג על קידוש השם.

הבן, ר' נפתלי דוליצקי

קוקלין יעקב בן אברהם

נולד בשנת תרל"ב בעיר חרסון. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. התגורר באודסה. גזבר בית-הכנסת "מגידי תהלים" ברחוב סובורוב (מאלא-ארנאוצקאיא) 95. משנת תרפ"ו ראש ועד הקהילה היהודית "חב"ד" ברחוב קוזנעטשני 44 באודסה. משנת תרפ"ט, לאחר סגירת בית-הכנסת, היה קשור עם עם הקהילה הלא חוקית החסידית. כ"ח אדר-ראשון תרח"צ נעצר באשם "פעילות אנטי סובייטית אנטי מהפכנית". מכתב האישום: "קשור באופן הדוק לקהילת היהודים הדתיים החסידיים, כיוון את צעירים יהודים ברוח דתית אנטי מהפכנית".

כ' אדר-שני תרח"צ נידון לעונש החמור ביותר. ב' ניסן שנת תרח"צ הוצא להורג ביריה. כ"ב מרחשוון תשכ"א טוהר שמו.

יזראליט בנימין בן הירש

נולד בשנת תרל"ח בעיר ניאסוויז' (נעשוויז) פלך מינסק. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנים תר"פ-תרצ"ז - רב בעיר דזערסשינסק (קוידנוב) שבמחוז מינסק. ו' מרחשוון תרח"צ, נעצר באשמת ריגול לטובת פולין. י"ח כסלו תרח"צ, נידון ע"י ועדת נקוו"ד בבריה"מ והתביעה הראשית של בריה"מ לעונש החמור ביותר. ט"ו טבת תרח"צ הוצא להורג ביריה. כ"ה ניסן תשמ"ט - טוהר שמו.

גויכמאן טויווא בן פרוים (הוכמאן טעווא בן אפרים)

נולד בשנת תרל"ו בעיירה גאלאָוואנעווסק בפודוליה (אוקראינה. היום, במחוז קיראוואגראד). קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. התגורר באודסה, היה חזן בבית-הכנסת "מוכרי פירות". ה' אדר-שני תרח"צ נעצר באשמת "התססה אנטי מהפכנית". מכתב האישום: "בהיותו חזן בית-הכנסת, עוד מתחילת קיום הממשל הסובייטי, כמו כל החלק הריאקציוני¹ בין המנהיגים הדתיים, היה בעל נטיה עוינת נגד השלטון הסובייטי והחליט לפעול נגדו. באופן מערכתי התסיס את היהודים המאמינים להגר לפלסטינה ולייסד שם מדינה יהודית עצמאית בעלת אופי פאשיסטי. הפיץ שמועות כוזבות אודות השלטון הסובייטי, שכביכול שלטון זה רודף את הדת בברית-המועצות. קיבץ סביב בית-הכנסת מאמינים ובעיקר צעירים".

כ' אדר-שני תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנהלת הנקוו"ד במחוז אודסה לעונש החמור ביותר. ב' ניסן תרח"צ הוצא להורג ביריה. כ"ג תמוז תשמ"ט - טוהר שמו.

¹ תנועות ריאקציונריות - כינוי לתנועות המטיפות לנסיגה מודעת מהנאורות ומהקידמה. בד"כ, מסיבות דתיות

פישמן חיים-שמואל בן קלמן

נולד בשנת תרל"ד בעיירה קורניץ בוואהלין. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. רב בית-הכנסת "קהילת יעקב" ברחוב סטארארעזניטשני מספר 26 באודסה. כ"ז אדר-ראשון תרח"צ נעצר באשמת "פעילות אנטי מהפכנית". מכצב האישום: "הפעיל התססה אנטי מהפכנית בעלת אופי לאומני פעילה בקרב מאמינים לארגון הגירת כל היהודים מברית-המועצות לפלסטינה לשם יסוד מדינה יהודית עצמאית בעלת אופי פאשיסטי, קיבץ סביב מנהיגים רוחניים בעלי נטיות אנטי מהפכניות אנשים שהיו בעברם סוחרים, בעלי נכסים, ואחרים, כשהוא משתמש בהם לשם התססה אנטי מהפכנית, תוך שהוא עושה אידאליזציה לחיי היהודים בפלסטינה, הפיץ דיבה כוזבת אודות רדיפת דת ע"י הממשל הסובייטי בברית-המועצות".

כ' אדר-שני תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנהלת הנקוו"ד במחוז אודסה לעונש החמור ביותר. ב' ניסן תרח"צ הוצא להורג ביריה. י"א ניסן תשמ"ט - טוהר שמו.

בזמן ההוא, בחודשים ניסן-אייר תרח"צ, ירו והרגו את כל הרבנים של הקהילות הפעילות באודסה, ובכלל - את כל הפעילים הראשיים בקהילה היהודית בעיר. שיתקו וערפו את ראשי ההנהגה היהודית האודסאית.

בניין בית הכנסת "בית יעקב" באודסה. היום,
מתפקד ככנסיה פרבוסלבית.

229a
Копия:-

ПРОТОКОЛ ДОПРОСА.

ПРОСЬБА И РАССКАЗЫВАЕМЫЕ В ДРУГИХ СТРАНАХ.

СОВЕТНИКОМ ПИИМАНА ХАИМ-
Исруль Нельмановича.

От "9" декабря 1938 года

Вопросы и ответы на них.

ВОПРОС: Расскажите о своих связях с заграницей. ?

ОТВЕТ: За границей и поддерживал письменную связь, в Риге-Латвия с немцем ШИЕРСОНОМ известным цацком-еврейских религиозником, хасидов который выехав из СССР примерно в 1927 году, который часто мне писал очень интересовался положением евреев в СССР.

В 1933 году я писал ШИЕРСОНУ о трудностях в СССР после чего получал от него продолжительную посылку.

В Палестине у меня есть много знакомых в том числе и ГЛЕЗБОГГ давний выехавший из СССР в 1927 году, с которым я так же поддерживаю письменную связь.

В Америке в Нью-Йорке есть также мой знакомый ГАРШОВИЧ (он) в котором также систематически получаю посылки.

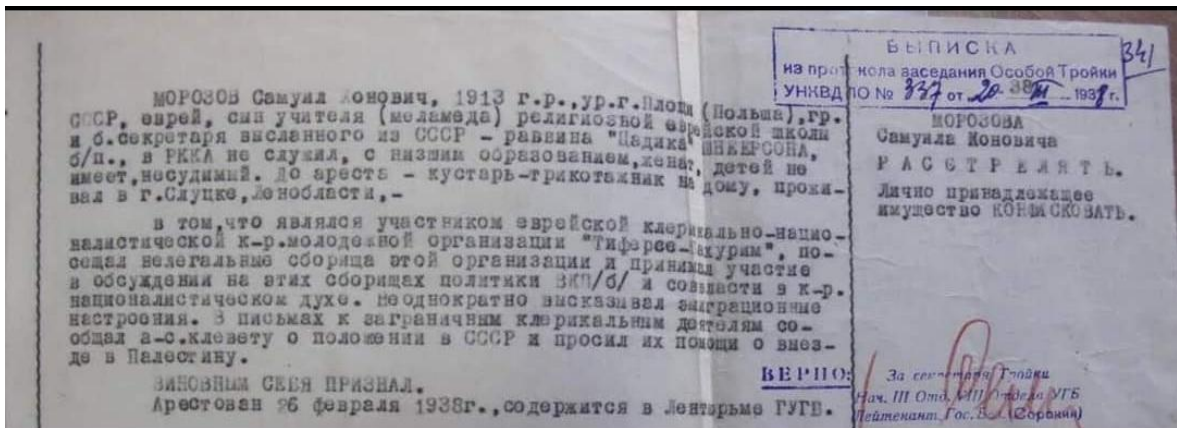
מתוך תיק החקירה של הרב פישמן הי"ד. בו הוא מספר "מרצונו הטוב" את האמת על קשריו בעלי האופי האנטי סובייטי עם אנשים מחו"ל, ביניהם, עם כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע.

מרזוב סאמואיל בן חאנא
(שמואל בן אלחנן-דוב)

נולד בשנת תרע"ג בפלאַצק (פולין, במשפחת אלחנן מרוזוב, מזכירו של הרבי (מוהריי"צ) מליובאוויטש. קיבל חינוך יהודי מסורתי. למד בישיבת "תומכי תמימים". משנת תרע"ה, התגורר עם משפחתו בקרמנטש. החל משנת תרע"ז ביקטרינוסלב (דניפרופטרובסק), ופמסוף שנת תר"פ ברוסטוב ע"נ דון, ומשנת תרפ"ד - בלנינגרד. בשנת תרפ"ז לאחר מעצרו של אביו וגירושו לסיביר, נסע ללמוד בעיירה נעוול. בשנת תרצ"א חזר ללנינגרד. התגורר בפאולאָווסק, לאחמ"כ בסלוצק שבמחוז לנינגרד. התחתן זמן לא רב לפני מעצרו.

בשבת-קודש ויקהל-שקלים, מברכים החודש אדר שני, כ"ה אדר-ראשון תרח"צ - נעצר באשמת "חבר בקבוצה לאומנית אנטי מהפכנית של צעירים קלריקלים". בזמן חקירתו, לא הסכים לתת עדויות שנדרשו ממנו נגד אביו. מכתב האישום: "כחבר בארגון הצעירים היהודי "תפארת בחורים" ביקר באסיפות לא חוקיות של ארגון זה, ושם מתוך עמדות לאומניות דן באירועים הפוליטיים של ארצנו". י"ז אדר-שני תרח"צ, נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז לנינגרד לעונש החמור ביותר.

בשבת הגדול, ח' ניסן תרח"צ - הוצא להורג ביריה, והוא בן 25 שנים בלבד. כ"ד אדר-שני תשי"ט - טוהר שמו.

המסמך של הטרויקה, בו כתובה אשמת ר' שמואל
מרוזוב הי"ד. 'הודאתו באשמה', וכמובן - החלטת
הטרויקה - "[להוציא להורג] ביריה. את הרכוש
האישי - להחרים".
מתיק החקירה עולה התמונה המחרידה, שעל-מנת
להוציא מידע ממנו ומאביו גם יחד, עינו הארורים את
ר' שמואל קשות - לעיני אביו. ה' יקום דמם.

לאזארעוו גערש-לייזר בן סימון.

כך במסמכים קראו לאחד העצורים בשנת תרפ"ט, תלמיד ישיבת לנינגרד המחתרתית. בעצם, שמו היה *אליעזר-גרשון לזרוב.* בן 18. בנו של רב חסידי ליובאוויטש בלנינגרד. האבא, הרב שמעון לזרוב, נידון לעשר שנות גלות במחנות חינוך מחדש, אבל נפטר כבר בשנת תרצ"ג. את הבן שפטו רק לשלוש שנים.

אליעזר גרשון המשיך את דרך אביו. התחתן, נולדה לו בת לה קרא בת-שבע. ואילו בנו, לו קראו שמעון על-שם הסבא, נולד כבר לאחר מותו כחייל בצבא האדום בחזית מלחמת העולם השניה בשנת תש"ב.

האלמנה והילדים, בעזרת מסמכים פולניים מזוייפים עזבה את ברית-המועצות בשנת תש"ז. בת-שבע, נישאה לרב אברהם שמטוב. והיום, יחד עם בעלה, עומדת בראש מערך השליחות במדינת פנסילבניה בארצות-הברית. ואילו הרב שמעון לזרוב מכהן כשליח הראשי בטקסס.

עשרות נכדי אותו נער עם המבט האמיץ, חסר הפחד -- הם היום רבנים ושלוחים בכל העולם, מושינגטון ועד הונג-קונג.

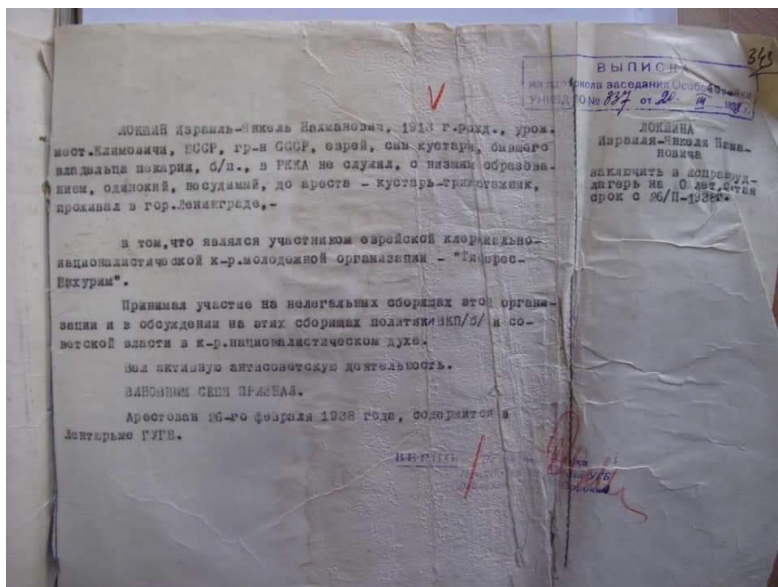
אויף צו להכעיס, על אפתם ועל חמתם של אותם רשעים.

בין הפטיש לסדן.

זלמן גוראריה¹ נעצר יחד עם כל תלמידי הישיבה המחתרתית בלנינגרד בשנת תרפ"ט. הוא היה בן 19, הזמנים קשים, ושלחו אותו לגלות. הוא, אגב, בנו של סוחר טבק, לא 'נרגע', והמשיך להשתתף באופן פעיל במחתרת הליובאוויטשאית. כוס התרעלה של תרח"צ דילגה עליו. אבל רק עד ספטמבר 1941 (אלול תש"א/תשרי תש"ב), אז נרצח יחד עם אשתו ע"י הגרמנים ומשתפי הפעולה ימ"ש, בבאבי יאר.

¹ זלמן גוראריה הי"ד היה אחיינו של חדב"נ הרש"ג ע"ה, בן אחיו הרב יהושע פאלק גוראריה.

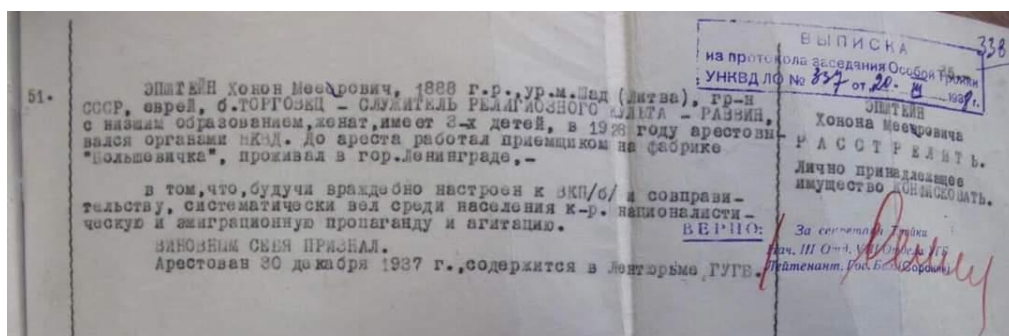
לוקשין ישראל-יעקב בן נחמן

נולד בשנת תרע"ג בקלימאוויתש. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. התגורר בלנינגרד. ביקר בבית-הכנסת, והשתתף בקבוצת לימוד תלמוד. בשבת-קודש כ"ה אדר-ראשון תרצ"צ נעצר כ"ח ארגון צעירים קלריקלי-לאומני יהודי אנטי מהפכני "תפארת בחורים". מכתב האישום:

"בהיותו עוין למדיניות המפלגה הקומוניסטית והממשל הסובייטי, הוא ניהל תעמולה לאומנית אנטי-מהפכנית בקרב היהודים, שמטרתה ליצור חוסר שביעות רצון מפעילות המפלגה הקומוניסטית והממשל הסובייטי".

י"ז אדר-שני תרצ"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז לנינגרד לעשר שנות גלות במחנות "לחינוך מחדש". נשלח לגולאג בסיביר. במשך השנים הועבר מגולאג אחד למשנהו, עד שבי' אדר-שני תש"ג לא עמד ביסורים והחזיר נשמתו לבוראו, והוא בן 30 בלבד.

י"ז אלול תשי"ז טוהר שמו.

עפשטיין חנן בן מאיר

נולד בשנת תרמ"ח בעיירה שאד במחוז קובנה, ליטא, במשפחת עובד משרדי. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. עד המהפכה כיהן כרב. התגורר בלנינגרד, ובסתר מילא תפקיד של רב. כ"ב מנחם-אב תרפ"ט נעצר באשם "פעילות לאומנית אנטי סובייטית". מכתב האישום: "בהיותו רב בהסתר, הסתובב בחוגים יהודים דתיים תחת מעטה של

אסיפת-כספים, וניהל ביניהם התססה אנטי סובייטית; במכתביו לאחיו באמריקה נתן מידע מעליל וכוזב, שבברית-המועצות כביכול יש רדיפה כלפי הדת היהודית".
כ"ו תשרי תר"צ שוחרר ממעצר בערבות. י"ג מנחם-אב תרצ"א - התיק נסגר.
כ"ו טבת תרח"צ נעצר שוב, כ"חבר קבוצה לאומנית אנטי מהפכנית של יהודים קלריקלים". מכתב האיטום: "ניהל באופן שיטתי בקרב האוכלוסייה היהודית תעמולה לאומנית אנטי-סובייטית, ביטא כוונות הגירה, בטענה שברית-המועצות היא אר גלות עבור יהודים".
י"ז אדר-שני תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקו"ד במחוז לנינגרד לעונש החמור ביותר, ולהחרמת רכוש.
בשבת הגדול פרשת מצורע, ח' ניסן תרח"צ, הוצא להורג ביריה ב"שממה של לעוואשאָווא"1.
כ"ד אדר-שני תשי"ט - טוהר שמו.

1 כינוי לבית קברות בפטרבורג. מקום שהיה בשימוש כאתר הוצאה להורג של הנקו"ד והקג"ב. קבורים שם כארבעים וחמישה אלף איש, שנהרגו ב"טיהורים הגדולים" של סטאלין, בין השנים תרצ"ז - תשי"ג.
באמת קשה להבין, איך בראש החוקר הסתדרו יחד שני המשפטים "בהיותו רב בהסתר ... נתן מידע מעליל וכוזב, שבברית-המועצות כביכול יש רדיפה כלפי הדת היהודית"..

ועוד אודות עצורי הישיבה המחתרנית בלנינגרד, משנת תרפ"ט. הבחור בתמונה, הוא אברהם-שלמה פוטשין. גם אותו, רק גירשו (מלנינגרד) והוא קיבל את העונש של "מינוס שש"1. כמובן, זה הרי היה חלומו -- לגור בערים המרכזיות של ברית-המועצות...

בשנת תרצ"ב, חילצו אותו מברית-המועצות. הכלוב אמנם היה עדיין נעול היטב, אך "התמזל מזלו" להיות בעל מגבלה פיזית -- הוא היה עיוור בעין אחת, ולפיכך עסקו במרץ רב יותר בהצלתו.

והנה, מה שהוא כותב למצילו, הרב ישראל דז'ייקובסון, שהתעסק ממקום שבתו בארה"ב בהצלתו:

«ווי גרויס איז דער חסד וואס איר האט מיט מיר גיטאן דעם ענין פון פדיית שבויים ... שטיי איך אין דער שבועה מיטן תקיעת כף און איך וועל בעזהש"ת לייגען דעם לעבין פאר יוסף'ן און מיט אלע מיגליכקייטן זעהן ארויס צו זאליווען עם מיט אלעמען פון דער ביטערער אינקוויזיציע ה' ירחם, לא אנוח ולא אשקוט».

"כמה גדול החסד אשר עשית עמדי, עניין פדיית שבויים ... עומד אני בשבועתי עם תקיעת-כף, ובעזר ה' יתברך אמסור נפשי עבור יוסף, ו[אמצה את] כל האפשרויות להצילו עם כל אשר לו, מהאינקוויזיציה המרה, ה' ירחם, אנוח ולא אשקוט".

למעשה, הוא לא הצליח. היה מאוחר מדי, הסדק בחומה הבצורה נסתם שוב, ואחיו נהרג בשנת תש"ב בחזית מלחמת העולם השנייה בלנינגרד.

¹ סוג עונש שהיה בשימוש בברית-המועצות, שאסרו על אדם לגור בערים מרכזיות. בתחילה היו אלה שלוש ערים, מוסקבה, פטרוגראד, וחרקוב. לאחמ"כ, התוספו ערים נוספות. לכן זה קיבל כינוי "מינוס שלוש" - שלוש ערים מרכזיות בהן נאסר עליו לגור, או "מינוס שש" - שש ערים מרכזיות, בשנים מאוחרות יותר.

ראיתי שהוא הגיע לבסוף לארה"ק, ונקבר בהר-הזיתים, בשנת תשמ"ז. מצו"ב מצבתו. ולפי הפרטים שמילא בשנת תשכ"ג, היו לו שני ילדים בארץ. בת בשם לאה, ובן בשם משה שלמד באותה עת בתות"ל בלוד. התגורר ברמת גן. מעניין אם מישהו מהקוראים מזהה את השם, ויודע לספר על ילדיו ומשפחתו, ואולי גם יעביר להם פרטים אלה שמתפרסמים פה

ב"ה יום 17 חודש אדר א"ת שנת תש"ג

כבוד הנהלת צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
תל-אביב רח' הרב קוק 16, ת.ד. 4446

אבקש לציין את השמות והפרטים דלהלן ב"ספר החסידים" ליום המסוגל כ"ד טבת תשכ"ג

שם פרטי: אברהם שלום שם משפחה: בוטשין
שם האב: ד"ר אהרן לייב שם האם: נחמה פייגא
מקום הלידה: קרנייסק שנת הלידה: תר"ט 1891
באיוה ישיבות למד: קרנייבסק אצל רבי פנחס אהרן ז"ל ורמב"ק
משנת: תרפ"ה עד שנת: תרפ"ט התעסקות: חשבון גאומטריקה
שם האשה: רחל שם אביה: אהרן שם אמה: רחל
שמות בני-ביתו: אהרן יצחק ש"ח אהרן יצחק ש"ח
אחיה: אהרן ש"ח

הכתובת: כ"א ג' - 11 רחוק רב"ר אהרן 55

טלפון מס':
חתימה:

הערה: באם יש לו אינפורמציה חשובה נוספת, נא לציין על טופס נפרד.

גולד ישעיהו בן שמואל

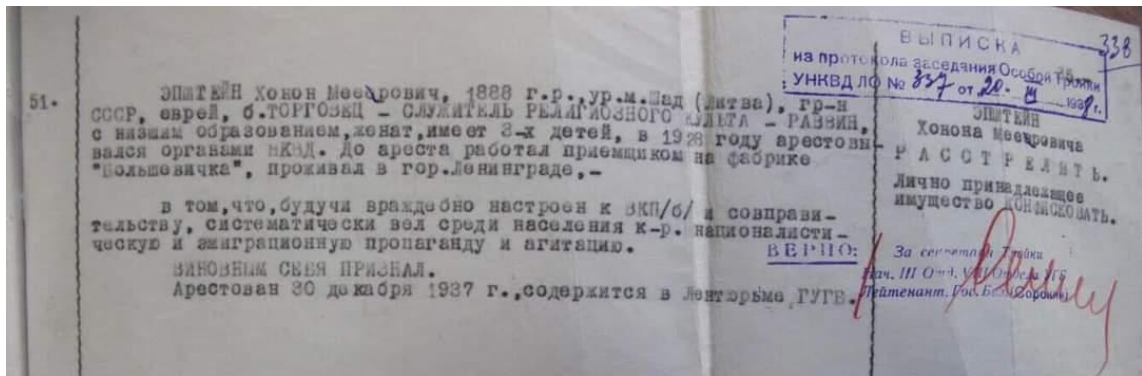
נולד בשנת תרמ"ד בעיירה וויסאקא-ליטאווסק (אז, פולין. היום, ויסוקי, בלרוס) במשפחת עובד משרדי. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בבית-הכנסת שימש כגזבר קופת המזומנים של רבנים בלתי חוקיים ותלמידי ישיבות.

ב' אדר-ראשון תרח"צ נעצר כאחד מ"ממארגני והוגי הדיעות של ארגון הצעירים האנטי סובייטי "תפארת בחורים". מכתב האישום:

"ניהל תסיסה אנטי סובייטית בקרב האוכלוסיה היהודית, ניהל התכתבות מערכתית עם נציגי חוגים קרליקלים יהודים מחו"ל, שם הוציא דיבה כוזבת אודות מצב היהודים בברית-המועצות".

י"ז אדר-שני תרח"צ נידון לעונש החמור ביותר ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז לנינגרד.

בשבת הגדול, ח' ניסן תרח"צ הוצא להורג ביריה ב"שממה של לעוואשאָווא"1.
כ"ד אדר-שני תשי"ט - טוהר שמו.

¹ כינוי לבית קברות בפטרבורג. מקום שהיה בשימוש כאתר הוצאה להורג של הנקוו"ד והקג"ב. קבורים שם כארבעים וחמישה אלף איש, שנהרגו ב"טיהורים הגדולים" של סטאלין, בין השנים תרצ"ז - תשי"ג.

עוד אחד מעצורי תרפ"ט-תר"צ מתלמידי ישיבת תומכי תמימים בלנינגרד.

אשר סאסאנקא (ששונקין), בן רבה של באטומי שבגרוזיה¹.

גילו עשרים שנה. שלוש שנות גלות. אבל הוא לא נבהל - לא אז, ולא בשנת תרח"צ, כשאת שני אחיו הרגו בגולאגים.

בשנת תש"ח קיבל עונש גלות בגולאג של עשר שנים, וישב שם עד הזמן שבו טיהרו את האסירים. בתחילת שנות הכ', ביקש אישור יציאה שלוש פעמים, וסורב. אבל בשנת תשכ"ד הרבי אמר, באופן בלתי צפוי, שביקש עוד פעם. "סבור הנני, שיקבלו אישור יציאה בקרוב". ואכן, נתנו אישור יציאה לכל משפחתו. בגולאג התחכם בצורה שלא תאומנה, על-מנת להדליק נרות חנוכה, ולאחר-מכן, במשך שנים ארוכות, זכה להדליק את נרות החנוכה ב 770 בנוכחות הרבי. עבורו, ועבור אחיו שעונו בגולאג. נפטר בשנת תשמ"ח, כשמקיפים אותו ילדיו ונכדיו. אדם מאושר, עם גורל נורא בעברו.

¹ הרב נחום שמריה ששונקין, שכונה ר' שמערל באטומער.

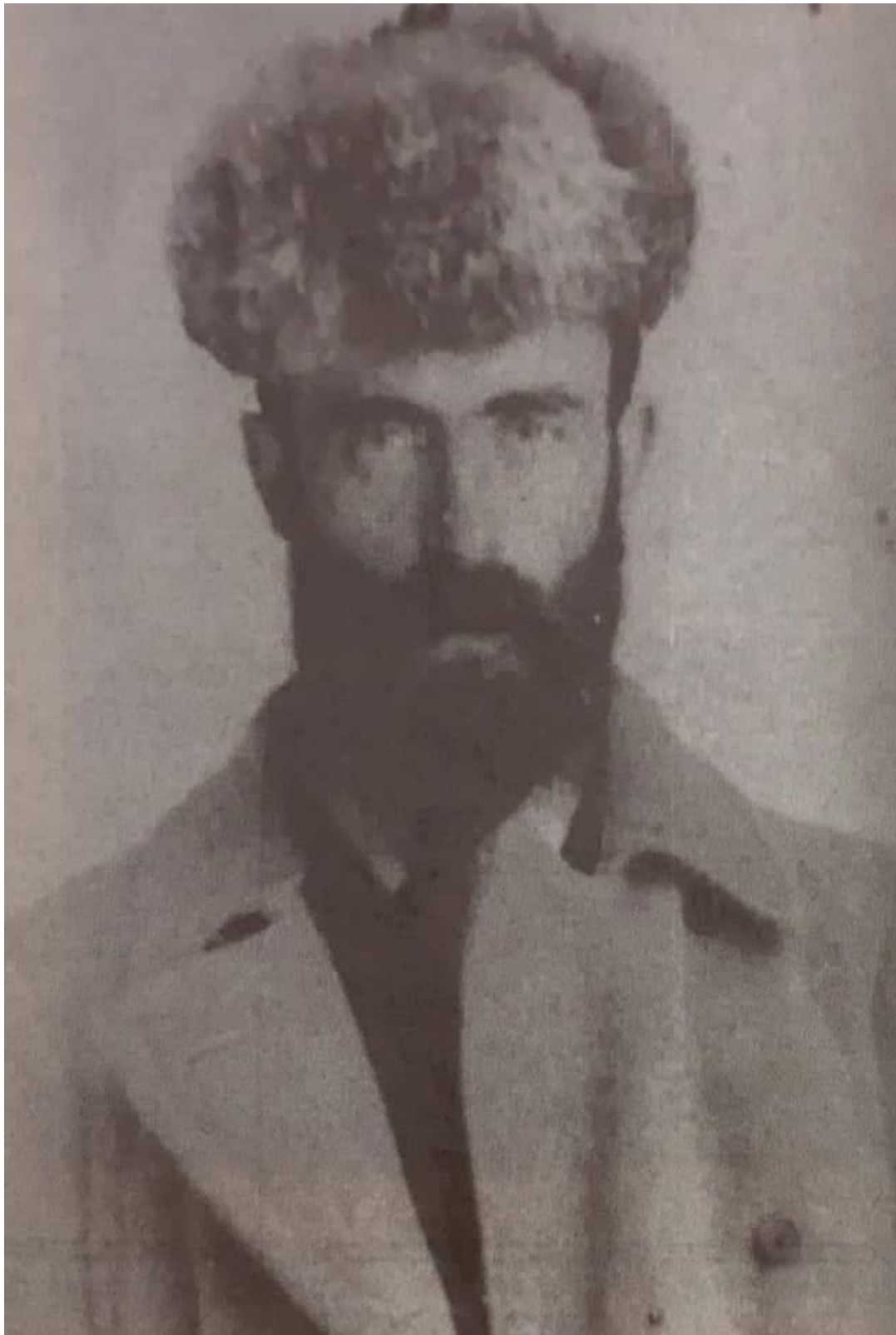

ר' אשר בעת מעצרו בגיל 20

12:14 ✓

ר' אשר בלימוד עם חברו ר' מענדל
פוטערפאס ב 770.

גרפינקל יוסף (יוסף-שמאל) בן נחמיה.

נולד סביבות שנת תר"נ בפאהאר פלך טשרניגוב (היום, מחוז בריאנסק, רוסיה). קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבת "תומכי תמימים" בליובאוויטש. בין תרפ"ט לתרצ"ט - שוחט ומלמד בקיסלאוואדסק. בשנת תרצ"ט - נעצר באשמת התססה אנטי

סובייטית. נידון לחמש שנות גלות באוזבקיסטן. נפטר בגלותו, בעיר פארגאן באוזבקיסטן, בכ"ח ניסן תש"ג.

האחרון מעצורי התמימים, מתלמידי ישיבת "תומכי תמימים" המחתרית בלנינגרד --
צבי הירש מאלטשיק.

מבלי הבט על שם-משפחתו העדין ("מאלטשיק" ברוסית משמעו "ילד") הוא היה המבוגר מבין העצורים - בן 21. לכן קיבל גזר-דין של שלוש שנות גירוש, על לימוד תורה. כמובן, כמו כל האחרים - הוא המשיך בלימודיו. אך לא כמו כל האחרים - לא נהרג. בשנת תש"ז בעזרת מסמכים פולניים מזויפים עזב יחד עם אשתו את ברית-המועצות.

בתמונה המשותפת כאן, בשנת תשי"א - הרב מאלטשיק מצולם כאחד מראשי ישיבה בארה"ק, בלוד. הוא במרכז התמונה, במגבעת בהירה. הילדים אותם הוא מלמד - שונים. כמחצית גדלה בתנאים דומים לתנאים בהם גדל הרב מאלטשיק עצמו, והם מכירים את חיי החופש רק מהשנים המאוד אחרונות, וכמובן, לומדים תורה - כי היא חייהם. חיים, שעבורם אבותיהם ואמותיהם היו מוכנים למסור את נפשם כפשוטו. והרבה מהם, אכן מסרו.

במכתב מאותן שנים, הרבי כותב לרב מאלטשיק, שדוקא התנאים הקשים מורים על כך שנחוצה פעילות נמרצת עוד יותר.

הרבי ידע למי הוא כותב - לאחד מהיהודים העקשנים, 'עם קשה עורף', שהצ'קיסטים לא הצליחו לשבור את עמוד השדרה שלו.

כמדומה, שלרב מאלטשיק לא היו ילדים משלו, והוא נפטר יחסית מוקדם, בשנת תש"כ.

אלתרמן נח בן זלמן-שלמה

נולד בשנת תרכ"ח בדרויא פלך ווילנא (היום, מחוז וויטבסק, בלרוס). קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. התגורר בעיירה מלחובקה שבמחוז מוסקבה. כ' טבת תרח"צ נעצר באשם התססה אנטי מהפכנית. מכתב האישום: "בהיותו בעל רגשות עוינים כלפי השלטון הסובייטי, השתתף באסיפות תפילה לא חוקיות שבמהלכן — יחד עם קאגאן, מוזובר, ועוד — ניהל שיחות בעלות אופי לאומני ואנטי סובייטי".
ה' אדר-שני תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז מוסקבה לעונש החמור ביותר. ד' ניסן תרח"צ הוצא להורג ביריה במחנה בוטאווא¹, והוא בן שבעים שנה.
י' אדר תשט"ז - טוהר שמו.

¹ מתוך ויקיפדיה:

מטווח הירי של בוטובו או מחנה בוטובו (ברוסית: Бутовский концлагерь) הוא אחוזה פרטית לשעבר בסמוך לכפר דרוז'ינו (ברוסית: Дроздино) במחוז המשנה לנינסקי, שבמחוז מוסקבה, ליד מחוז יושנויה בוטובו במוסקבה שנכבש על ידי הסובייטים לאחר מהפכת 1917 ואחריה שימש את המשטרה החשאית כמושבה חקלאית ומטווח ירי, ובשנים 1938 עד 1953, כאתר להוצאות להורג וקברי אחים של אנשים הנחשבים "אויבי העם".

המספר המדויק של הקורבנות שהוצאו להורג נותר לא ידוע, שכן רק נתונים מקוטעים סווגו על ידי השירותים החשאיים. עם זאת, בין 1937 ל-1938, מרבית קורבנות הטרור הגדול של יוזף סטלין, 20,761 אסירים הועברו למקום והוצאו להורג, בדרך כלל ביריות בחלק האחורי של הראש. הקורבנות הבולטים כללו את בלה קון, גוסטב קלוטסיס, סרפים צ'יצ'אגוב, כמו גם מעל 1,000 אנשי הכמורה האורתודוקסית

הרוסית. הכנסייה הרוסית האורתודוקסית השתלטה על המגרש בשנת 1995 והקימה כנסיית זיכרון. כיום ניתן לבקר בקבר האחים מדי יום.

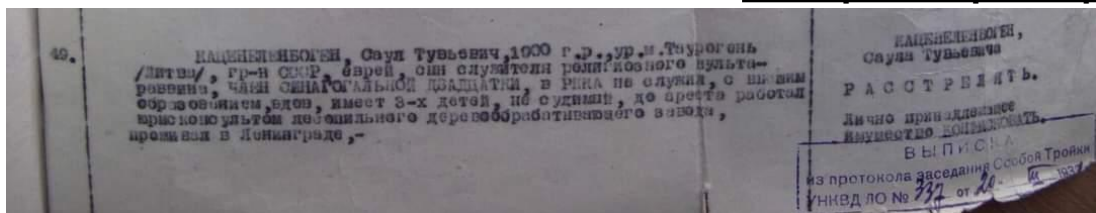
את סיפור המעצרים בלנינגרד בשלהי תר"צ של תלמידי ישיבת "תומכי תמימים" המחתרית, נסיים בסיפור אודות מעצרו של המשפיע שלהם, שנעצר גם הוא, הרב ניסן נמנוב.

הוא היה אחד מהדמויות המרכזיות והמשפיעות ביותר במחלת הליובאוויטשאית, מארגן רשת חדרים וישיבות לא חוקיות. דרכו, כמובן, עברה קופת המימון של כל הרשת הזאת, אבל הבן שלו נפל פעם ואיבד את הכרתו מרוב רעב -- בביתו היתה עניוץ אמיתית.

אז, בשנת תר"צ הוא קיבל עונש של עשר שנות גלות במחנה, אבל למעשה 'ישב' רק שלוש מהן. קרו גם כאלה מקרים אז. אבל הסיפור אותו ברצוני לספר, הוא משלב אחר בחייו. בשנת תש"ז, ר' ניסן -- כמו מאות מתלמידיו -- עזב עם מסמכים פולניים מזויפים את ברית-המועצות. יותר מאוחר הוא יקים את אחד הישיבות החשובות באירופה, בצרפת, ויחנך דור שלם - אבל כעת, בשנת תש"ז, הוא רק יצא לחופשי. זהו -- סוף הסיוט והאימה, כן? תלמידו, ר' מרדכי שוסטרמן, זכר שלמחרת עוברם את גבול "גן העדן הסובייטי" ר' ניסן נאנח במהלך ארוחת-הערב: "אוח, בחורים! שם -- על לימוד תורה נתנו שלוש שנים. על ארגון בית-כנסת - עשר, ועל פתיחת ישיבה ואחזקתה - מוות בירה. ועכשיו, על לימוד תורה, יתנו לכם כסף וכבוד.. אוח, בחורים!"

קצנלבוגן שאול בן טוביה

מצו"ב מסמך הוראת הטרויקה של הנקוו"ד, להוציא להורג את ר' שאול קצנלבוגן.

נולד בשנת תר"ס בעיירה טאוראגה, (טאוורג) פלך קובנה, במשפחת הרב דוד-טעוויל. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבות ליטאיות. בשנת תרפ"ג סיים לימודים בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת פטרוגרד. התגורר בלנינגרד, עבד כיועץ משפטי במפעל לניסור ועיבוד עץ. חבר הנהלת בית-הכנסת המרכזי (הכוראלי) בלנינגרד. ב' אדר-ראשון תרח"צ נעצר כ"חבר ארגון יהודי קרליקלי לאומני אנטי מהפכני". מתוך כתב האישום: "במפגשים לא חוקיים של יהודים מאמינים, הוא ביטא תעמולה לאומנית אנטי-סובייטית והוציא דיבה כוזבת אודות המצב הפנימי של ברית המועצות, קרא להקמת מועצה בלתי חוקית של הקהילה היהודית, שאחד מתפקידיה יהיה גיוס כספים לאחזקת בתי ספר בלתי חוקיים לקטינים ולנוער. י"ז אדר-שני תרח"צ - נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד בלנינגרד לעונש החמור ביותר. בשבת הגדול, ח' ניסן תרח"צ - ב"שממה של לעוואשאָווא"1, והוא בן 38 בלבד. כ"ד אדר-שני תשי"ט - טוהר שמו.

1 כינוי לבית קברות בפטרבורג. מקום שהיה בשימוש כאתר הוצאה להורג של הנקוו"ד והקג"ב. קבורים שם כארבעים וחמישה אלף איש, שנהרגו ב"טיהורים הגדולים" של סטאלין, בין השנים תרצ"ז - תשי"ג.

קצנלנבוגן (נפתלי) הערץ בן טוביה.

נולד בשנת תרנ"ה בעיר סובֶּלְקִי בפולין, במשפחת הרב דוד-טעוול קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבות ליטאיות. התגורר בלנינגרד. בסיון תר"צ נעצר כ"חבר קבוצה יהודית קלריקלית לאומנית ואנטי מהפכנית". מתוך כתב האישום: "באסיפות לא חוקיות של יהודים מאמינים נאם דברי תעמולה לאומניים ואנטי סובייטיים תוך המצאת דיבה כוזבת אודות המצב הפנימי של בריה"מ".

נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז לנינגרד לחמש שנות גלות במחנות עבודה לחינוך מחדש. נפטר במקום גלותו בשנת תש"ב.

אביהם של האחים קצנלבוגן הי"ד - הרב דוד טעוול קצנלבוגן - רבה של פטרבורג, ואחד מחשובי רבני רוסיה בזמנו.

נאטיק סאמואיל בן אבראם
(שמואל בן אברהם)

נולד בשנת תרמ"ח בעיירה קרעסלאווקא בלטווייה. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות תרס"ה-תרס"ו בישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש. בשנים תרע"ח-תרצ"ה - רב העיר קאָפיסי (קאפוסט) במחוז וויטעבסק. בשנת תרצ"ה נעצר, ונידון לחמש שנות גלות במחנות לחינוך מחדש. בשנת ת"ש, לאחר השחרור מהמחנה, התגורר במאָזשאיסק בסמוך למוסקבה. לאחר תחילת מלחמת העולם השניה התגורר בכותאיסי שבגרוזיה ושם לימד בישיבה מחתרתית, ולאחר-מכן לימד בישיבה בסמרקנד שבאוזבקיסטן.

בשלהי שנת תש"ה, נטל חלק באסיפה סודית של ראשי המחתרת הליובאוויטשאית, שפסקה את גורל החסידים בקשר לתחילת הגירת הפולנים חזרה למולדתם (דהיינו, באסיפה זו החליטו על דרכי הפעולה בהגירה לא חוקית של משפחות החסידים מברית-המועצות, ע"י שימוש במסמכים פולניים מזויפים).
ד' אדר תש"ז - נעצר כ"חבר פעיל בארגון החסידים האנטי סובייטי". מתוך כתב האישום: "התכוון לבגוד במולדת".

בשבת-קודש פרשת שופטים, ז' אלול תש"ז, הוא נידון על ידי ישיבה מיוחדת במשרד לביטחון המדינה של ברית המועצות לעשר שנים במחנה עבודה לחינוך מחדש. הוא נשלח למחנה, שם נפטר בה' שבט, תש"ט.

מצו"ב מכתב שכתב הרב נאטיק לחברו בשנת תרצ"ד, שנה טרם מעצרו הראשון, ובו מונה את צרתו, צרת יהודי רוסיה.

ד"ר י' סיון תרצ"ד קאפוט

בקרב אבדתי ידעתי הרבה והרבה החמישית מר ישראל י"י אלוקים
 הנה נא הואילי זכנתי את ל' ז' ששאלו עקבתי להשיג לי מעלת משיבה לצורך
 גאולתי ופירות נפשני היות בו אני נמצא בה דצורה גדולה מצד כל
 אשר א"א לדאר ב"א קמ"ל לקד גודל הפועל והפועל קברוסה בי נסתם ממני
 כל אגוד הפירוסה וקמרי הנה לקד גיה י' רביעות גדולות ועצמות הטעם
 המעולה דוחקים ונוקשים אותי עד מאד. מטילים עלי מינים גדולים מה שאין כמות
 אלם ב"א כי מטילים עלי. אם רגה שאין אנו מרווח מפניו למשך כל השנה כולה.
 וגם מטילים עלי עבודה זילך אל היקר לכרות ולחטוב עצים בחורף לזמן השלם
 והנור הפגזו גם מטילים עלי עוד עבודות כבדות וקדויות ומתקצרים הברכה
 סדיקות אראות קסדות ושמון ולעון ולשמות באידי וואידי כל ישראל
 דראותם נבילת היהדות וקמון התורה אשר הירק במתא עוקד עקדת
 פרק ב"ב. ועוד רביעית לעשות רבות ועצמות אשר א"א לדאר ככתב
 וגם מכרתי אתי למסור את בני ביתי לקה"ס להצורק גן בית ישראל
 ח"ו כי הנה יש לי שני בנים ד"ר האל ב"ב שנה והג' ב"א שנה ואני ח"ו
 צמח תמיד ואני מתוך אותם היהדות ומעולם לא חסיתי אותם וקדוה"ס כי
 שם מוציאים את הילדים להיות מינים ואפיקורסים ולשנא את עם ישראל
 והנה מוסרין את הילדים לקה"ס ביחוד הממשלה הוא שהם צריכים למסור
 ואני לא חסיתי אותם מעולותי ומגיה אני תמיד קבוצים גדולים שלם
 ח"ו כי מי שאלו מוסר את בניו לקה"ס לחנוק עליה רצון הממשלה שיהא
 דלתי קלוי בית ואברקה שחונים ומעיקים מהדת ומקלע. הבנת נחשק מורג
 בממשלה וכל הדינה לה שרופקים אותה הוא הכל קשקול גיה ואני מסת
 גדולה ח"ו ותמיד אני צריכי לסרות חביסה קמאמר ח"ו מפני המעט
 הנדונים שמטילים עלי חמדי ואלן קד קבוצי נגד ד"ר וקלע גיה תר"ס

"ב"ה י' סיון תרצ"ד קאפוט

כבוד אהובי ידידי הרה"ג והרה"ח התמים מר ישראל נ"י, שלום,

הנה נא הואלתי לבקש את כ' נ"י שישתדל עבורי להשיג לי מעט תמיכה לצורך גאולתנו ופדות נפשנו היות כי אני נמצא פה בצרה גדולה מאוד ר"ל אשר א"א לבאר כלל במכ' לבד גודל העוני והדוחק בפרנסה כי נסתם ממני כל מקור הפרנסה לגמרי הנה לבד מה שרדיפות גדולות ועצומות מטעם הממשלה דוחקים ונוגשים אותי עד מאד. מטילים עליי מיסים גדולים מה שאין בכוחי לשלם כלל כי מטילים עליי מס כזה שאין אני מרויח אפילו במשך כל השנה כולה. וגם מטילים עליי עבודה לילך אל היער לכרות ולחטוב עצים בחורף בעת השלג והקור הגדול. גם מטילים עליי עוד עבודות כבדות ובזויות נמתקבצים הנוכרים סביבי לראות בסבלותי, ולשחוק וללעוג ולשמוח לאידי ולאיד כל ישראל בראותם נפילת היהדות ובזיון התורה אשר הרב דמתא עובד עבודת פרך בעל-כרחו. ועוד רדיפות ונגישות רבות ועצומות אשר א"א לבאר בכתב וגם מכריחים אותי למסור את בניי שיחיו לבית הספר להעבירם מן דת ישראל חס ושלום. כי הנה יש לי שני בניים. האחד בן י"ג שנה והב' בן י"א שנה, ואני לומד עמהם תמיד ואני מחנך אותם ביהדות, ומעולם לא מסרתי אותם לבית הספר כי שם מלמדים את הילדים להיות מינים ואפיקורסים ולשנוא את עם ישראל, והכול מוסרים את ילדיהם לבית הספר, כי חוק הממשלה הוא שהכול צריכים למסור ואני לא מסרתי אותם מעולם. ומזה אנו תמיד בפחדים גדולים של סכנת נפשות חס ושלום. כי מי שאינו מוסר את בניו לבית הספר על פי רצון הממשלה - שיהיו בלתי בעלי דת, ואדרבה שוחקים ומלעיגים מהדת ומבעלי הדת - נחשב מורד בממשלה. וכל הרדיפות שרודפים אותי הוא הכול בשביל זה, ואני בסכנה גדולה חס ושלום. ותמיד אני צפוי לסכנת תפיסה במאסר חס ושלום מפני המיסים הגדולים שמטילים עלי תמיד ואין בגדר לשלם כלל, ובעד זה תופסים הגדולים שמטילים עלי תמיד ואין בגדר לשלם כלל, ובעד זה תופסים במאסר כי ידוע דרכם. וגם לסכנה יותר גדולה מזה אני צפוי חס ושלום, מפני ילדי שיחיו מה שאינני מוסר אותם לבית הספר ואני מלמד אותם תורה ויהדות, וזה נחשב בעיניהם ממש כמי שמאגד אגודות מורדים בממשלה. וכבר התרו בי כמה פעמים שאמסור את בניי לבית הספר, אני משים נפשי בכפי - ואינני מוסר אותם, והשי"ת יודע מה יהיה וצריך רחמים רבים, ולכן מוכרחים אנחנו לברוח מכאן".

שחור על גבי לבן! נעצר בשל "פשע שהתבטא בכך שהיה קשור עם הצדיק שניאורסאהן, שגורש לחו"ל".

קשה להאמין, אבל זה מסמך רשמי לגמרי..

דעמבין שמואל בן אברהם

נולד בשנת תרל"ו בוורשה. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. משנת תרע"ה התגורר באודסה. משנת תרפ"ו חבר אגודת עזרה לחולים ועניים. בהיותו "מאגיט" (טעות בכתוב שלהם, למילה "מגיד") מסר דרשות דתיות בבית-הכנסת "מוכרי פירות". בשנות הצ' הגיש בקשה להגר לפלסטינה, אך קיבל סירוב.

כ"ח אדר ראשון תרח"צ נעצר באשמת "פשע שהתבטא בכך שהיה קשור עם הצדיק שניאורסאהן, שגורש לחו"ל". מתוך כתב האישום: "את פעילותו האנטי מהפכנית החל לבצע באופן פעיל מאז שנת תרפ"ו, בהיותו חבר באגודה לעזרה לעניים ולחולים,

במסווה של התאחדות ועבודה באגודה זו, הוא עסק באופן שיטתי בהתססה לאומנית אנטי-מהפכנית למען הגירת כל היהודים מבריה"מ לפלסטינה. בהיותו נושא משרה דתית באופן בלתי חוקי - מאגיט (איות שגוי של המילה "מגיד"), נמנע בכל דרך מרישום ברשויות המנהליות. במילוי תפקידו כ"מאגיט", הוא התסיס באופן שיטתי ברוח אנטי-מהפכנית בקרב מאמינים, והפיץ דיבה כוזבת נגד השלטונות הסובייטים על דיכוי הדת בברית המועצות. בעל קשרים הדוקים עם ההנהגה הדתית בפלסטינה".

כ' אדר שני תרח"צ, נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז אודסה לעונש החמור ביותר.

ב' ניסן תרח"צ הוצא להורג ביריה.

כ"ג תמוז תשמ"ט, שמו טוהר.

ПОСТАНОВА

Форма № 20/УСО

1938 року 8 Феврала місяця 28 дня

Лист №

С делу №

урор Одеської Облпрокуратури - ВОРОБЬЕВ

янувши матеріали Одеськ. Облуправління НКВД

гр. ДЕМБЕНА Шмуля Абрамовича, 1876г.р., урок. ессн, магит.

ручи до уваги:

1) Що у згаданих матеріалах є досить даних, що свідчать про виявлення виразившегося в том, что он связан с высланным за границу цедиком ШНЕЕРСОНОМ.

1876г.

передбач. арт. 54-10 КК.

2) Що є небезпека, що запідозрений може уникнути від слідства і суду та буде перешкоджати виявленню істини, ураховуючи небезпеку зробленого, а тому, кер. 156 УПК УСРС

кв. 112

Магит.

ПОСТАНОВИВ

Санкціонувати арест и содержание под стражей в Одесской тюрьме ДЕМБЕНА Шмуля Абрамовича.

Прокурор

[Handwritten signature]

Лист 10517-ОС 20 XII-37 р. Друк. «Чорн. Ком.» Зам. № 5908-10008

По делу №

в. Я. Уайкоб-таний

. 1876 года.

ковв № 112 кв. 2

вступлений предусмотренных ст.ст. 54-10 УКУССР

азившихся в том, что он возглавляет в Одессе нелегальное об"единение е рейских религиозников хасидов, связан с высланными за границу Цедиком ШНЕЕРСОНОМ, ведет контрреволюционную агитацию

дел, что (привести мотивы избрания меры пресечения) пребывание на свободе ДЕМБИНА может повлиять на ход следствия

"פשעו מתבטא בכך שהוא קשור עם הצדיק שניאורסאהן, שגורש לחו"ל"

42

Выписка из протокола № 120
заседания Тройки при УНКВД по Одесской области
„ 23 “ марта 193 8.

СЛУШАЛИ	ПОСТАНОВИЛИ
<p>20. Дело 1У-го Отдела УГБ УНКВД по Одесской области, № 8291 по обвинению:</p> <p>ДЕМБИНА Шмуля Абрамовича, 1876г. рождения, уроженец г.Варшавы (Польша), жит. гор. Одессы, еврей, гражданства СССР, образование - среднее, из кустарей, до ареста - служитель культа - магит.</p> <p>Являлся участником ликвидированной контрреволюционной группы, реакционной части еврейского духовенства.</p> <p>Верно: Секретарь Тройки <i>Смирнов</i></p> <p>ОДВ 159-15000</p>	<p>ДЕМБИНА Шмуля Абрамовича</p> <p><u>РАССТРЕЛЯТЬ.</u></p>

№ " 25 " *Март* 1938 года /протокол № 120/

Рассмотрено и постановлено:

Смирнов

1938 года в " *м* " части

СЕКРЕТАРЬ СПЕЦИОБЛА ПРИ УНКВД *Смирнов*

Дембин Шмуль Абрамович (ф. и. о.) подпадает
под действие ст. 1 Указа Президиума Верховного Совета СССР от 16 января 1989 года «О дополнительных мерах по восстановлению справедливости в отношении жертв репрессий, имевших место в период 30-40-х и начала 50-х годов».

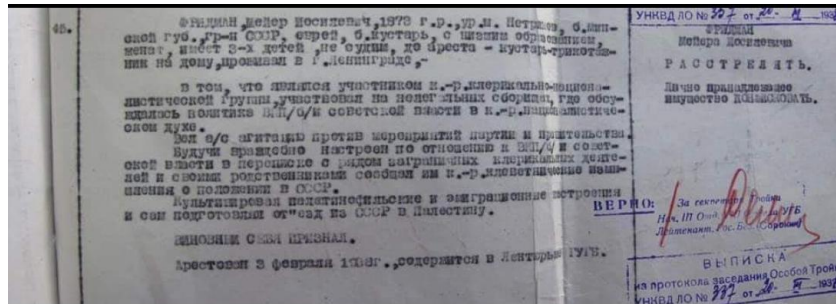
старший помощник прокурора Одесской области *Смирнов* З. А. Садикова
старший советник юстиции
начальник Следственного отдела *Смирнов* И. И. Левченко
старший советник юстиции
И. И. Левченко

Одесса тип. ука. № 474-90 з. 03.89 г.

ההוראה: להוציא להורג בירה.

פרידמאן מייער בן יאסיל
(מאיר בן יוסף)

נולד בשנת תרל"ג בעיירה פעטריקאוו פלך מינסק (היום, מחוז הומיל). קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. התגורר בלנינגרד. ב' אדר-ראשון תרח"צ נעצר כ"חבר בקבוצה לאומנית אנטי מהפכנית של יהודים קלריקלים". מתוך כתב האישום: "מארגן ומעורר ההשראה האידאולוגית של ארגון הצעירים האנטי סובייטי "תפארת בחורים", עורר תסיסה אנטי סובייטית בקרב האוכלוסיה היהודית, טיפח הערצה לחיים בפלסטינה ולהגירה ובעצמו עשה צעדים שונים לשם בריחה מברית-המועצות לפלסטינה; ניהל קשרי-מכתבים מערכתיים עם נציגי חוגי היהודים הקלריקלים בחו"ל, ושם הוציא דיבה כוזבת אודות מצב היהודים בברית-המועצות".

החלטת הטרויקה על הוצאה להורג של הרב פרידמאן, והחרמת רכושו.

י"ז אדר-שני תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז לנינגרד לעונש החמור ביותר, והחרמת רכושו. בשבת הגדול, ח' ניסן תרח"צ הוצא להורג ביריה ב"שממה של לעוואשאָווא"1.
 כ"ד אדר-שני תשי"ט - טוהר שמו.

1 כינוי לבית קברות בפטרבורג. מקום שהיה בשימוש כאתר הוצאה להורג של הנקוו"ד והקג"ב. קבורים שם כארבעים וחמישה אלף איש, שנהרגו ב"טיהורים הגדולים" של סטאלין, בין השנים תרצ"ז - תשי"ג.

נולד בשנת תרס"ג בעיירה שצעדרין פלך מינסק (היום, כפר באיזור ז'לובין מחוז הומיל בבלרוס). קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. רב ושוחט. בתחילת שנות הפ' נשלח מחוץ לגבול הערים המרכזיות¹.

משנת תרצ"ד התגורר בכפר יאמסקאיה סלאבודה באיזור מאַזשאַיסק במחוז מוסקבה. מארגן בית-כנסת לא חוקי, בו כיהן כשוחט הסודי של הקהילה. ביו"ט הראשון של סוכות, ט"ו תשרי תרח"צ, נעצר כ"מארגן בית-כנסת לא חוקי וחבר אגודות סודיות". מתוך כתב האישום: "החזיק בדירתו בית-כנסת, כאשר אין בידו היתר מתאים, שם התנהלו תפילות, וכן ארגן קבוצה ציונית אנטי מהפכנית להכשרת יהודים עבור הגירה לפלסטינה והתנגדות לחוקים הסובייטים". ט"ז טבת תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז מוסקבה לשמונה שנות גלות במחנות עבודה לחינוך מחדש. הועבר בין גולאגים שונים בסיביר, עד שהגיע למחנה באיזור ארכאנגלסק, קרוב לחוג הקוטב

הצפוני. שם, לא עמדו לו כוחותיו, והוא נפטר במקום גלותו בשבת זכור, י"א אדר תש"ב.
כ"ג טבת תש"כ - טוהר שמו.

1 "שיטת הפספורטים היא אנטי דמוקרטית!" כך נטען בתחילת המאה ה-20 סוציאל-דמוקרטיים הרוסים. בזמן הצאר, לא כל אדם יכל לקום ולעבור דירה לאן שחשקה נפשו ולעבוד במה שהוא רוצה. על היהודים היו הגבלות תנועה והם יכלו לגור ו ללון מחוץ לתחום המושב רק באישורים מיוחדים שלא היה קל להשיגם. איכרים היו כבולים למקום עבודתם ומגוריהם כפי שכתוב בפספורט שלהם, ועוד. וולדימיר לנין ימ"ש כתב בפירוש בשנת תרס"ג:

"הסוציאל-דמוקרטים דורשים חופש תנועה וסחר מוחלט עבור העם. מה זה אומר: "חופש תנועה..?" זה אומר שצריך להשמיד פספורטים גם ברוסיה (במדינות אחרות אין פספורטים כבר מזמן), שאף שוטר, שום מנהל עבודה, לא יעז להתערב ולהגביל שום איכר מלהתיישב ולעבוד היכן שירצה!"

מיד אחרי המהפיכה, ביטלו הבולשביקים את מערך הפספורטים מזמן הצאר ואת כל ההגבלות שהם נשאו איתם, וכמובן -- יצרו מיד מערכת פספורטים מגבילה לא פחות, משלהם...

היו שורה של הגבלות על האזרחים הסובייטים במשך כל שנות ברית-המועצות, אבל מה שנוגע לנו כאן -- הם החליטו על מספר ערים מרכזיות, בתחילה היו אלה שלוש ערים - מוסקבה, פטרוגראד, וחרקוב. לאחמ"כ, התוספו ערים נוספות - שבפספורט של אנשים מסויימים שהשלטון רצה להרחיקם מהחיים המרכזיים, היה כתוב האיסור על המגורים המרכזיות. היו אלה פושעים מסוגים שונים, מתנגדי המשטר, וכדומה.

גוטנר לייזער-איציק בן אבראם (אליעזר יצחק בן אברהם)

נולד בשנת תר"ל בדווינסק, לטווייה. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. התגורר בלנינגרד, היה שמש בית העלמין פראוברז'נסקי היהודי בעיר. ט"ז אלול תרצ"ז נעצר באשמת "התססה אנטי סובייטית". י' מרחשוון תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז לנינגרד לעונש החמור ביותר. ט"ז מרחשוון תרח"צ - הוצא להורג ביריה ב"שממה של לעוואשאָווא"1.

1 כינוי לבית קברות בפטרבורג. מקום שהיה בשימוש כאתר הוצאה להורג של הנקוו"ד והקג"ב. קבורים שם כארבעים וחמישה אלף איש, שנהרגו ב"טיהורים הגדולים" של סטאלין, בין השנים תרצ"ז - תשי"ג.

זיידמאן בנימין בן קיסעל'1 (בנימין יצחק בן יקותיאל)

נולד בשנת תרמ"ג בברעסט-ליטאווסק². קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. התגורר בעיר סאמארה שנקראה אז קויבישעוו, וביתו היה מרכז החיים של הקהילה היהודית בעיר.

זמן מסוים, לאחר שנת תש"א, החביא בביתו את הרב מרדכי דובין. ה' שבט תש"ה, נעצר באשמת התססה אנטי סובייטית ותעמולה, ופעילות אנטי מהפכנית. בשבת בראשית, כ"ט תשרי תש"ה, נידון ע"י ועדה מיוחדת של הנקוו"ד בבריה"מ לחמש שנות גלות במחנות עבודה לחינוך מחדש. לאחר השחרור מהמחנות, נשלח לגלות למחוז קזיל-ארדא בקזחסטאן, שם נפטר בתוך זמן קצר. י' אייר תשמ"ט - טוהר שמו.

¹ היום נקראת רק ברעסט, היא-היא -- בריסק המפורסמת

² הרב זיידמאן, הוא חמיו של הרב יצחק זילבר שגם הוא פעל רבות, כידוע, לשמירת היהדות בבריה"מ, ולקירוב יהודי בריה"מ ליהדות.

פרידמאן שעוועל בן שענדער

(שאול בן אלכסנדר סענדער)

נולד בשנת תער"ב בעיירה רעטשיצא (בלרוס). קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. התגורר ב"נאוואיא דערעוויניא" (תרגום: כפר חדש) ליד לנינגרד. בשבת קודש, ד' אדר-שני תרח"צ - נעצר כ"חבר בארגון יהודי אנטי מהפכני קלריקלי-לאומני לצעירים "תפארת בחורים". י"ז אדר שני תרח"צ נידון ע"י טרויקה של הנקוו"ד במחוז לנינגרד לעשר שנות גלות במחנות עבודה לחינוך מחדש. במשך השנים התגלגל בגולאגים שונים, עד בשבת-קודש, ז' טבת תש"ח שוחרר מהמחנות, אך נשלח לגלות בסמרקנד, ושם, י"ב סיון תש"ט שוב נעצר באשמת "התססה אנטי סובייטית". בשמיני עצרת תש"י, נידון לגלות במחוז קזיל-ארדא בקזחסטאן, והגיע לשם באותו שבוע, כ"ו תשרי תש"י. יחד עם אשתו בלה לבית קוזנצוב, נהרגו משאיפת עשן סמיך בבקתה בה התגוררו במקום גלותם, בשל התנאים הירודים של הבקתה, התנור, וכו'. י"ז אלול תשי"ז - טוהר שמו.

אברך צעיר שלא פגע בזבוב, מגיל 26 מתייטר ומתגולל 12 שנה במעצרים בגולאגים והגליות, עד שנפטר יחד עם אשתו הצעירה משאיפת עשן במקום גלותו, על לא עוול בכפו, בגיל 38. בלתי נתפס...

קריוואי לעוו בן מויסיי (לב' בן משה)

נולד בשנת תר"מ בעיירה טשודנאוו-וואלינסק בוואהלין (היום, טשודנאוו במחוז ז'יטומיר, אוקראינה). קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. רב. התגורר בכפר אטשאקווא במחוז מוסקבה. כ"ו טבת תרח"צ נעצר כחבר ב"ארגון יהודי קלריקלי אנטי מהפכני, שהנהיג התססה אנטי מהפכנית ופולחן-דת סודי". מתוך כתב האישום: "מארגן אסיפות קלריקלים יהודים לא חוקיות, כמו-כן ניהל התססה דתית מערכתית". כ' אדר-ראשון תרח"צ נידון ע"י טרויקה של הנקוו"ד במחוז מוסקבה לעונש החמור ביותר. י"ז אדר-שני תרח"צ הוצא להורג ביריה במחנה בוטאווא².

¹ לב, הוא בד"כ השם הרוסי לשם "לייב" או "לוי".

² מתוך ויקיפדיה:

מטווח הירי של בוטובו או מחנה בוטובו (ברוסית: Бутовский концлагерь) הוא אחוזה פרטית לשעבר בסמוך לכפר דרוז'ינו (ברוסית: Дроздино) במחוז המשנה לנינסקי, שבמחוז מוסקבה, ליד מחוז יושנויה בוטובו במוסקבה שנכבש על ידי הסובייטים לאחר מהפכת 1917 ואחריה שימש את המשטרה החשאית כמושבה חקלאית ומטווח ירי, ובשנים 1938 עד 1953, כאתר להוצאות להורג וקברי אחים של אנשים הנחשבים "אויבי העם". המספר המדויק של הקורבנות שהוצאו להורג נותר לא ידוע, שכן רק נתונים מקוטעים סווגו על ידי השירותים החשאיים. עם זאת, בין 1937 ל-1938, מרבית קורבנות הטרור הגדול של יוזף סטלין, 20,761 אסירים הועברו למקום והוצאו להורג, בדרך כלל ביריות בחלק האחורי של הראש. הקורבנות הבולטים כללו את בלה קון, גוסטב קלוטסיס, סרפים צ'יצ'אגוב, כמו גם מעל 1,000 אנשי הכמורה האורתודוקסית הרוסית. הכנסייה הרוסית האורתודוקסית השתלטה על המגרש בשנת 1995 והקימה כנסיית זיכרון. כיום ניתן לבקר בקבר האחים מדי יום.

פעוזנער מאיר בן שלום

נולד בשנת תרמ"ב בנאווגאראד-סעווערסקי, בפלך טשרניגוב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. רב בית-הכנסת בטומסק בשנים תרע"ה-תרפ"ט. כאיש דת, נשללה ממנו זכות הבחירה. בשנות הפ' נקרא לחקירה בג.פ.או בעיר טומסק, אולם שוחרר ע"י בית המשפט האזרחי.

עבר להתגורר במוסקבה בשנות הצ'. עבד כ"מזכיר מלומד" (סוג של מזכיר האחראי על ביצוע אירועים הדורשים השכלה גבוהה) של בית-הכנסת הכוראלי במוסקבה. בשנת תש"ח נעצר ונשפט לעשר שנות גלות במחנות עבודה לחינוך מחדש. נפטר בעודו מרצה את עונשו במחנה.

תמונה זו, צולמה בידי הרשעים עצמם עת שעצרו את ישיבת תומכי תמימים המחתרתית בברדיטשב. עוד אספר את הסיפור המרתק והמלא שלהם, וגם את גורלו של כל אחד ואחד מהמצולמים. אבל לא היום. היום, רק תסתכלו על הפנים ועל העיניים, של נערים, תמימים, גיבורי ישראל.

אחד מהם, בזקנותו, כל אימת שאמרו שהוא יודע רוסית כי למד בכלא, היה עונה:

”מיינע חוקרים האבן גאר פיין גערעדט אויף אידיש”...

**אחד מהשוטרים גזר את הציציות שלהם. כשהחוקר היהודי הגיע צעק עליו: אידיוט!
מה גזרת?! מי יאמין עכשיו שאלה בחורי ישיבה, כשאין להם ציצית!?**

ליפקינסקי אברהם בן יוסף.

נולד בשנת תרל”ד בפלך קובנה. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הצ’ עבד רשמית כשומר אך תפקד בפועל כרב בית-הכנסת בייבטוריה (בחצי האי קרים).

בית הכנסת בייבפטוריה

ב' אדר-ראשון תרח"צ - נעצר באשמת התססה אנטי סובייטית. י' אדר-ראשון תרח"צ נידון ע"י הטרויקה הטרויקה של הנקוו"ד בקרים לעונש החמור ביותר. בשבת-קודש, ט"ז אדר-שני תרח"צ, הוצא להורג ביריה. י"ח אייר תשמ"ט - טוהר שמו.

חוץ מקרית יואל בניו יורק, יש רק עוד ישוב אחד מחוץ לארה"ק שרוב תושביו יהודים - קראסנאיה סלאבאָדא שבאזרביידז'אן. עד המהפכה הקומוניסטית המקום נקרא "יעוורייסקאיה סלאבאָדא" - הישוב היהודי. לאחמ"כ, שונה שמו ל"קראסאנאיה סלאבאָדא" - הישוב האדום. בשנת תשמ"ט עוד חיו שם 18,000 תושבים, רובם ככולם יהודים. רובם עלו ארצה, וכיום גרים שם כ-3,000 תושבים, ועדיין, רובם יהודים. למה נזכרתי במקום הזה? כי גם לשם הגיעו הרשעים...

מזרחי חיים בן יצחק.

נולד בכפר קראסאנאיה סלאבאָדא פלך קובה, במשפחת רב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. משנות הצ' - רב העיירה קראסנאיה סלאבאדא. ט"ו אלול תרצ"ז נעצר, ד' תשרי תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד באזרביידז'אן לעונש החמור ביותר. בעיצומו של יום הקדוש, יום הכיפורים שנת תרח"צ, הוצא להורג ביריה. כ' אייר תש"כ - טוהר שמו.

בית-הכנסת בקראסנאיא סלאבאדא

ליון אלי בן דוד

נולד בשנת תרמ"ח בבאברויסק. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הצ' -- שוחט בבאברויסק. כ"ז אלול תרצ"ז נאסר באשם נטילת חלק בארגון קרליקלי אנטי מהפכני. נפטר בכלא בעת החקירות בפורים, י"ד אדר תרצ"ט.

קרופעניא נחמן-יוסף בן אברהם

נולד בשנת תרל"ז בסלונים, פלך גרודנא. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הצ' - רב בקופיל (קאפוליע) במחוז מינסק. י"ד אדר-ראשון תרח"צ - נעצר באשמת התססה אנטי סובייטית. ו' אדר-שני תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקו"ד בבלרוס לעונש החמור ביותר. ו' ניסן תרח"צ הוצא להורג ביריה במינסק. א' אייר תשמ"ט - טוהר שמו.

בכרך הערץ בן אליהו

נולד בשנת תרמ"ב בעיירה חאסלאוויטש פלך מוהילוב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הצ', שוחט בחאסלאוויטש. כ"ט תשרי תרח"צ נעצר באשמת התססה אנטי סובייטית. כ"ט מרחשוון תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקו"ד בסמולנסק לעונש החמור ביותר. ח' כסלו תרח"צ - הוצא להורג ביריה. כ"ה תמוז תשמ"ט - טוהר שמו.

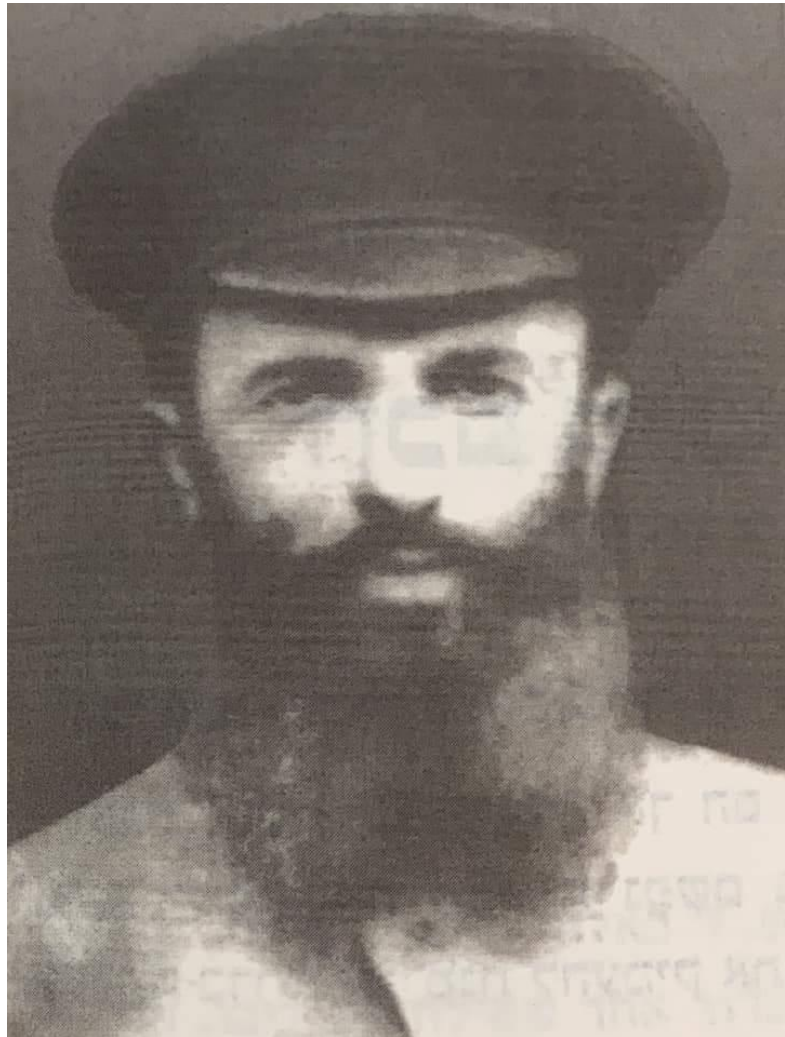
ברסון יוסף (חיים) בן יצחק

נולד בשנת תרמ"ד בעיירה וועליז' פלך וויטעבסק (היום, מחוז סמולנסק, רוסיה). קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הצ' שוחט בעיירה וועליז'. כ"ח כסלו תרח"צ נעצר באשם התססה אנטי סובייטית. ה' טבת תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז סמולנסק לעונש החמור ביותר. ב' שבט תרח"צ הוצא להורג בירה בסמולנסק. י"ז ניסן תשט"ו - טוהר שמו.

דערז'אוועץ יצחק בן בנימין

נולד בשנת תר"ל בוילנא. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הצ' שוחט בוולאדיוואסטוק. ל' תשרי תרח"צ נעצר באשם פעילות אנטי סובייטית. ל' כסלו תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז פרימורסקי לעונש החמור ביותר. ז' אדר-ראשון תרח"צ הוצא להורג בירה. כ"ה טבת תשכ"ד טוהר שמו.

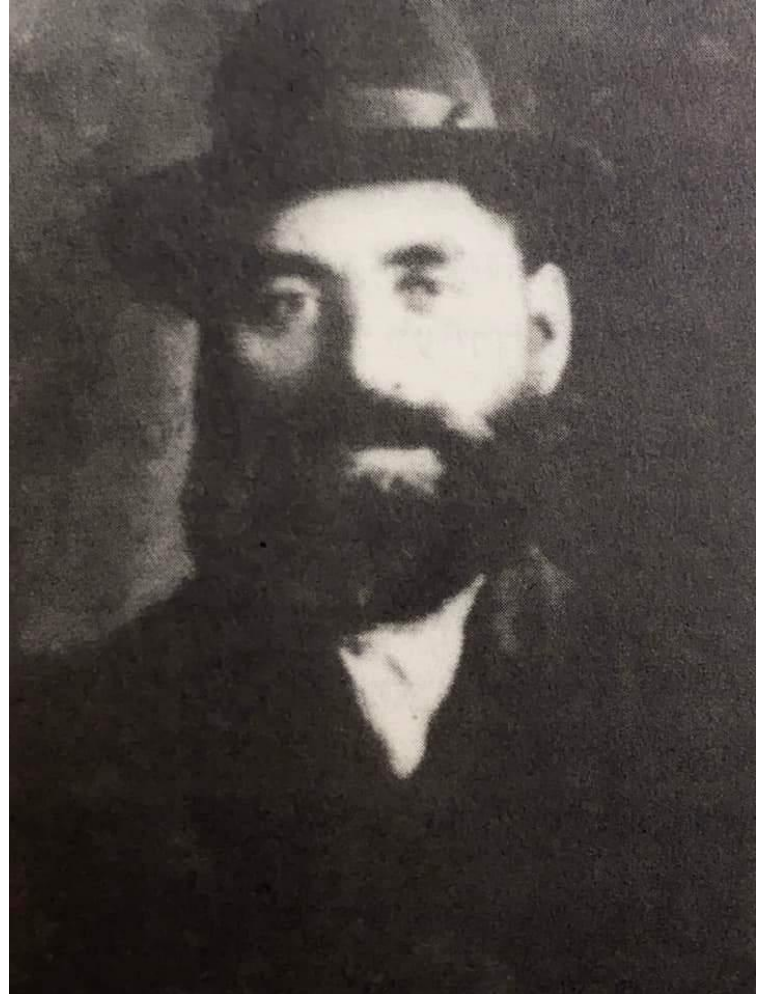
דאויטיאשווילי מיכאל בן ישראל

נולד בשנת תרמ"ג בכותאיסי. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. משנת תרס"ז - אחד מרבני כותאיסי. משנת תרפ"ז - רבה הראשי של כותאיסי. בשנות הפ' והצ' ניהל את התלמוד-תורה והישיבה המחתרתית בעיר. בשנת תרצ"ט נעצר באשם פעילות אנטי

מהפכנית. י' ניסן תרצ"ט נשפט לשמונה שנות גלות במחנה עבודה לחינוך מחדש, ובמקום גלותו נפטר, בשבת-חזון, ד' מנחם-אב תש"ב.

דז'אנאשווילי דוד בן מאיר

נולד בשנת תרמ"ז בעיר סוראמי פלך תיפליס (טביליסי). קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בישיבת "עץ חיים" בירושלים ובישיבה בראדין, של ה'חפץ חיים'. משנת תרס"ו - חזן ומורה בעיר סוראמי בגרוזיה. באביב תרפ"ד, לאחר דיכוי המרד האנטי סובייטי בגרוזיה, נעצר ע"י הצ'קה. היה עצור במבצר הכלא בעיר גורי בגרוזיה. בשבת-קודש פרשת שופטים, ז' אלול תרפ"ד הוצא להורג ביריה, בהיותו בן 37 בלבד.

על נייר סיגריות, בדמו, רשם לפני שירו בו למוות את הפיוט הבא.

**דְּלַנִי מְבוּר גְּלוּתִי כָּל דְּוֵי הַסֵּר מִמֶּנִּי
קָרַב נָא קֶץ פְּדוּתִי שְׂמַחְנִי בְּבִיאַת גּוֹאֲלִי**

**וְהוֹצִיאֲנִי מְבוּר דְּלוּתִי וְאָמֹר דֵּי לְצָרוֹתִי
קָרַב נָא קֶץ מוֹשִׁיעֵי שְׂמַחְנִי בְּבִיאַת גּוֹאֲלִי**

דְּבַקָה לְעֶפֶר נַפְשִׁי כְּלֶתָה לְתַשׁוּעָתְךָ נַפְשִׁי

קרב נא קץ גואלי שמחני בביאת גואלי

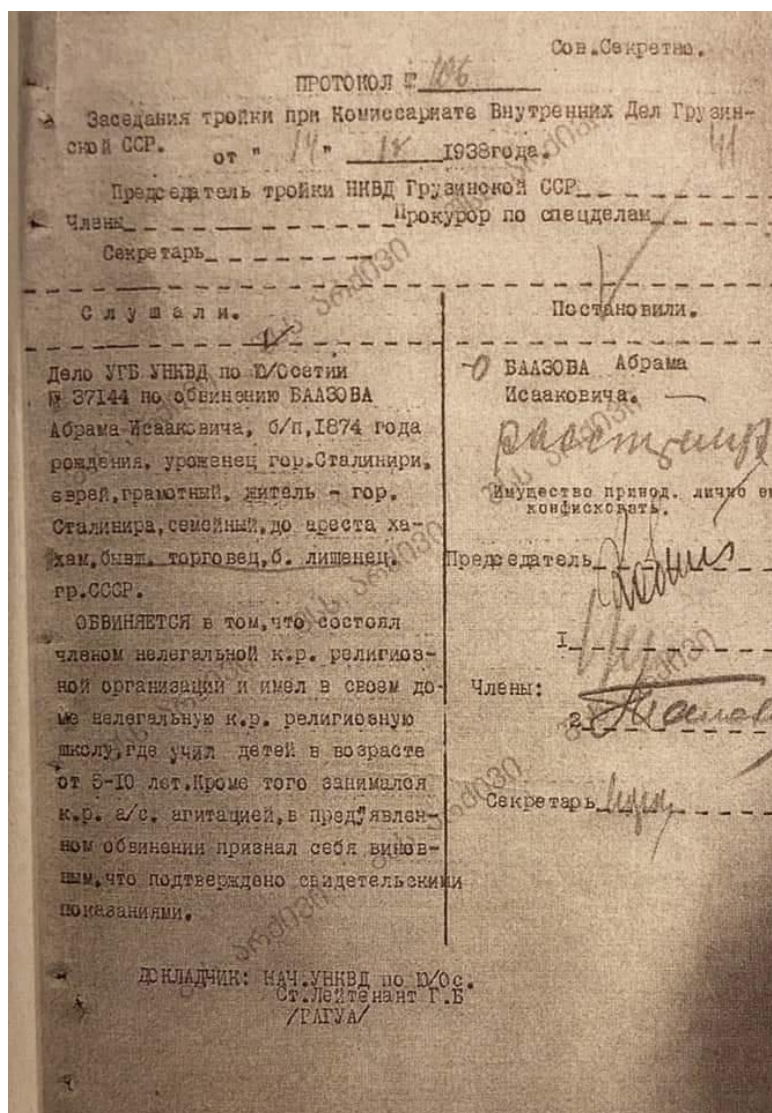
**חזק נא קהל עדתי בזכות ישני חברון
והם ימליצו טוב בעדי שמחני בביאת גואלי**

את הפיוט, הצליח לשלשל דרך החלון לקרובי משפחתו לפני שהוציאוהו לרצחו נפש. הפיוט מודפס ברבים מהסידורים של יוצאי גרוזיה, ונוהגים לשוררו עד היום במוצאי שבתות, בלחן של אחיו, הרה"ח ר' בנימין דז'אנאשווילי.
כאן, בלינק, ניתן לשמוע את הפיוט כפי שהוא מושר אצל יהודי גרוזיה.

<https://youtu.be/od27dxEyGuo>

באזוב אברהם בן יצחק

נולד בשנת תרל"ד בעיר צחינוואלי. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הפ' והצ' - חכם (רב) בסטאלינרי (צחינוואלי). בשנת תרח"צ נעצר באשם פעילות אנטי סובייטית, ובנטילת חלק בארגון דתי לא חוקי, ובכך ש"היה בביתו בית-ספר דתי אנטי מהפכני ולא חוקי שבו לימד ילדים בגילאים 5-10".
י"ג ניסן תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד בגרוזיה לעונש החמור ביותר. הוצא להורג ביריה.

פאפיסמדוב משה בן גבריאל

נולד בשנת תר"י בצחינוואלי. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הפ' והצ' - חכם (רב) בסטאלינירי (צחינוואלי). בשנת תרח"צ נעצר באשמת פעילות אנטי סובייטית ונטל חלק ב"ארגון דתי אנטי מהפכני לא חוקי, היה ברשותו בית תפילה לא חוקי, שמטרתו היתה לחנך את האוכלוסיה היהודית ברוח אנטי סובייטית ולהסית נגד הממשל הסובייטי. חוץ מזה, פאפיסמדוב עסק באופן קבוע בהתססה אנטי מהפכנית והכיר באשמתו באשמות שהציגו לפניו, שגם אושרו ע"י ראיות מעדויות".
י"ג ניסן תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד בגרוזיה לעונש החמור ביותר והחרמת רכושו האישי. הוצא להורג ביריה.

תעשו שוב את החשבון לבד. נולד בשנת תר"י. ובשנת תרח"צ הוא היה בעיניהם פושע כה מסוכן, עד שהובילו אותו אחר כבוד לגיא ההריגה וירו בו למוות. בגיל !....88

Сов. Секретно.

ПРОТОКОЛ № 106

Заседания тройки при Комиссариате Внутренних Дел Грузинской ССР.

от " 14 " 1938 года

Председатель тройки НКВД Грузинской ССР _____

Члены _____ Прокурор по спецделам _____

Секретарь _____

<p style="text-align: center;">С л у ш а л и .</p> <p>Дело УГБ УНКВД по Ю/Осетии № 37144 по обвинению ПАПИСМЕДОВА Моше Гавриловича, 1880 г. рождения, уроженц гор. Сталинири, б/п, еврей, семейный, и/грам. до ареста хахам, жит. гор. Сталинири, бывш. торговец, бывш. лишенец, гр. СССР.</p> <p>ОБВИНЯЕТСЯ в том, что состоял членом нелегальной к.р. религиозной организации, имел нелегально молитвенный дом, который имел цель воспитать еврейское население в религиозном духе и натравить против Сов. Власти. Кроме того ПАПИСМЕДОВ систематически занимался к.р. в/с, агитацией, в пред"явленном ему обвинении признал себя виновным, что подтверждается свидетельскими показаниями.</p> <p style="text-align: right; margin-top: 20px;">ДОКЛАДЧИК: Нач. УНКВД по Ю/Ос. Ст. лейтенант Г. В. ТАГУА</p>	<p style="text-align: center;">П о с т а н о в и л и .</p> <p>ПАПИСМЕДОВ Моше Гаврилович.</p> <p>Имущество принуд. лично ему конфисковать.</p> <p>Председатель _____</p> <p>Члены: _____</p> <p>Секретарь _____</p>
---	---

דז'אנאשווילי אהרון-חיים בן גבריאל

ПРОТОКОЛ № 106 Сов. Секретно.

Заседания тройки при Комиссариате Внутренних Дел Грузинской ССР. от " 14 " 12 1938 года.

Председатель тройки НКВД Грузинской ССР _____

Члены _____ Прокурор по спецделам _____

Секретарь _____

С л у ш а л и. _____

П о с т а н о в и л и.

Дело УТБ УНКВД по Ю/Осетии № 37144 по обвинению ДЖАНАШВИЛИ Арона Хайма Гавриловича, 1895 года рождения, б/п, еврей, и/грамотного, семейный, до ареста еврейский, религиозный резник, жит. гор. Сталинири, уроженец гор. Сталинири, гр. СССР.

ОБВИНЯЕТСЯ в том, что состоял членом к.р. нелегальной религиозной организации, в его доме часто устраивались нелегальные собрания члены этой же организации, занимался а/с. к.р. агитацией, в пред"явленном ему обвинении признал себя виновным, что подтверждается свидетельскими показаниями и очными ставками.

Председатель: ДЖАНАШВИЛИ Хайм Арон Гаврилович.
Имущество приобщ. лично ему конфисковать.

Члены: 1. _____
2. _____

Секретарь: _____

Докладчик: Нач. УНКВД по Ю/Ос. Ст. Лейтенант Г.В. ГАГУА

נולד בשנת תרנ"ה בעיר צחינוואלי. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הפ' והצ' - שוחט בעיר סטאלינירי (צחינוואלי) בגרוזיה. בשנת תרח"צ נעצר באשם פעילות אנטי סובייטית, ובנטילת חלק ב"ארגון דתי אנטי מהפכני לא חוקי", ובכך ש"בביתו התאספו לעתים-קרובות אסיפות לא חוקיות". י"ג ניסן תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקווד בגרוזיה לעונש החמור ביותר, והוצא להורג ביריה.

דז'ינדז'יאשווילי אברהם בן משה

Сов. Секретно.

ПРОТКОЛ № 106

Заседания тройки при Комиссариате Внутренних Дел Грузинской ССР.
от " 14 " 11 1938 года.

Председатель тройки НКВД Грузинской ССР _____
Члены _____ Прокурор по спецделам _____
Секретарь _____

С л у ш а л и.	П о с т а н о в и л и.
<p>Дело УТВ УНКВД по У/Осетии № 37144 по обвинению ДЖИНДЖИХАШВИЛИ Абрама Мошеевича, 1885 года рождения, б/п. уроженец гор. Сталинири, еврей, налогран. из горашской семьи, прожив. в гор. Сталинири по ул. Сталина, до ареста хахам, гр. СССР.</p> <p>ОБВИНЯЕТСЯ в том, что состоял членом нелегальной к.р. организации, имел нелегально молитвенный дом, где агитировал и разжигал ненависть к Сов. Власти, посещающих его молитвенный дом, говоря им, что якобы Сов. власть искореняет религию и вел а/с. к.р. агитацию среди еврейского населения, в пред"явленном ему обвинении признал себя виновным, что подтверждается свидетельскими показаниями.</p> <p style="text-align: right;">ДОКЛАДЧИК: Нач. УНКВД по У/Ос. Ст. лейтенант Г.В. /ГДРГА/</p>	<p>ДЖИНДЖИХАШВИЛИ Абрама Мошеевича.</p> <p><i>Рисонцев</i> Имущество привод. лично ему конфисковать.</p> <p>Председатель <i>[Signature]</i></p> <p>Члены: <i>[Signature]</i></p> <p>Секретарь <i>[Signature]</i></p>

נולד בשנת תרט"ו בעיר צחינוואלי. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הפ' והצ' - חכם (רב) בעיר סטאלינירי (צחינוואלי). בשנת תרח"צ נעצר באשמת פעילות אנטי סובייטית, ובנטילת חלק ב"ארגון דתי אנטי מהפכני לא חוקי", ובכך ש"היה ברשותו בית תפילה בו התסיס והצית שנאה בין המתפללים כלפי השלטון הסובייטי ... באמרו להם שהשלטון הסובייטי מחסל כביכול את הדת". י"ג ניסן תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד בגרוזיה לעונש החמור ביותר, והוצא להורג ברירה.

נכון, החשבון שלכם לא הטעה אתכם גם היום. נולד בשנת תרט"ו, ובשנת תרח"צ, בהיותו בן 83, נחשב בעיני הארורים לפושע כה מסוכן עד שלא היתה שום ברירה אלא להציל את החברה הנאורה מנוכחותו, ע"י רציחתו.

דז'ינדיחאשווילי מיכאל בן יעקב

Сов. Секретно.

ПРОТОКОЛ № 106

Заседания тройки при Комиссариате Внутренних Дел Грузинской ССР.

от " 14 " 1938 года.

Председатель тройки НКВД Грузинской ССР _____

Члены _____ Прокурор по спец. делам _____

Секретарь _____

С л у ш а л и.	П о с т а н о в и л и.
<p>Дело УГБ УНКВД Ю/Осетии № 37144 по обвинению ДЖИНДЖИХАШВИЛИ Михаила Яковлевича, б/п, семейного, 1875 года рождения, уроженец гор. Сталинири, еврей, грамотный, до ареста хахам, быв. торговец, бывш. лишенец жит. гор. Сталинири.</p> <p>ОБВИНЯЕТСЯ в том, что состоял нелегальной к.р. религиозной организации и имел в своем доме нелегальную к.р. религиозную школу, где учил детей в возрасте от 6-8 лет. Кроме того за имался к.р. а/а агитацией, в пред"явленном ему обвинении признал себя виновным, что подтверждается свидетельскими показаниями и очными ставками.</p>	<p>ДЖИНДЖИХАШВИЛИ Михаила Яковлевича.</p> <p>Имущество принол. лично ему конфисковать.</p>
	<p>Председатель _____</p> <p>Члены: _____</p> <p>Секретарь _____</p>

ДОКЛАДЧИК: НАЧ. УНКВД по Ю/Ос. Ст. лейтенант Г.Б. ГАГУА

נולד בשנת תרל"ה בעיר צחינוואלי. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הפ' והצ' - חכם (רב) בעיר סטאלינירי (צחינוואלי). בשנת תרח"צ נעצר באשמת פעילות אנטי סובייטית, ובנטילת חלק ב"ארגון דתי אנטי מהפכני", ובכך, ש"היה בביתו בית-ספר דתי אנטי מהפכני ולא חוקי, שבו לימד ילדים מגילאי 6-8". י"ג ניסן תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד בגרוזיה לעונש החמור ביותר, והוצא להורג ביריה.

דז'אנאשווילי מיכאל בן דניאל

נולד בשנת תרל"ה בעיר צחינוואלי. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הפ' והצ' - חכם (רב) בעיר סטאלינירי (צחינוואלי). בשנת תרח"צ נעצר באשמת פעילות אנטי סובייטית, ובנטילת חלק ב"ארגון דתי אנטי מהפכני", ובכך, ש"היה בביתו בית-ספר דתי אנטי מהפכני ולא חוקי, שבו לימד ילדים מגילאי 5-8". י"ג ניסן תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד בגרוזיה לעונש החמור ביותר, והוצא להורג ביריה.

Сов. Секретно.

ПРОТОКОЛ № 106

Заседания тройки при Комиссариате Внутренних Дел Грузинской ССР. от "14" IV 1938г.

Председатель тройки НКВД Грузинской ССР _____

Члены _____ Прокурор по спецделам _____

Секретарь _____

С л у ш а л и.	П о с т а н о в л е н и я.
<p>Дело УТВ УНКВД Ю/Осетии № 37144 по обвинению ДЖАНАШВИЛИ Михаила Даниловича, б/п, семейного, 1875 года рождения, уроженец гор. Сталинири, еврей, грамотный, до ареста хажан, бывш. торговец, бывш. диванец жит. г. Сталинири.</p> <p>ОБВИНЯЕТСЯ в том, что состоял нелегальной к.р. религиозной организации и имел в своем доме нелегальную к.р. религиозную школу, где учил детей в возрасте от 5-10 лет. Кроме того занимался к.р. а/с. агитацией, в пред"явленном ему обвинении признал себя виновным, что подтверждается свидетельскими показаниями и очными ставками.</p>	<p>ДЖАНАШВИЛИ Михаила Даниловича.</p> <p>Имущество принуд. лично ему конфисковать.</p> <p>Председатель _____</p> <p>Члены: 1. _____</p> <p>2. _____</p> <p>Секретарь _____</p>

ДОКЛАДЧИК: НАЧ. УНКВД по Ю/Ос. Ст. лейтенант Г.В. ГАГУА

שני סיפורים התאחדו. ברדיצ'ב וגרוזיה.

במשך שנים רבות שמעתי אגדה קווקזית טיפוסית "אודות עשרה חכמים של צחינוואלי שנורו בלילה אחד בשנת 1938". למה אגדה? כי לא אמרו אף שם, ולא ראיתי אף לא מסמך אחד. ורק לאחרונה יצא לאור ספר עב-כרס בשם "אדמורי חב"ד ויהדות גרוזיה", ובו שישה פרוטוקולי הוצאה להורג נוראיים, מצחינוואלי. ביום אחד, בישיבה אחת של הטרויקה. 14 במרץ 1938. י"ג ניסן תרצ"ז. ובשנת תרצ"ט נעצר רבה של כותאיסי הרב מיכאל דוויטיאשווילי, ובשנת ת"ש חברו, שליח כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב מליובאוויטש נ"ע בכותאיסי, הרב סלאווין. הרס מוחלט של יהדות גרוזיה.

וברקע כל זה, מאז קיץ תרצ"ט, מתאספים תלמידי ישיבות ליובאוויטש הפזורים
בברדיצ'ב וקורסק בכותאיסי, שם מתחילה לפעול ישיבה מן המניין עם סניפים
בקולאשי, סינאקי, סוחומי ושאר ערי גרוזיה. הישיבה וסניפיה פעלו שם עד שנת
תש"ז!

זה לא מובן בשכל — מסביב מעצרים והוצאות להורג, ובאים ללמוד תורה
תלמידים ומורים מכל רחבי המדינה. יהודים מקומיים, יהודי גרוזיה, מספקים את
כל הסיוע האפשרי, כספי וארגוני. במשך כמה שנים, גרוזיה הופכת למקום הבריא
ביותר בכל ברית-המועצות — המקום היחיד שנותר ללימוד תורה
בברית-המועצות.

כץ אברום-בער-ברוך בן סרול
(אברהם בער ברוך בן ישראל)

נולד בשנת תרנ"ד בכפר בעלאגאראדקא, וואהלין. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי.
בשנות הפ' והצ' - כיהן כרב בברדיטשב. בשבת שירה, י"ג שבט תרח"צ נעצר באשמת
נטילת חלק בארגון מחתרתי בהנהגת רבנים "שהיגרו לחו"ל וייסדו בשורת מדינות
«ועד לעזרת יהודי ברית-המועצות»: תחת מסווה של פעילות דתית אנשים אלו ביצעו
במשך מספר שנים פעילות אנטי מהפכנית אקטיבית בקרב האוכלוסיה היהודית של
ברדיצ'ב, החדירה בהם שנאה לשלטון הסובייטי ולזרועותיו, חינכו את הנוער ברוח
לאומנית, וכן החדירו ביהודים אוירה של רצון להגירה בשכנעם אותם להגר לחו"ל". ט'
אייר תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז ז'יטומיר לעונש החמור ביותר.
י"א סיון תרח"צ הוצא להורג ביריה.
בשנת תשח"י שמו טוהר.

קעלמאן אברום-עליא בן אראן
(אברהם אליהו בן אהרון)

נולד בשנת תרס"ה בברדיטשב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הפ' והצ' - כיהן
כרב בברדיטשב. כ"ד ניסן תרח"צ - נעצר באשמת נטילת חלק בארגון מחתרתי
בהנהגת רבנים "שהיגרו לחו"ל וייסדו בשורת מדינות «ועד לעזרת יהודי
ברית-המועצות»: תחת מסווה של פעילות דתית אנשים אלו ביצעו במשך מספר שנים
פעילות אנטי מהפכנית אקטיבית בקרב האוכלוסיה היהודית של ברדיצ'ב, החדירה
בהם שנאה לשלטון הסובייטי ולזרועותיו, חינכו את הנוער ברוח לאומנית, וכן החדירו
ביהודים אוירה של רצון להגירה בשכנעם אותם להגר לחו"ל".
ט' אייר תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז ז'יטומיר לעונש החמור ביותר.
י"א סיון תרח"צ הוצא להורג ביריה.
בשנת תשמ"ט שמו טוהר.

חאריטון שמול בן צודיק
(שמואל בן צדוק)

נולד בשנת תרל"ה בברדיצ'ב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הפ' והצ' כיהן כרב בברדיצ'ב. כ"ה טבת תרח"צ נעצר באשמת נטילת חלק בארגון מחתרתי בהנהגת רבנים "שהיגרו לחו"ל וייסדו בשורת מדינות «ועד לעזרת יהודי ברית-המועצות»: תחת מסווה של פעילות דתית אנשים אלו ביצעו במשך מספר שנים פעילות אנטי מהפכנית אקטיבית בקרב האוכלוסיה היהודית של ברדיצ'ב, החדירה בהם שנאה לשלטון הסובייטי ולזרועותיו, חינכו את הנוער ברוח לאומנית, וכן החדירו ביהודים אורה של רצון להגירה בשכנעם אותם להגר לחו"ל".

ט' ניסן תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז ז'יטומיר לעונש החמור ביותר. י"א סיון תרח"צ הוצא להורג ביריה.

שווארצמאן לעוו (לייב) בן יעקב

נולד בשנת תרל"ז בכפר טרנובקה בפודוליה (היום, מחוז דנייפרופטרובסק, אוקראינה). קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הפ' והצ' כיהן כ"מטיף לא חוקי (מגיד) בקורוסטין. ח"י אלול מנחם-אב תרצ"ז נעצר באשם ריגול לטובת פולין. בשבת-קודש, כ"ג כסלו תרח"צ - נידון ע"י דוואיקא (פעלה בדומה לטרויקה. שני 'שופטי שדה' במקום שלושה, אחד נציג הנקוו"ד של והשני נציג התביעה הכללית) לעונש החמור ביותר.

א' טבת, נר שמיני של חנוכה, תרח"צ - הוצא להורג ביריה בז'יטומיר. בשנת תשח"י - טוהר שמו.

ליפמאן שאי-ענאך בן שמואל (יהושע/ישעיהו חנוך-העניך בן שמואל)

נולד בשנת תרל"ג באילאווא פלך וורשה. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות תר"פ-תרצ"ז -- רב במינסק.

שבת-קודש כ"ח אלול תרצ"ז - נעצר באשמת ריגול לטובת פולין. כ"ו כסלו תרח"צ - נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד בבלרוס לעונש החמור ביותר.

י"א טבת תרח"צ - הוצא להורג ביריה במינסק.

כ"ה ניסן תשמ"ט טוהר שמו.

רימר יעקב-זלמן בן זוס (שמעון-יעקב בן זלמן-זוסיא)

נולד בשנת תרל"ח באודסה. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. משנת תרע"ח - ראש קהילת בית-הכנסת "מוכרי פירות". בשבת-קודש ויו"ט ראשון של פסח, ט"ו ניסן תרח"צ נעצר באשמת "פעילות אנטי מהפכנית". מתוך כתב האישום: "באופן מערכתי ניהל עבודה אנטי מהפכנית בקרב האוכלוסיה היהודית, התסיס לעזיבת כל היהודים מבריה"מ לפלסטינה וייסוד שם מדינה בעלת אופי פאשיסטי, קיבץ סביבו אלמנטים אנטי סובייטים. ניהל פעילות אקטיבית לטובת פתיחה מחדש של בתי-כנסת שנסגרו".

כ"ג ניסן תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז אודסה לעונש החמור ביותר. ח' אייר תרח"צ הוצא להורג ביריה.

כ"ב כסלו תשמ"ט טוהר שמו.

פאליאק מויסיי בן סולומון
(משה בן שלום)

נולד בשנת תרכ"ח בעיירה קאטעלני בוואהלין. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. התגורר בפושקין, בתחום פטרבורג. עבד כשמש בית-הקברות פראוברז'נסקי בפטרבורג. ה' תשרי תרח"צ נעצר באשם התססה אנטי סובייטית. י' מרחשוון תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז לנינגרד לעונש החמור ביותר. ט"ז מרחשוון תרח"צ הוצא להורג ביריה ב"שממה של לעוואשאָווא"1.

1 כינוי לבית קברות בפטרבורג. מקום שהיה בשימוש כאתר הוצאה להורג של הנקוו"ד והקג"ב. קבורים שם כארבעים וחמישה אלף איש, שנהרגו ב"טיהורים הגדולים" של סטאלין, בין השנים תרצ"ז - תשי"ג.

רובאשקין חיים בן משה

נולד בשנת תרמ"ג בדווינסק. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנוצ הצ', "מורה דתי" (מלמד) בהורודוק, מחוז וויטבסק. ח"י כסלו תרח"צ - נעצר באשמת התססה אנטי סובייטית. כ"ו כסלו, נר ב' דחנוכה, נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד בבלרוס לעונש החמור ביותר. י"ד שבט תרח"צ הוצא להורג ביריה. כ"ו אלול תשמ"ט טוהר שמו.

דוידוב סיון בן יוסיפ
(ציון בן יוסף).

נולד בשנת תרל"ט בטשקנט, במשפחת תעשיין גדול, בעל אדמות, ונדבן. טרם המהפכה עבר לגור במוסקבה לשם ייצוג רשמי של ענייני המשפחה בעסקיה. ביום שמחת-תורה, כ"ג תשרי תרח"צ, נעצר באשם התססה אנטי מהפכנית. מתוך כתב האישום:

"מארגן תפילות לא חוקיות עבור יהודים בוכרים". בשבת-קודש, ד' מרחשוון תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז מוסקבה לעשר שנות גלות במחנה מעצר לחינוך מחדש. נפטר בכלא במוסקבה בז' שבט תרח"צ. ט"ו מרחשוון תשכ"ה טוהר שמו.

החבר הכי משפיע בקהילה היהודית «מיסנאגדים»...

שיפמאן אריה-ליב בן משה

נולד בשנת תרמ"ה (ע"פ מסמכים אחרים - בשנת תרנ"א) בכפר טורוב בפלך מינסק (היום, מחוז הומיל, בלרוס). קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. למד בראדין, בישיבת החפץ חיים. בשנים תרפ"ג-תרצ"ו רב בפוחאוויטש, מחוז מינסק. משנת תרצ"ו - רשמית, עוזר למנהל חשבונות בבית הכנסת בסמולנסק. בפועל, רב לא חוקי של בית-הכנסת בסמולנסק. י"ד מרחשוון תרח"צ נעצר באשם פעילות אנטי מהפכנית אקטיבית.

מתוך כתב האישום:

"בהיותו החבר הכי משפיע בקהילה היהודית «מיסנאגדים» בסמולנסק, ניסה להפכה לארגון אנטי מהפכני. ארגן איסוף חתימות לארגון שחיטה כשרה ומקוה לנשים. פירש טסקטים ביהודית עתיקה (כך כונתה ברוסית לשון-הקודש, בשונה מ"יהודית" סתם כך כונתה האידיש) ברוח אנטי מהפכנית".

בשבת-קודש, ט' כסלו תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקו"ד בסמולנסק נידון לעונש החמור ביותר.

ט"ו כסלו תרח"צ הוצא להורג ביריה.

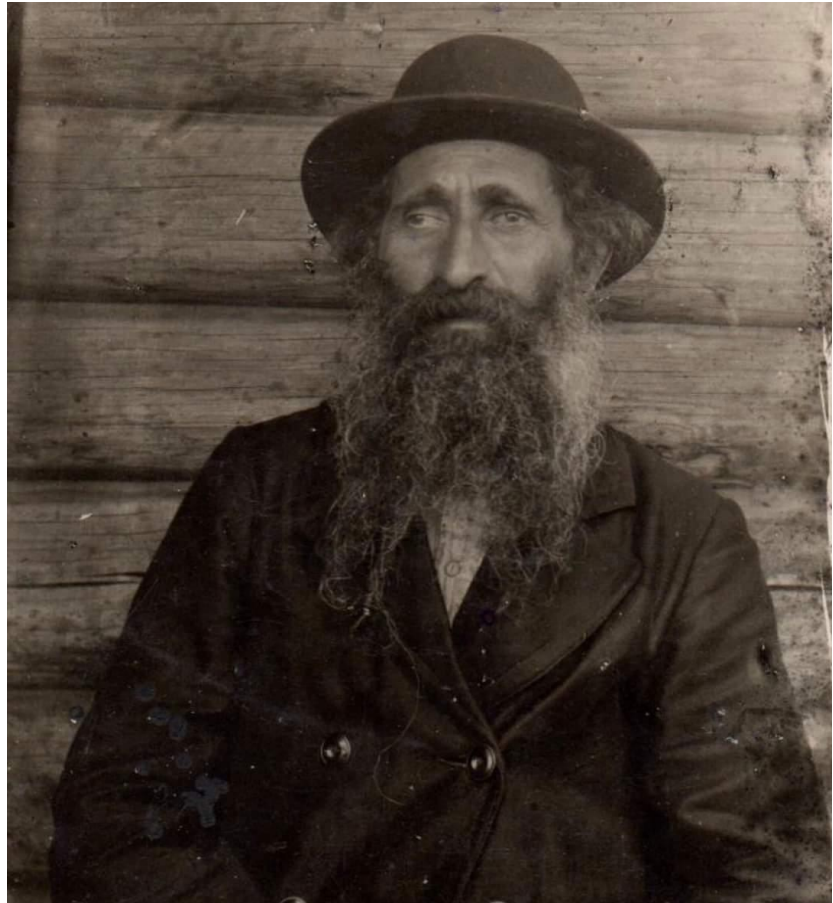
י"ב אדר תשל"ט - טוהר שמו.

ליון משה בן יצחק

נולד בשנת תרל"ח בעיירה טראבי פלך ווילנא (היום, מחוז גרודנא, בלרוס). קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. התגורר בסווערדלאווסק (היום - יקטרינבורג, רוסיה). בשנות הצ' - מנהל בית תפילה יהודי. בשבת-קודש, י"ד טבת תרח"צ, נעצר באשם "נטילת חלק בפעילות ארגון מרדני פאשיסטי אנטי מהפכני".

כ"ו טבת תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז סווערדלאווסק לעונש החמור ביותר. בר"ח שבט תרח"צ הוצא להורג ביריה. כ"ג ניסן תשט"ז - טוהר שמו.

לב צדוק-משה בן פייביש

נולד בשנת תרל"א בסוראז' פלך טשרניגוב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. החל משנת תרס"ט התגורר ביקטרינבורג. היה רב, מוהל, ושוחט. בשנות הצ' - גזבר, ובפועל רב לא חוקי בבית הכנסת בסווערדלאווסק (יקטרינבורג). בדר"ח כסלו תרח"צ נעצר באשם "נטילת חלק בפעילות אקטיבית של קבוצה יהודית אנטי מהפכנית ומרדנית, שהיא חלק מקבוצה פאשיסטית מרדנית של אנשי כנסיה בהרי אוראל שנסגרה ע"י השלטונות."

בשבת-קודש, ט' כסלו תרח"צ - נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז סווערדלאווסק לעונש החמור ביותר. למחרת, י' כסלו תרח"צ הוצא להורג ביריה. ה' ניסן תשט"ז - טוהר שמו.

רויטבלאט מורדקו (מרדכי) בן מאיר

נולד בשנת תר"ס בקוריץ, וואהלין. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הצ' שוחט בקאמני-ברוד, מחוז קייב. בשבת-קודש, אדר"ח אלול תרצ"ז נעצר באשמת הצססה אנטי סובייטית. ביום שמחת-תורה, כ"ג תשרי תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד במחוז קייב לעונש החמור ביותר.

כ"ו תשרי תרח"צ הוצא להורג ביריה, בז'יטומיר.
בשנת תשמ"ט שמו טוהר.

קודקין סולומון בן דניאל

נולד בשנת תרל"ה בעיירה סטאראדוב פלך טשרניגוב (היום, מחוז בריאנסק, רוסיה).
קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנים תער"ב - תרפ"ז -- רב בקונסטנטינוגרד (היום,
קראסנוגרד, מחוז חרקוב, אוקראינה). בשנים תרפ"ז-תרצ"ז - רב בסטאלינו
(דונייצק). כ"ו ניסן תרח"צ נעצר באשמת התססה אנטי מהפכנית ונטילת חלק ב"ארגון
ציוני אנטי סובייטי החל מתרע"ז ועד תרח"צ". י"א אלול תרח"צ נידון ע"י הטרויקה של
הנקוו"ד במחוז סטאלינו (דונייצק) לעונש החמור ביותר. באותו יום, הוצא להורג ביריה
בארטימובסק (היום, באחמוט, מחוז דונייצק). שמו טוהר בשנת תשמ"ט.

לאפוז יצחק בן ישראל

נולד בשנת תרל"ט בווישקי, פלך וויטבסק (היום נמצא בשטח לטביה). קיבל חינוך
יהודי דתי מסורתי. בשנות הצ' - רב בלוקומל, מחוז וויטבסק. בשבת-קודש, אדר"ח
אלול תרצ"ז נעצר באשמת התססה אנטי סובייטית. ח"י אלול תרצ"ז נידון ע"י הטרויקה
של הנקוו"ד בבלרוס לעונש החמור ביותר.
ביום א' דראש-השנה תרח"צ, הוצא להורג ביריה.
בשנת תשמ"ט טוהר שמו.

ביילנסון סאמסון (שמשון) בן יענקל (יעקב) ברוך

נולד בשנת תרמ"ה בטאטארסק פלך מוהילוב. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הצ' - שמש בבית-הכנסת במינסק. ג' ניסן תרח"צ נעצר בשל התססה אנטי מהפכנית. ז' מרחשוון תרצ"ט נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד בבלרוס לשמונה שנות גלות במחנה עבודה לחינוך מחדש. י"ח סיון תרצ"ט - נפטר במקום גלותו בגולאג. בשנת תשמ"ט טוהר שמו.

מה הם עשו במעצר עם שמש בבית-כנסת מניסן תרח"צ עד שגזרו דינו בחשוון תרצ"ט? האם כ"כ עניין את הרשעים הללו כמה הערינג אכלו בשאלעשודעס במינסק? אולי עינו אותו עד שגילה אם הקהל מעדיף עם הקוגל בקידוש מלפפונים בחומץ או במלח? אלא מאי, מוכרחים לומר, ששמש במינסק, היה יותר מסתם שמש. קדוש יאמר לו, ה' יקום דמו.

לנדא שלמה בן יצחק

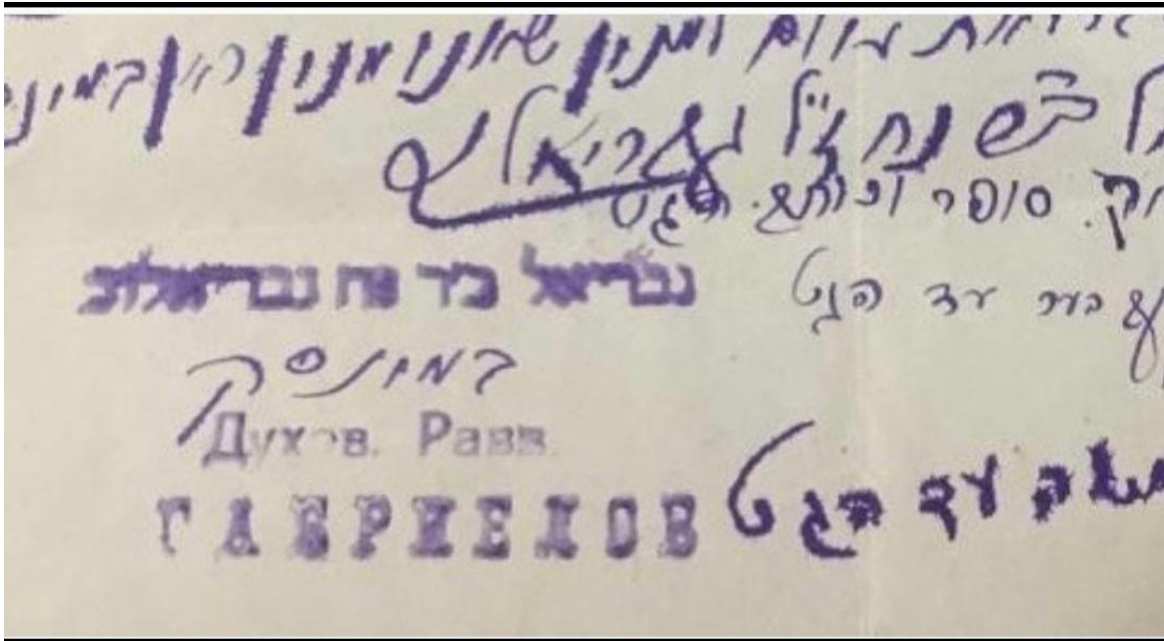
נולד בשנת תרל"ה בכפר לאַפאטיטש פלך מינסק. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הצ' - רב בסטאראבין מחוז מינסק. שבת קודש, י"ג תשרי תרח"צ - נעצר באשמת פעילות אנטי סובייטית. בשבת-קודש, כ"ג כסלו תרח"צ - נידון ע"י הטרויקה של הנקוו"ד בבלרוס לעשר שנות גלות במחנה עבודה לחינוך מחדש. לאחר חמש שנים לא עמד ביסורי הגולאג, ונפטר במקום גלותו בערב פסח, י"ד ניסן תש"ב. שמו טוהר בשנת תשמ"ט.

עפשטיין מענדל בן בערקא (דובער)

נולד בשנת תרמ"ב בסלונים. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הצ' - רב במינסק. י"ט אלול תרח"צ נעצר באשמת פעילות אנטי סובייטית. כ"ז אלול תרצ"ט - נידון ע"י ישיבה מיוחדת של הנקוו"ד בבירה"מ לחמש שנות גלות במחנה עבודה לחינוך מחדש. לאחר כשלוש שנים, גופו לא עמד ביסורי המאסר, והוא נפטר במקום גלותו ביום כ"א כסלו תש"ב. בשנת תשמ"ט טוהר שמו.

אפשר לשים-לב: הוא היה עצור מי"ט אלול תרח"צ ועד כ"ז אלול תרצ"ט, רק אז ניתן גזר-דינו. יותר משנה! התיקים האחרונים הם מבלרוס, והם עדיין סגורים. א"א עדיין לדעת מה בדיוק היה שם. אבל נראה כי היה מבצע שלם אחרי רבנים וכלי-קודש באיזור מינסק, וכנראה מדובר בתיק מרכזי אחד. יתכן שראו ברב עפשטיין דמות מפתח מרכזית בעניין, ולכן החזיקו אותו במעצר זמן לשם הוצאת מידע. בזמן-זה גם בוטלה ה'טרויקה' ויתכן שגם זה גרם עיכוב במתן גזר-הדין בתיק, ובסופו של דבר גם לא הוציאו להורג ביריה אלא נתנו עונשי מאסר בגולאג.

גבריאלוב גבריאל בן נח

נולד בשנת תרל"ח בסלוצק. קיבל חינוך יהודי מסורתי דתי. בשנות הפ' והצ' - רב במינסק. ג' ניסן תרח"צ - נעצר באשם התססה אנטי סובייטית. ביו"ט ראשון של סוכות, ט"ו תשרי תרצ"ט נידון ע"י ועדה מיוחדת של הנקוו"ד בבריה"מ לשמונה שנות גלות במחנה עבודה לחינוך מחדש. בדצמבר 1938 (כסלו-טבת תרצ"ט) נפטר במקום גלותו בגולאג מדיזנטריה¹.
בשנת תשמ"ט טוהר שמו.

¹ מחלה זיהומית במערכת העיכול שבמדינות מתוקנות כמעט ואיננה קיימת וניתנת לריפוי, אך במדינות עולם שלישי עד היום גורמת למקרי מוות, ובמהלך מלחמת העולם השנייה היתה גורמת למקרי מוות רבים במחנות הריכוז בשל התנאים הסניטריים הירודים.

ראדונסקי נפתלי בן יונה

נולד בשנת תרע"א במינסק. קיבל חינוך יהודי דתי מסורתי. בשנות הצ' - שוחט בבית-הכנסת במינסק. ט"ו אלול תרצ"ב (כנראה טעות, ראה בהערה¹) נעצר באשם השתתפות בארגון אנטי מהפכני. אדר"ח אלול תרצ"ט נגזר דינו ע"י ועדה מיוחדת של הנקוו"ד בבריה"מ לחמש שנות גלות במחנה עבודה לחינוך מחדש. ז' ניסן תש"א נפטר בגולאג מקרע בכבד², והוא בן שלושים בלבד.

¹ בתיק כתוב התאריך 16 בספטמבר 1932. אבל זו כנראה טעות - לא סביר כלל שישב במעצר וחיכה למשפטו מ 1932 עד 1939. סביר להניח, גם בשל שאר התיקים ממינסק וגם בשל גזר דינו שלא ניתן כבר ע"י הטרויקה ולא היה מוות ביריה, שנעצר בשנת 1938. אולם כיון שבתיק כתוב 1932 ואין הוכחה ברורה שזה לא כך, העדפתי להסביר זאת בהערה ולא לתקן בגוף הטקסט.

² ברוב מוחלט של המקרים קרע בכבד נגרם בד"כ ע"י דקירה בסכין, מכה אלימה ביותר, וכו'. דהיינו, סביר להניח שמישהו תקף אותו באלימות (סוהר או אסיר אחר), אולי אפילו ניסה להרגו בכוונה תחילה, והוא אכן נפטר מפצעיו.

אני מתרגם, מחפש בגוגל על המחנה בו ר' נפתלי ראדונסקי היה עצור, והתמונה מתחילה להצטייר בראשי.

אברך בן 28 נעצר, והפחד הוא איום ונורא. אמנם זו התקופה שהטרויקה בוטלה וכבר לא יורים באנשים במרתף כ"כ מהר, אבל הוא כמובן לא יודע את זה. הוא רק יודע שכבר שנה פלוס אנשים נעלמים אחד אחרי השני ולא חוזרים וכעת הגיע תורו. בטח יש לו אשה צעירה, אולי כמה קטנטנים בבית. והוא יושב במעצר חודשים ארוכים, כשנה! עד מתן גזר דינו. מה עבר עליו במעצר? מה עבר עליו בחקירות?

הגיע לגולאג. "אגף תורני" אין שם. בין אנשים כמותו, יש גם לא מעט קוזאקים אנטישמיים, וסתם גנבים פושעים ורוצחים, עבריינים גסים. לא כל האסירים היו תלמידי תומכי תמימים...

ובסוף, איזה רשע מרושע דוקר אותו. מי יודע באיזה נסיבות. ושם, לאחר יסורי נפש וגוף, אברך בן שלושים מת מפצעיו. איפה ואיך נקבר אני אפילו לא רוצה לחשוב.

וזה רק אחד מאלפים..
